

วารสารบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

JOURNAL OF GRADUATE STUDIES VALAYA ALONGKRON RAJABHAT UNIVERSITY

Volume 5 No. 2

May – August 2011

เจ้าของ	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 กิโลเมตรที่ 48 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 13180 โทรศัพท์ 02-529-1638, 02-529-4046 โทรสาร 02-529-1638 ต่อ406 http://grad.vru.ac.th	
วัตถุประสงค์	1. เพื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการ ผลงานวิจัยของนักศึกษาและคณาจารย์ระดับ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2. เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	
คณะที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์ รองศาสตราจารย์สมศิริ อรุโณทัย รองศาสตราจารย์ ดร.มานะ ขาวเมฆ	อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
กองบรรณาธิการ	ศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ธรรมพงษา ศาสตราจารย์ พลโท ดร.โอภาส รัตนบุรี รองศาสตราจารย์ ดร.ทองหล่อ วงษ์อินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.เพียงพบ มนต์นวลปรางค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนิรุช ลวดทรง อาจารย์ ดร.วิรามศรี ศรีพจนารถ	ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ เกยุรานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรางค์ เมรานนท์ ดร.นงเยาว์ เปรมกมลเนตร
กำหนดเผยแพร่	ปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน) จำนวน 300 เล่ม	
พิมพ์ที่	บริษัท แอดวานซ์ วิชั่น เซอร์วิส จำกัด 77/102 ซอยพฤษภาติ 10/1 ถนนรามคำแหง	

114 สะพานสูง กรุงเทพฯ 10240 โทรศัพท์ 02-372-0807-9 โทรสาร 02-3720807

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม 2554 นี้ ได้รวบรวมบทความวิจัยและบทความวิทยานิพนธ์ เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการของคณาจารย์ บัณฑิตศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้มีจำนวน 13 เรื่อง ประกอบด้วยบทความวิทยานิพนธ์ของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ โดยทุกบทความได้ผ่านการกลั่นกรองจาก ผู้ทรงคุณวุฒิประจำฉบับเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ และ นักศึกษา

กองบรรณาธิการ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)

ประจำวารสารปีที่ 5 ฉบับที่ 2

1. ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก	ปัทมสิริวัฒน์
2. ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์	อดิวัฒนสิทธิ์
3. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน	ดอกไธสง
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์	จินดานุรักษ์
5. รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย	บุญประเสริฐ
6. รองศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์	อุทัยรัตน์
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาสิก	เต๊ะชั้นหมาก
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี	ยหะกร
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนิรุช	ลวดทรง
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิเชก	จันทร์เอี่ยม
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี	เกิดธรรม
12. อาจารย์ ดร.ชิตชัย	สนั่นเสียง
13. อาจารย์ ดร.พลสัมพันธ์	โพธิ์ศรีทอง
14. อาจารย์ ดร.วรวิทย์	เกิดสวัสดิ์
15. อาจารย์ ดร.นพวรรณ	วิเศษสินธุ์
16. อาจารย์ ดร.ผลาดร	สุวรรณ์โพธิ์
17. อาจารย์ ดร.ธีรพงษ์	บุญรักษา
18. อาจารย์ ดร.เอกพงศ์	กิตติสาร
19. อาจารย์ ดร.สอาด	บรรเจิดฤทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บรรณาธิการ.....	ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	ค
สารบัญ.....	จ
ภูมิปัญญา การก่อเกิด การขยาย และการดำรงอยู่ ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านสาคลี หมู่ 1 ตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	
ปรีชา ตัสตุลย์ ¹ สุเทพ บุญซ้อน ¹ และกาสัก เต๊ะขันหมาก ²	1
ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี	
กรภัทร์ สรอยแก้ว ¹ วรุณี เขาวนัสสุขุม ¹ และภิรมณ์ ศรีธำตุ ²	11
การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของราคายางพาราในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย	
สุจามร ยิ้มละมัย นภาพรณ์ พรหมชนะ และศานิต แก้วเอี่ยม	21
กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้สำหรับนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
สมชาย เอี่ยมรุ่งเรือง เดช บุญประจักษ์ และเพียงพบ มนต์นวลปรางค์.....	31
ปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี	
กฤษณ์ บุตรเนียน จุไร โชคประสิทธิ์ และอรสา จรุงธรรม.....	43
การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี	
สมคิด มานะคิด สุวรรณา โชติสุกานต์ และอรสา จรุงธรรม.....	53
ผลการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิตานอีสป 2 ภาษาที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็ก ปฐมวัย	
กรรณิการ์ ทำนองดี และเกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก.....	63
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐานของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก	
ชนากานต์ ไชยวรรณ และสุทธิพร บุญส่ง.....	71
ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย	
วีรยา ปราบพยัคฆ์ และเกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก.....	81
การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะหลักเพื่อใช้ประเมินข้าราชการครูการศึกษา: สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	
กาญจนชนก ภัทรวนิชานันท์ วรพิทย์ มีมาก และประพีร์ อภิชาติสกุล.....	91
การศึกษาประสิทธิผลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กรณีศึกษา จังหวัดนครสวรรค์	
ณัฐธยาน์ ระโส วรพิทย์ มีมาก และประพีร์ อภิชาติสกุล.....	97
การประเมินผลการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร	
พิชชาวริน ชนะคุ้ม และวรพิทย์ มีมาก.....	107

การประเมินผลนโยบายการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและ ชุมชน: ศึกษากรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เขต 2 อมรรัตร์น มารูปหมอก วรพิทย์ มีมาก และประพีร์ อภิชาติสกุล.....	117
ภาคผนวก.....	127
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers) ประจำวารสาร.....	129
ใบตอบรับเป็นสมาชิก.....	131
รูปแบบการเขียนผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา.....	133

ภูมิปัญญา การก่อเกิด การขยาย และการดำรงอยู่ ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านสาคลี หมู่ 1
ตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

WISDOM ORIGATION EXTENSION AND SUSTENTION OF BAN SAKLEE
MOO1 SAVING GROUP, TAMBON SAMTOOM, SENA DISTRICT,
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

ปรีชา ดัสดุลย์¹ สุเทพ บุญซ้อน¹ และกาสัก เตชะขันหมาก²
Preecha Dussadul¹, Suthep Boonsorn¹, and Kasak Taekunmak²

¹หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
²หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการก่อเกิด การขยาย และการดำรงอยู่ของ
กลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านสาคลี หมู่ 1 ตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นผลงาน
การศึกษาที่ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการใช้ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการก่อเกิด การขยายการดำรงอยู่กลุ่ม
สัจจะออมทรัพย์ เนื่องจากฐานภูมิปัญญาคือฐานที่เป็นจุดแข็งของชุมชน เพราะภูมิปัญญาคือความรู้แบบ
บูรณาการที่บรรพบุรุษได้สั่งสมสืบทอดและถ่ายทอดมาไม่ใช่ว่าเพียงแต่ด้านวัตถุแต่รวมถึงด้านจิตใจด้วย
ขอบเขตของการศึกษานี้มีเนื้อหาเน้นที่กระบวนการใช้ภูมิปัญญาด้านผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ
ด้านการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาเชิงบรรยายโดย
วิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้เครื่องมือผ่านกระบวนการ ในการถอดบทเรียน หรือ AAR มาประยุกต์ใช้ใน
ลักษณะของกลไกเพื่อการเรียนรู้ การวิเคราะห์ อ่านสภาพการณ์ ทำให้เห็นถึงวิวัฒนาการ
ความเคลื่อนไหว ระบบความสัมพันธ์ทางสังคม รูปแบบการใช้ทรัพยากร โครงสร้างทางอำนาจ ผู้นำ
องค์กรชาวบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับเศรษฐกิจ

ผลจากการศึกษาพบว่า

1. กระบวนการใช้ภูมิปัญญาด้านผู้นำ มีลักษณะ 2 ประการ ในระดับปัจเจกบุคคลที่สำคัญ
คือ การมีภูมิปัญญาอยู่ในชุมชนตั้งแต่เกิดหรือการได้ย้ายมาอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานทำให้รับรู้ถึง
สภาพปัญหา การเปลี่ยนแปลง มีความรู้ความเข้าใจจนสามารถพัฒนาเป็นสำนักทางประวัติศาสตร์
และสำนักทางสังคมได้ และความสัมพันธ์ในเชิงเครือญาติ ผู้นำกลุ่มจะเป็นที่รู้จัก ได้รับความเชื่อถือ
จากสมาชิก

2. กระบวนการใช้ภูมิปัญญาด้านการเรียนรู้ พบว่ามีปัจจัยเกี่ยวข้อง 3 ประการ คือ การรู้จัก
และเข้าใจ “ตนเอง ชีวิต และสิ่งแวดล้อม” มีการแสวงหา “ความรู้” และทางออกที่เกี่ยวข้องกับปัญหา
และบริบทของชุมชน และนำไปสู่ประการสุดท้าย คือการใช้ “ปัญญาในการแก้ปัญหา” โอกาสในการ

เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนต่างชุมชน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิกกลุ่ม/ คนในชุมชน

3. กระบวนการใช้ภูมิปัญญาด้านการบริหารจัดการ พบว่า กลุ่มมีกิจกรรมประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยความสะดวก และการควบคุม การนำคำว่า “สัจจะ” มาเป็นกลยุทธ์ยึดโยงความเป็นกลุ่ม การใช้ “เงิน” เป็นกระตุนกระตักในการออม และกระจายเงินกู้ เพื่อหมุนเวียนใช้จ่ายภายในชุมชน

4. กระบวนการใช้ภูมิปัญญาด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ทั้งแกนนำ และสมาชิกในชุมชน จะมีจิตแบบสาคลือ คือกล้าคิด กล้าโต้แย้ง กล้าแสดงออก การถูกหล่อหลอมด้วยกระบวนการ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับประโยชน์” ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมจากฐานคิดของชาวบ้าน

5. ผู้ศึกษาได้นำประเด็นสำคัญมาทำการสังเคราะห์เชิงลึกเพื่อค้นหาประเด็นหลักๆ ที่ใช้แทนหรืออธิบายกระบวนการใช้ภูมิปัญญาของกลุ่มได้ด้วยตรรกะเชิงเหตุผลด้วยเทคนิควิธี “การถอดรหัสภูมิปัญญา” พบว่า หัวใจของกระบวนการใช้ภูมิปัญญาการก่อเกิด การขยาย และการดำรงอยู่ของกลุ่มมีปัจจัยสำคัญอยู่ 3 ประการคือ “สัจจะ” (Veracity) “วัฒนธรรมชุมชน” (Community) และ “ความรู้” (Knowledge) และได้กำหนดชื่อย่อที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ “VCK”

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กล่าวคือ การสร้างเครือข่าย โดยมีเงื่อนไขสำคัญคือ ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์สื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญของการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาเชิงเปรียบเทียบของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ต่างกลุ่ม หรือต่างพื้นที่จะช่วยให้ได้องค์ความรู้และยกระดับสติปัญญาเพิ่มขึ้น การส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยชุมชนบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล และการมีนโยบายที่ชัดเจนส่งเสริมกลุ่มองค์กรทางการเงินอย่างจริงจัง มีความจริงใจจากภาครัฐจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความยั่งยืนได้

ABSTRACT

The purpose of this research was to study an origination extension and sustention for the wisdom of Ban Saklee Moo1 Saving Group, Tambon Samtoom, Sena District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Because the wisdom was the strength for community which the ancestors had integrated, accumulated and transferred not only the object but also the mind. The scope of the study was the process of wisdom in leadership, management, learning and participation. The qualitative research methodology was used to describe a content analysis. The tools used to collect the data was a after action review(AAR) to apply and interpret the mechanical behavior and to understand the evolution, movement, social relation system, the pattern to use resource, the structure of power, leader, wisdom and the interaction between community and economics.

The findings were as follows:

1) The leadership wisdom had 2 characteristics. 1.1) An individual level; leaders were born or had stayed in the community for a long time so that they knew the problems, changes, and historical and social minds, and 2.2) kinship relationship; the leaders were acknowledged and accredited from members.

2) The learning wisdom had 3 important factors namely understand themselves, lives and environments. They searched the knowledge and solved the problems relevant to the context of own community, to the site visit to talk about their experience with other community, and to build the interaction between leaders and members in their community.

3) The management direction wisdom found that the saving group managed the process of activity, plan, organization, direction and control. The veracious strategy was underpinned the group and used the money to leverage the saving, to distribute the loans, and to circulate it within their community.

4) The participation wisdom; found that the elites and members had a Saklee characters namely dare to think, dare to controvert, dare to acti. They were cultivated by the process of mutual thinking, doing, responding, accounting and benefiting. Finally it was the basis of the people in their own community.

5) The researcher had extracted the key issues by the in-depth synthesis in order to find out the theme explaining the wisdom process with the reasoning logic and wisdom decoded technic. The synthesis model for the wisdom process was consisted of 3 important factors; veracity, community and knowledge which called VCK model.

This thesis suggested the implications for the application and the policy level 5.1) networking; the communication within community should be continuing to sustain development 5.2) the comparative study among saving groups in different community, the result of the study could synthesize the body of knowledge and promote the creative thinking on the basis of local wisdom with integrated the universal wisdom 5.3) the explicit policy supported local monetary organization crucially, and sincere from public sector for sustainable development.

คำสำคัญ

ภูมิปัญญา การก่อเกิด การขยาย การดำรงอยู่ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์

ความสำคัญของปัญหา

เดิมแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก แม้ว่าการขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจะเริ่มต้นให้เห็นในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 โดยมีการรับฟังความคิดเห็นจากภาคีพัฒนา และกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลาง แต่เน้นเรื่องการกระจายรายได้ และขีดความสามารถในการแข่งขัน จนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ได้เริ่มนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาอย่างเป็นทางการมากกว่าเดิม มุ่งไปสู่จุดสมดุลตามปรัชญา โดยเน้นความรู้และจริยธรรม หากพิจารณาในภาพรวมจะมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นให้เห็นเป็นรูปธรรมหลายประการ ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่สะดวกสบายขึ้น เช่น การมีถนน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ระบบชลประทาน ระบบสาธารณสุข และส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าสู่แหล่งสินเชื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนนำเงินตราและทรัพยากรไปปรับเปลี่ยนปัจจัยการผลิตและวิธีการผลิตแผนใหม่ ซึ่งตอบสนองต่อระบบทุนนิยมสังคมเงินตราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศมาจนถึงปัจจุบัน

ชุมชนสาครลีได้ผ่านการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ และมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงกับสังคมในบริบทใหม่ตลอดมา ด้วยพลังของชุมชนในการร่วมกันใช้ปัญญา ความคิด ตามศักยภาพที่มีอยู่ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอด จนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการต่อสู้ การปรับเปลี่ยน การผสมผสานภูมิปัญญาจากอดีตถึงปัจจุบัน สุวิตา ธรรมมณีวงศ์ และคณะ (2541: 4) สรุปว่าชุมชนสาครลีเป็นชุมชนตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นความพยายามในการปรับตัวของชาวบ้านภายใต้กระแสระบบทุนนิยมและการปรับตัวของชุมชน เป็นกระบวนการต่อสู้เพื่อการปรับเปลี่ยนให้ชุมชนมีอิสระในการเลือกปฏิสัมพันธ์กับสังคมภายนอกอย่างเท่าเทียม กล่าวคือคนในชุมชนมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมให้เกื้อกูลต่อการดำรงอยู่อย่างเข้มแข็งของชุมชน และแสดงให้เห็นว่าชุมชนสาครลีมีการพัฒนาภูมิปัญญาและการเรียนรู้จากอดีตสู่ปัจจุบันเพื่ออนาคต เป็นการปรับตัวต่อเศรษฐกิจแผนใหม่ซึ่งเป็นกระแสบริโภคนิยมที่นำเอาปัญหาทั้งทางกายภาพ ทางสังคม ทางจิตใจ และสภาพแวดล้อมเข้ามาอย่างมากมาย ในระยะแรก ชุมชนต้องประสบปัญหาถึงขั้นวิกฤติ เกิดสภาพการณ์สูญเสียที่ทำกิน ปัญหาหนี้สิน อย่างไรก็ตาม ด้วยความพยายามของคนในชุมชนสาครลีในการนำภูมิปัญญาที่มีอยู่มาปรับใช้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการแก้ไขปัญหาโดยพยายามระดมทุนหรือออมเงินกันเองที่เรียกว่า “การออมทรัพย์” จนสามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหาได้ในระดับหนึ่ง การจัดตั้งองค์กรการเงินเป็นของตนเองขึ้นมาทำให้สมาชิกสามารถหยิบยืมไปใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นไม่ว่าจะเป็นทุนด้านการประกอบอาชีพและค่าใช้จ่ายต่างๆ จนสามารถพัฒนากลุ่ม กองทุนหมู่บ้านมาจนถึงปัจจุบัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ชุมชนสาครลีเป็นชุมชนที่มีประสบการณ์ในการจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านมาโดยตลอดด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่ได้สั่งสม ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนา สืบทอด ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนผ่านบริบทแห่งชุมชนอย่างต่อเนื่องถึงแม้ว่าความสามารถในการจัดการองค์กรการเงินของชุมชนจะมีทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวก็ตาม แต่นั่นคือผลลัพธ์จากการ

ดำเนินกิจกรรมทางสติปัญญา หรือองค์ความรู้ที่เป็นบทเรียนของชุมชน ดังนั้นการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดในสถานการณ์ใหม่ จึงจำเป็นต้องอาศัยฐานความรู้ในการมองตัวเองให้ออกว่ามีตัวตนเป็นอย่างไร มีทรัพยากรและทุนเดิมอย่างไร ในการที่จะนำมาปรับใช้กับสถานการณ์ของปัญหาต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ได้ประสบการณ์ใหม่อย่างเหมาะสม เนื่องจากสภาวะการณ์ในอนาคตนั้นชุมชนจำเป็นต้องเผชิญกับสภาวะการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ถาโถมเข้ามา กล่าวคือทิศทางในอนาคตจะมีเงินกองทุน จากแหล่งต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “เงิน” จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งที่คนในชุมชนให้ความสนใจและมารวมตัวกัน จนสามารถเชื่อมโยงไปยังเรื่องอื่นๆ ได้โดยที่ชุมชนสากลมีประสบการณ์การทำงานเรื่องของกองทุนร่วมกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานพอสมควรเป็นที่น่าสนใจว่าทุนเดิมของชุมชน เช่น ทุนทางด้านสังคม ทุนวัฒนธรรม ทุนมนุษย์ ทุนทรัพยากร ฯลฯ สามารถนำมาจัดการการเงินตราได้อย่างไรบ้างในบริบทใหม่

ดังนั้นการถอดบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาในการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านสาคลี หมู่ 1 ตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะเป็นประโยชน์ในการยกระดับองค์ความรู้และวิธีคิดไปสู่ภาคี เครือข่าย หรือชุมชนอื่นที่มีบทบาท ภารกิจ หนุนเสริมความเข้มแข็งของทุกๆ หมู่บ้านในโอกาสต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านสาคลี หมู่ 1 ตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีกระบวนการใช้ภูมิปัญญาในการก่อเกิด การขยาย และการดำรงอยู่ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์อย่างไร จนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการก่อเกิดกลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านสาคลี หมู่ 1 ตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการขยายกลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านสาคลี หมู่ 1 ตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการดำรงอยู่ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านสาคลี หมู่ 1 ตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา
ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการศึกษาพื้นที่บ้านสาคลี หมู่ 1 ตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาภูมิปัญญาของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านสาคลีหมู่ 1 เริ่มจากการก่อเกิดกลุ่ม ภูมิปัญญาการขยายกลุ่ม และภูมิปัญญาการดำรงอยู่ของกลุ่ม ในด้านผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม

ขอบเขตด้านประชากร คือคณะกรรมการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดตั้งกลุ่ม การขยายกลุ่ม และการดำรงอยู่ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านสาคลี หมู่ 1 เช่น ประธานกลุ่มที่ปรึกษา กลุ่มรองประธานกลุ่ม เลขานุการ เภรณญิก ประชาสัมพันธ์ ฝ่ายติดตามหนี้สิน ฝ่ายตรวจสอบบัญชี และสมาชิกกลุ่มซึ่งเป็นประชาชนในชุมชนบ้านสาคลี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อทำความเข้าใจต่อ “ปรากฏการณ์ทางสังคม (Social Phenomena) ซึ่งได้แก่ กระบวนการนำมาใช้ซึ่งภูมิปัญญาขององค์กรชาวบ้าน เพื่อตอบคำถาม (Research Question or Problem) ในการศึกษาครั้งนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ตัวผู้ศึกษา มีฐานะเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ลำดับต้น จุดเด่นคือผู้ศึกษาเป็นคนในพื้นที่เอง จึงสามารถเข้าถึงข้อมูล และเข้าใจประวัติศาสตร์ความเป็นมา บริบทสภาพแวดล้อมของชุมชน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ และกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาได้ดี

3.2 การสัมภาษณ์ (Interview) หมายถึง การสนทนากันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีจุดมุ่งหมาย มีการเตรียมการล่วงหน้า วางแผน กำหนด สถานที่ เวลา และเตรียมหัวข้อ หรือคำถามในการสัมภาษณ์ และจะใช้เทคนิคอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น การ สังเกต การฟัง การใช้คำถาม การพูด การสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างดำเนินการโดยมีวิธีการดำเนินการ ตามรูปแบบ ดังนี้

1) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) สำหรับสอบถาม คณะกรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นรายบุคคล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียด อย่างครบถ้วน

2) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) แบบเจาะลึก (In depth Interview) เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การรวมกลุ่ม ผลสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค เป็นต้น

3) การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี (Case Study) โดยการศึกษารายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญเพื่อรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ พิจารณาตีความเพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมหรือ ลักษณะพิเศษที่ต้องการทราบ เช่น ประวัติของครอบครัว ความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ความสนใจ ความถนัด และความสัมพันธ์ของผู้ให้สัมภาษณ์กับเรื่องราวความเป็นมาของชุมชน ในระยะการ ก่อเกิดกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ การขยายกลุ่มฯ จนถึงการดำรงอยู่ของกลุ่มในปัจจุบัน เป็นต้น

3.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงที่ต้องการทราบโดยเฝ้ามองจากปรากฏการณ์ หรือจากสภาพการณ์นั้นจริงๆ แล้วบันทึกรายละเอียดไว้โดยไม่ใส่ความคิดเห็นส่วนตัวหรืออารมณ์ลงไป เป็นการช่วยให้เข้าใจพฤติกรรม ของคนในสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ ผู้ศึกษาในฐานะ “คนใน” สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ได้ง่าย จึงใช้วิธีการสังเกต แบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) และใช้เครื่องมือช่วย คือ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เพื่อเก็บประเด็นสำคัญๆ และบรรยากาศในขณะลงพื้นที่ด้วย

4. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การได้มาซึ่งข้อมูล จากการใช้วิธีวิทยาการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในการถอดบทเรียน AAR แล้วนำมาตรวจสอบกับกรอบแนวคิดการวางแผนโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (Logical Framework Method) หรือ Log Frame ว่าคำตอบที่ได้คืออะไร เพื่อตอบคำถามการวิจัยครั้งนี้ด้วยหรือไม่ ซึ่งสาระสำคัญมีดังนี้ (สมพิศ สุขแสน, 2543: 24-30)

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายของโครงการ เป็นข้อ ๆ (Program Goal)
- 2) วัตถุประสงค์ของโครงการ มาจากการนำวัตถุประสงค์มาแตกเป็นข้อๆ (Purpose)
- 3) ผลงาน หรือผลผลิตของโครงการ (Outputs)
- 4) กิจกรรมที่จะดำเนินงานตามโครงการปัจจัยนำเข้า/ทรัพยากรในโครงการ (Input/Resources)

ข้อดีของกรอบแนวคิดการวางแผนโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ Log Frame คือ พิจารณาได้ง่าย สามารถบรรจุเนื้อหาจำนวนมากไว้หน้าเดียวกัน รวมถึงการพิจารณากระบวนการในการดำเนินงานได้ง่าย การเขียนสั้น กระชับ ได้สาระสำคัญ เน้นจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์

4.2 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) หรือการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งเป็นการศึกษาร่องรอยจากผลงานของมนุษย์ เป็นเทคนิคการอนุมานอย่างเป็นระบบ คือ

การลงรหัสแบบเปิด (Open Coding) คือการเปิดใจพิจารณาสิ่งที่ต้องการศึกษาที่รวมไว้ในประเด็นหรือมโนทัศน์ ตามทฤษฎี หรือตามแรงจูงใจที่พบในขณะดำเนินการอาจเพิ่มเติมความคิดเห็นอันเป็นข้อสังเกตประกอบในขณะลงพื้นที่เก็บข้อมูลของบริบทนั้น

การสรุปข้อสันนิษฐาน ใน 3 ประเด็น คือ ลักษณะปัจเจกภาพ ลักษณะกลุ่มคน หรือเหตุการณ์ หรือสิ่งของ และลักษณะทางทฤษฎีว่าเป็นไปตามทฤษฎี หรือมีอะไรแปลกใหม่อย่างไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือแย้งกับวัตถุประสงค์ที่ได้ศึกษาและแยกประเภทไว้ในเบื้องต้น

การวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังกล่าวสามารถสะท้อนแนวโน้มทางสังคมได้หากวิเคราะห์สาระอยู่ในห้วงเวลาที่กว้างพอ นอกเหนือไปจากการค้นพบร่องรอยพฤติกรรมของคน และกลุ่มด้วย โดยใช้เทคนิควิธีสังคัมมิติ (Goniometry) คือ โครงสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่มาจากความนิยมชมชอบ หรือความรังเกียจเดียดฉันท์ระหว่างสมาชิกทำให้เห็นพลวัตทางสังคม โครงสร้างของผู้มีอิทธิพลต่อสังคม ความสัมพันธ์ทางอำนาจ สังคัมมิติจึงเป็นผลสะท้อนของอัตถริยา และความเกี่ยวพันับรากฐานทางจิตวิทยาสังคม และเครือข่ายทางสังคมการเมือง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาการก่อเกิด การขยาย การดำรงอยู่ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สาคีลี หมู่ 1 นี้สำแดงให้เห็นถึงความหลากหลายในมิติการเปลี่ยนแปลง และพลวัตของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สาคีลี หมู่ 1 ในช่วงก่อนการก่อตัว การก่อเกิด การขยาย และการดำรงอยู่ ของภูมิปัญญาชาวบ้านชุมชนสาคีลีก่อนและหลังการก่อตั้งกลุ่มแล้วเสร็จในปลายปี พ.ศ. 2541 ผลพวงจากวิกฤตเศรษฐกิจหลังปี พ.ศ. 2540 จากการเปลี่ยนแปลงภายในระบบทุนนิยมของไทยเอง และแรงบีบรัดจากปัจจัยภายนอกอย่างลุ่มลึก พร้อมทั้งการบอกให้เห็นถึงการเปลี่ยนวิกฤต เป็นโอกาสของชาวบ้านใน

ชุมชนบ้านสาคลีด้วยการริเริ่มจัดตั้งกลุ่มกองทุนออมทรัพย์ขึ้นอีกครั้ง โดยกลุ่มได้ใช้ภูมิปัญญาในการนำเงินมารวมกัน ซึ่งสามารถใช้เป็นฐานเงินทุนหรือเป็น “กระดานกระดก” ในการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน โดยใช้สินเชื่อเป็นเครื่องมือในการกระจายเงินลงไปสู่ชาวบ้าน และใช้คำว่า “สัจจะ” เป็นกลยุทธ์ในการยึดโยงความเป็นกลุ่มให้ดำรงอยู่ได้ ผู้ศึกษามีความตั้งใจที่จะนำเสนอภาพของกระบวนการใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้านในชุมชนสาคลีผ่านการรวมตัวของกลุ่มคนเป็นองค์กรทางการเงิน การพยายามปรับใช้องค์ความรู้ที่ได้รับใหม่ผ่านการผสมผสานกับความรู้เดิมที่มีอยู่เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้าน ในวิถีดั้งเดิมนั้นชีวิตของชาวบ้านไม่ได้แบ่งแยกเป็นส่วนๆ หากแต่ทุกอย่างมีความสัมพันธ์กัน การทำมาหากิน การอยู่ร่วมกันในชุมชน การปฏิบัติศาสนา พิธีกรรมและประเพณี เมื่อผู้คนใช้ความรู้ นั้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่งคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

อภิปรายผล

บ้านสาคลีตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศตะวันตกประมาณ 20 กิโลเมตร อยู่ทางตอนใต้ของอำเภอประมาณ 6 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 6,531 ไร่ ในเขตพื้นที่ 7 หมู่บ้าน 3 ตำบล ประกอบด้วย หมู่ที่ 9 หมู่ 10 ตำบลบางนมโค หมู่ 1 หมู่ 2 ตำบลสามตุ่ม หมู่ 3 หมู่ 4 และหมู่ 5 ตำบลบ้านหลวง มีถนนสายเสนา-หลวงประสิทธิ์และคลองขนมจินตัดผ่านชุมชน มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอย่างละ 1 แห่ง สถานีอนามัย 1 แห่ง และวัดมารวิชัย สาคลียังมีชื่อเรียกอื่น คือ ชุมชนวัฒนธรรมมารวิชัย และ ชุมชนวัฒนธรรมคลองขนมจิน

สาคลี เป็นชุมชนที่มีประวัติย้อนไปถึงช่วงกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนกระจายตามสองฝั่งของคลองขนมจิน ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมสำคัญที่เชื่อมชุมชนบริเวณนี้กับกรุงเทพมหานคร เมื่อมีผู้อพยพเข้ามาอยู่มากขึ้นก็ขยายพื้นที่ไปตามลำรางของคลองขนมจิน ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่และทำเลที่ตั้งที่เอื้อต่อการติดต่อกับโลกภายนอก ทำให้บ้านสาคลีเป็นศูนย์กลางของชุมชนที่ตั้งอยู่โดยรอบ การซื้อขายแลกเปลี่ยนคึกคักขึ้นเมื่อมีพ่อค้าชาวจีนเป็นกลไกสำคัญในการจัดหาสินค้าจากภายนอก และรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรจากชาวบ้านนำไปขายในเมือง ชาวบ้านจากหมู่บ้านรอบๆ ต่างก็นำผลผลิตบรรทุกเกวียนมาขายที่สาคลี และถูกส่งต่อไปยังกรุงเทพฯ ผ่านทางคลองขนมจิน ขณะนั้นผู้คนจะเรียกบริเวณนี้ว่า “ตลาดท่าเกวียน” ช่วงกลางทศวรรษ 2500 มีการขุดคลองพระยาบันลือ ส่งผลให้เส้นทางคมนาคมสะดวกขึ้น เกวียนเปลี่ยนเส้นทางไม่ผ่านตลาดท่าเกวียน บทบาทของท่าเกวียนในฐานะศูนย์กลางการติดต่อระหว่างชุมชนโดยรอบกับกรุงเทพฯ และกิจกรรมต่างๆ ลดความคึกคักลง จนในที่สุดชื่อท่าเกวียนก็เหลือเพียงแต่คนรุ่นเก่าที่รู้จัก

ในระยะ 40 ปีก่อนเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชาวบ้านในชุมชนสาคลีมีอาชีพหลักในการดำรงชีวิตคือการทำนาปีละครั้งเรียกว่า การทำนาดำ เป็นการผลิตแบบยังชีพไม่ต้องพึ่งปุ๋ยหรือสารเคมี เครื่องจักร เครื่องยนต์ต่าง ๆ ผลพวงจากวิกฤตเศรษฐกิจหลังปี พ.ศ. 2540 จากการเปลี่ยนแปลงภายในระบบทุนนิยมของไทยเอง และแรงบีบรัดจากปัจจัยภายนอกอย่างลุ่มลึก ชุมชนบ้านสาคลีได้ผ่านการเผชิญกระแสความขัดแย้งของกระแสที่เรียกว่า “วัฒนธรรมทุนนิยม” กับ “วัฒนธรรมชาวบ้าน” เกิดปรากฏการณ์ลุกขึ้นสู้กับกระแสโลกาภิวัตน์ด้วยวัฒนธรรมชุมชน เป็นการบอกให้เห็นถึงการเปลี่ยนวิกฤต เป็นโอกาสโดยได้มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นองค์กรการเงิน มีการ

รวมตัวกัน ทั้งคน เงิน ปัญญา และองค์ความรู้ต่างๆ ก่อตั้งเป็น “กลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านสาครลี หมู่ 1” เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์สาครลี หมู่ 1 นี้สำแดงให้เห็นถึงความหลากหลายในมิติการเปลี่ยนแปลง ใช้เป็นฐานเงินทุนหรือเป็น “กระดานกระดก” ในการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน โดยใช้สินเชื่อเป็นเครื่องมือในการกระจายเงินลงไปสู่ชาวบ้าน และใช้คำว่า “สัจจะ” เป็นกลยุทธ์ในการยึดโยงความเป็นกลุ่มให้ดำรงอยู่ได้ภาพของกระบวนการใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้านในชุมชนสาครลีผ่านการรวมตัวของกลุ่มคนเป็นองค์กรทางการเงิน การพยายามปรับไของค์ความรู้ที่ได้รับใหม่ผ่านการผสมผสานกับความรู้เดิมที่มีอยู่เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้าน ในวิถีดั้งเดิมนั้นชีวิตของชาวบ้านไม่ได้แบ่งแยกเป็นส่วนๆ หากแต่ทุกอย่างมีความสัมพันธ์กัน การทำมาหากิน การอยู่ร่วมกันในชุมชน การปฏิบัติศาสนา พิธีกรรม และประเพณี เมื่อผู้คนใช้ความรู้นั้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ปรากฏการณ์การได้มาซึ่งคำตอบของการศึกษานี้ อาจกล่าวได้ว่า “คำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน” ผ่านมุมมอง “วิธีคิด วิธีมองปัญหาของชาวบ้าน” ซึ่งพบว่าชาวบ้านสาครลี จะมีจุดแข็งที่เรียกว่าการมี “จริตแบบสาครลี” คือกล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก และกล้าโต้แย้ง มีระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจน ผู้นำมีความเสียสละ มีความรู้มีประสบการณ์ และเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมเน้นการมีส่วนร่วม สมาชิกมีจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของกลุ่มร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

หนึ่งทศวรรษกับกระบวนการใช้ภูมิปัญญาของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์สาครลี หมู่ 1 ที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มคือ ปัจจัยด้านผู้นำ ด้านการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการใช้ภูมิปัญญาของกลุ่มซึ่งมีจุดเด่น กล่าวคือ กระบวนการใช้ภูมิปัญญาด้านผู้นำ มีลักษณะ 2 ประการ ในระดับปัจเจกบุคคลที่สำคัญคือ การมีภูมิสำเนาอยู่ในชุมชนตั้งแต่เกิดหรือการได้ย้ายมาอยู่ในชุมชน เป็นเวลานานทำให้รับรู้ถึงสภาพปัญหา การเปลี่ยนแปลง มีความรู้ความเข้าใจจนสามารถพัฒนา เป็นสำนักทางประวัติศาสตร์และสำนักทางสังคมได้ และความสัมพันธ์ในเชิงเครือญาติ ผู้นำกลุ่มจะเป็นที่รู้จัก ได้รับความเชื่อถือจากสมาชิก กระบวนการใช้ภูมิปัญญาด้านการเรียนรู้ พบว่ามีปัจจัยเกี่ยวข้อง 3 ประการ คือการรู้จักและเข้าใจ “ตนเอง ชีวิต และสิ่งแวดล้อม” มีการแสวงหา “ความรู้” และทางออกที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และบริบทของชุมชน และนำไปสู่ประการสุดท้าย คือการใช้ “ปัญญา ในการแก้ ปัญหา” โอกาสในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนต่างชุมชน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิกกลุ่ม /คนในชุมชน กระบวนการใช้ภูมิปัญญาด้านการบริหารจัดการ พบว่า กลุ่มมีกิจกรรมประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยการ และการควบคุม การนำคำว่า “สัจจะ” มาเป็นกลยุทธ์ ยึดโยงความเป็นกลุ่ม การใช้ “เงิน” เป็นกระดานกระดกในการออม และกระจายเงินกู้เพื่อหมุนเวียนใช้จ่ายภายในชุมชน กระบวนการใช้ภูมิปัญญาด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ทั้งแกนนำ และสมาชิกในชุมชน จะมีจริตแบบสาครลี คือกล้าคิด กล้าโต้แย้ง กล้าแสดงออก การถูกหล่อหลอมด้วยกระบวนการ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับประโยชน์” ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมจากฐานคิดของชาวบ้าน

ปัจจัยด้านผู้นำ มีจุดดีคือ ผู้นำ เป็นคนดี มีความเข้มแข็ง เสียสละโดยไม่มีค่าตอบแทน ปัจจัยด้านการเรียนรู้ มีจุดดีคือกลุ่มมีกระบวนการในการเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยด้านการบริหารจัดการมีจุดเด่นคือ มีระบบบริหารจัดการแบบเปิดเผย โปร่งใส มีการจัดการเงินการบัญชีอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน มีระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมมีจุดเด่นคือทั้งแกนนำ และสมาชิกถูกหล่อหลอมด้วยกระบวนการ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบต่อ” มาเป็นเวลานานจากทุนเดิมที่เคยดำเนินงานกองทุนอื่นมาก่อน และจาก “การถอดรหัสภูมิปัญญา” (Wisdom Decoded) พบว่าหัวใจของการก่อเกิด การขยาย และการดำรงอยู่จนถึงปัจจุบันของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์สากลี หมู่ 1 มีปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ “สัจจะ” (Veracity) “วัฒนธรรมชุมชน” (Community) และ “ความรู้” (Knowledge)

ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1. การสร้างเครือข่าย (Networking) น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญของการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้เพราะสมาชิกเครือข่ายมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานร่วมกัน เริ่มด้วยการกำหนดเป้าประสงค์ กำหนดกฎเกณฑ์ ทำให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และแบ่งบทบาทหน้าที่กันทำ ร่วมกัน โดยมีเงื่อนไขสำคัญ คือ ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์สื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างสมาชิก

2. การศึกษาในเชิงเปรียบเทียบกระบวนการใช้ภูมิปัญญาของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ต่างกลุ่ม หรือต่างพื้นที่กัน เพื่อยกระดับสติปัญญาและยกระดับองค์ความรู้ เพิ่มขึ้น อันจะสามารถนำไปขยายผลไปสู่ภาคี เครือข่าย และชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

3. สนับสนุนให้มีการริเริ่มสร้างสรรค์โดยชุมชน เน้นพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ทำให้เกิดนวัตกรรมบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล เนื่องจากเงื่อนไขทางบริบท ภูมิประเทศ วัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่มีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน

4. รัฐควรมีนโยบายส่งเสริมกลุ่มองค์กรทางการเงินอย่างจริงจัง ที่ผ่านมานโยบายของรัฐเองไม่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาแบบให้อาหารสำเร็จรูป โดยไม่มีกระบวนการเรียนรู้ และการจัดการความรู้ ด้วยเหตุนี้กลุ่มออมทรัพย์ของชาวบ้านที่กำลังจะไปได้ดีจึงต้องสะดุดลง

บรรณานุกรม

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (มหาชน). (2545). **พัฒนาการองค์กรการเงินชาวบ้านไทย ลาว**

กัมพูชา. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.

สถาบันธุรกิจท้องถิ่นพัฒนา (สทพ). (2541). **เครือข่ายสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราดในรายงาน**

การศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (สทพ).

สุวิดา ธรรมณีนวงศ์และคณะ. (2541). **รูปแบบและแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของการ**

รวมกลุ่มในชุมชนสากลี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมพิศ สุขแสน. (2542). **นโยบายสาธารณะและการวางแผน. อุดรดิตต์:** สถาบันราชภัฏอุดรดิตต์.

ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดปทุมธานี

THE STAFF'S OPINIONS TOWARD THE FISCAL MANAGEMENT OF SUB-DISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, PATHUM THANI PROVINCE

กรภัทร์ สรอยแก้ว¹ วรุณี เขาวนัสสุขุม¹ และภิรมณ์ ศรีธาต²
Koraphat Soikaew¹, Warunee Chaosukum¹, and Pirom Srithat²

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรในการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี และเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรในการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบชั้นภูมิจากประชากรจำนวน 1,200 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ จากผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30-40 ปี ตำแหน่งข้าราชการ ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้อยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท มีระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่สังกัดอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง
2. ความคิดเห็นของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี มีต่อการบริหารงานด้านงานคลังภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านงานคลัง ในระดับปานกลาง
3. ผลการทดสอบสมมติฐานบุคลากรที่มี เพศ อายุ ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการทำงาน และขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกันมีหลักการบริหารงานด้านงานคลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the staff's opinions toward the fiscal management of sub-district administrative organization, Pathum Thani

province, and 2) to compare the level of staff's opinions toward the fiscal management of sub-district administrative organization, Pathum Thani province, The population was consisted of 1,200 people. The instrument used in this research was a questionnaire. Data was collected through the questionnaire which had a sample of 300 people. The statistical analysis was carried out in order to obtain the values on percentage, mean, standard deviation, t-test, one way ANOVA (F-test), and Scheffe test by using the significant level of .05.

The results of this research found that:

1. The majority of the sample group were female, aged between 30 and 40 years old, employed in the public sectors as SAO officers, held a bachelor's degree, the average income per month range from 15,001 to 20,000 baht, working period more than 10 years, and worked in the medium size of SAO.

2. Overall and each aspect, the staff's opinions toward the fiscal management of sub-district administrative organization, Pathum Thani province were found at moderate level.

3. There were difference between the individual factors which consisted of gender, age, working positions, level of education, income, working period, and size of SAO and the opinions toward the fiscal management at the significant level of .05.

คำสำคัญ

งานคลัง องค์การบริหารส่วนตำบล การบริหารงานคลัง

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการปกครองส่วนท้องถิ่นไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม และการเมือง “การกระจายอำนาจ” เป็นคำหรือสิ่งที่คนในสังคมไทยให้ความสนใจและติดตามเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจนที่สุดฉบับหนึ่ง และเป็นผลสืบเนื่องมาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ทำให้การกระจายอำนาจมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ในหมวด 14 สำหรับการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบที่เป็นทางการ (Formal Institution) เรียกกันอย่างกว้างขวางว่าเป็นการปกครองท้องถิ่น (Local Self Government) มีลักษณะเด่นๆ คือ รัฐให้การรับรอง ซึ่งการรับรองดังกล่าว อาจเขียนไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศ หรือตราไว้ในพระราชบัญญัติก็ได้ การรับรองโดยรัฐดังกล่าวส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล (Juristic Person) สามารถแบ่งออก ได้เป็น 2 รูปแบบคือ การกระจายอำนาจทางการบริหาร

(Administrative Decentralization) การกระจายอำนาจทางการเมือง (Political Decentralization)

การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเป็นทางการและเป็นการปกครองตนเองของประชาชนย่อมมีผลสำคัญต่อการก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น ตลอดจนถึงสมาชิกสภาของท้องถิ่น การกระจายอำนาจเป็นการปกครองที่รัฐและรัฐบาลกลางได้สละอำนาจ หรือมอบอำนาจการตัดสินใจในทางการปกครองและการบริหารของส่วนกลางให้แก่องค์กรอื่นอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ มีการประกาศหลักและแนวทางการมอบอำนาจนั้นไว้เป็นกฎหมาย หรือโดยนโยบายที่สำคัญของประเทศและองค์กรที่สามารถรับมอบอำนาจจากรัฐบาลกลาง มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ สามารถมีทรัพย์สิน มีงบประมาณรายจ่ายประจำและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมให้จัดทำเป็นข้อบัญญัติตามระเบียบและวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด มีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน รวมทั้งมีบุคลากร ตลอดจนจนถึงผู้บริหารและสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยทำหน้าที่ให้บริการประชาชนภายในอาณาบริเวณหนึ่งๆ ที่มีความชัดเจนแน่นอน องค์กรที่สามารถรับมอบอำนาจ ที่รัฐบาลกลางสละอำนาจมาให้ได้เรียกว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคนอื่นๆ, 2546)

การคลังท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการในการจัดการอันหนึ่งที่เป็นกลไกในการบริหารงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารงานคลัง หรือจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมทางการคลังในด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยจะต้องวิเคราะห์ ถึงประเด็น หรือตัวแปรของการบริหารต่างๆ เช่น การจัดองค์กร การวางแผน การกำหนดนโยบาย การอำนวยความสะดวก การประสานงานระบบรายงาน การตรวจสอบควบคุม และติดตามประเมินผล รวมทั้งกระบวนการตัดสินใจ และระบบข้อมูลของหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านต่างๆ เพื่อหาข้อมูลสรุปในประเด็นปัญหาแต่ละเรื่อง และเสนอแนะให้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว (เทศบาลเมืองภูเก็ต, 2545)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการบริหารจัดการด้านงานคลังเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพ และปัจจัยเรื่องการจำกัดรายได้ที่ทำให้ท้องถิ่นจะพึ่งได้รับนั้นย่อมส่งผลถึงสถานะทางการคลังของท้องถิ่นเอง ผู้ศึกษาจึงเลือกศึกษาองค์การบริหาร ส่วนตำบลที่มีจำนวนมากในขณะนี้องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี เพราะมีศักยภาพในระดับต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาและนำผลการศึกษามาชี้ให้เห็นประเด็นที่จะทำให้ท้องถิ่นเข้มแข็งและสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

โจทย์วิจัย / ปัญหาวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีของบุคลากรที่ทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรในการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 45 แห่ง จำนวน 1,200 คน ณ วันที่ 30 เมษายน 2553 (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี, 2553)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มาจากสุตรยามาเน (Yamane, 1967 อ้างในประคองกรรณสูต, 2542: 10) กำหนดที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 300 คน

การสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรออกตามตำแหน่งต่างๆ คือ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานคลัง ได้แบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการทำงาน และองค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับการบริหารงานด้านงานคลังองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปทุมธานี ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในด้านการเงินและการบัญชี โดยครอบคลุมถึงการบริหารงานคลัง ตามหลักการบริหาร “POSDCORB”

3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้เสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการศึกษาไปทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงในเนื้อหาโดยหาค่าตรรกะที่มีความสอดคล้อง (Item Objective Congruency Index หรือ IOC) ระหว่างคำถามกับนิยามศัพท์ (อ้างใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ์, 2543: 123) และเลือกข้อที่มีค่าตรรกะความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม มากกว่าหรือเท่ากับ .05 ส่วนที่มีค่าน้อยกว่า .05 นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.98

3.2 การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยจะหาความเชื่อมั่นโดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try Out) กับข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการของ Cronbach (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2542: 183-193) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.952

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอความอนุเคราะห์เพื่อให้ทางบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดทำหนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บข้อมูลจากข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี 45 แห่ง

4.2 ประสานกับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 45 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแบบสอบถามให้กับข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป และขอให้ส่งกลับภายใน 1 สัปดาห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามได้แล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่มีความสมบูรณ์ มาทำการวิเคราะห์ และตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

5.2 ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5.3 นำแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยใช้

1) ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

2) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean หรือ $\bar{X}$) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลด้านต่างๆ

3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) ใช้รวมกับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงการกระจายของข้อมูล

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน โดยใช้การทดสอบค่าที แบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test: Independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe test)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานด้านงานคลัง ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็น ต่อการบริหารงานด้านงานคลัง ในระดับ ปานกลาง ได้แก่ ด้านการงบประมาณ รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดองค์การ ด้านการวางแผน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการรายงานผล ด้านการจัดคนเข้าทำงาน และด้านการประสานงานตามลำดับ (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานด้านงานคลัง ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม

การบริหารงานด้านงานคลัง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
-------------------------	-----------	------	-------

ด้านการวางแผน	3.02	.51	ปานกลาง
ด้านการจัดองค์การ	3.05	.52	ปานกลาง
ด้านการจัดคนเข้าทำงาน	2.88	.49	ปานกลาง
ด้านการอำนวยการ	2.95	.50	ปานกลาง
ด้านการประสานงาน	2.87	.49	ปานกลาง
ด้านการรายงานผล	2.92	.50	ปานกลาง
ด้านการงบประมาณ	3.06	.52	ปานกลาง
รวม	2.96	.50	ปานกลาง

* n=300

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีกับความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า

2.1 บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ที่มีเพศ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังในองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังต่างกัน ในองค์ประกอบด้านการวางแผน และด้านการจัดองค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ที่มีตำแหน่งงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังต่างกัน ในองค์ประกอบด้านการจัดคนเข้าทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังต่างกัน ในองค์ประกอบด้านการวางแผน และด้านการอำนวยการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ที่มีระยะเวลาในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังต่างกัน ในองค์ประกอบด้านการจัดองค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ที่มีขนาดขององค์การที่สังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังต่างกัน ในองค์ประกอบด้านการประสานงาน และด้านการงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลัง ด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดทำบัญชีมีการวางแผนเป็นขั้นตอน กระบวนการที่

ถูกต้อง ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ ทั้งนี้เป็นเพราะในการปฏิบัติงานจัดทำบัญชีนั้น เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับตัวเลข ซึ่งมีโอกาสเกิดความผิดพลาดได้ง่าย ดังนั้น การวางแผนที่มีขั้นตอนและกระบวนการที่ถูกต้อง ชัดเจน จึงเปรียบเสมือนเป็นการป้องกันข้อผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังด้านการจัดองค์การ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ งานที่ยุ่งยากซับซ้อนต้องใช้ความรอบคอบละเอียด รัดกุมในการทำงาน ทั้งนี้เป็นเพราะงานที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ต้องใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ประกอบกับต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องหลายครั้ง ดังนั้น จึงต้องใช้ความละเอียดและรอบคอบในการทำงานมาก

บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังด้านการจัดคนเข้าทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การคัดเลือกบุคลากรในงานด้านการเงินและบัญชี ควรใช้วิธีการสอบแข่งขันและสอบคัดเลือก ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรที่จะเข้ามาทำงานในด้านการเงินและบัญชี ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในงานเฉพาะตำแหน่ง เนื่องจากเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงาน ขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกิตติ บุญาค (2543) กล่าวว่าไว้ว่า การบัญชีเป็นศาสตร์แห่งการบริหาร และเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่ง โดยการนำข้อมูลทางการบัญชีมาผ่านการคำนวณ และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำข้อมูลนั้นมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ

บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลัง ด้านการอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การบริหารงานคลังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานคลัง ทั้งนี้เป็นเพราะ ในการดำเนินงานขององค์การให้ประสบความสำเร็จต้องดำเนินงานให้เกิดความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวรารณ ศรีพะเนิน (2550) ที่กล่าวว่าไว้ว่า การกำหนดนโยบายและแผนการคลัง หมายถึง การใช้เครื่องมือทางการคลังให้บรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดขึ้น ดังนั้น ก่อนที่จะเริ่มกำหนดนโยบายการคลัง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีแผนพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ในทางปฏิบัติหากเป็นไปได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจพิจารณากำหนดเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาลด้วยก็ได้

บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านงานคลัง ด้านการประสานงาน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานในกองคลังมีความสะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วน ทั้งนี้เป็นเพราะในการดำเนินงานของทุกองค์การ ต้องมีประสานงานระหว่างหน่วยงานในองค์การนั้นๆ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงและขับเคลื่อนองค์การให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง ดังนั้นการประสานงานที่มีความสะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วน ระหว่างหน่วยงานในกองคลังจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อผลการดำเนินงานของกองคลัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวรเดช จันทรศร (2541) ในประเด็นเกี่ยวกับตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์การ (Organization Development Model) ตัวแบบนี้เน้นการมีส่วนร่วมในองค์การ โดยมีฐานคิดว่าการมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการดำเนินงานเป็นทีม การนำนโยบายไปปฏิบัติให้บังเกิดผลสำเร็จน่าจะเป็นเรื่องของการตั้งใจและการใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การสร้างความผูกพันและการสร้างการยอมรับของสมาชิกในองค์กร สร้างจิตสำนึกในการรักองค์กร

บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านงานคลัง ด้านการรายงานผล อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการจัดเก็บข้อมูลในงานการเงินและบัญชีต่างๆ และรายงานข้อมูลตามระเบียบๆ ทั้งนี้เป็นเพราะในการทำงานด้านการเงินและบัญชีจะมีความเกี่ยวข้องกับการอ้างอิงทางเอกสารเป็นสำคัญ ดังนั้นการจัดเก็บข้อมูลและรายงานข้อมูลตามระเบียบของกองคลังจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักการบริหารของกูลิคและเออร์วิค (อ้างถึงในสมยศ นาวิการ, 2547) ที่กล่าวไว้ว่า การรายงานการปฏิบัติงานและการประชาสัมพันธ์ขององค์การในการบริหารงานนั้นผู้บริหารจะต้องดำเนินการตามกระบวนการบริหารเริ่มจากการวางแผนการจัดการองค์การ การบริหารงานบุคคล การสั่งการ การประสานงาน ต่อจากนั้นก็เป็นที่หน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องติดตามผลว่า การที่ได้สั่งการหรือมอบหมายงานให้แก่ผู้ร่วมงานนั้น ผลการปฏิบัติงานรุดหน้าหรือไม่เพียงใดมีอุปสรรคและข้อขัดข้องประการใด ผลการปฏิบัติงานสอดคล้องและบรรลุเป้าหมายขององค์การหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นการประเมินผลงานขององค์การ และประเมินผลการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานด้วย และจะได้เป็นข้อมูลในการรายงานการปฏิบัติงานต่อผู้บังคับบัญชา และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังด้านการงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การบริหารงบประมาณในงานคลังมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้เป็นเพราะงานด้านงบประมาณในงานคลังเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเงินจำนวนมาก จึงเป็นงานที่ถูกเพ่งเล็งและจับตามองถึงความถูกต้อง ดังนั้น จึงต้องดำเนินงานด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้เป็นสำคัญซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของตรุณี ด้วงอำไพ (2552) กล่าวถึงแนวคิดในการจัดทำด้านระบบบัญชีขององค์การ ด้านระเบียบ กฎหมายทางการเงิน ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านภาวะผู้นำขององค์การด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ด้านการตรวจสอบความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า

อายุที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะบุคคลที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน ย่อมมีความคิดเห็นและทัศนคติ และมุมมองต่อเรื่องราวต่างๆ ที่แตกต่างกัน

ตำแหน่งงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรที่มีตำแหน่งงานต่างกัน ย่อมมีหน้าที่และขอบเขตความรับผิดชอบต่างกัน ดังนั้น บุคลากรที่มีหน้าที่และขอบเขตความรับผิดชอบมาก ก็จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังในระดับที่สูงกว่าบุคลากรที่มีหน้าที่และขอบเขตความรับผิดชอบน้อย

ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะการศึกษามีส่วนในการสร้างเสริมความรู้ ประสบการณ์ ดังนั้น เมื่อบุคคลมีการศึกษาที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีความรู้ ประสบการณ์แตกต่างกัน ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังที่แตกต่างกันด้วย

ระยะเวลาในการทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะระยะเวลาในการทำงานมีผลต่อประสบการณ์ที่ได้รับ ผู้ที่มีระยะเวลาการทำงานมากกว่าย่อมมี

ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า และมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การแตกต่างกับผู้ที่ไม่มีประสบการณ์น้อยกว่า

ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานคลังแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัด เป็นปัจจัยแวดล้อมในการทำงาน ในกรณีที่มีความสะดวกสบายในการทำงานและมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี ก็จะส่งผลต่อความคิดเห็นในระดับมาก ในกรณีที่ไม่มีความสะดวกสบายในการทำงาน หรือมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่ดี ก็จะส่งผลต่อความคิดเห็นในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้

1. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรในองค์การ และกำหนดแนวทางในการดำเนินงานในรูปแบบการ เชื่อมโยง แต่ละหน่วยงานให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียว เพื่อส่งผลต่อความสำเร็จของงาน
2. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ควรให้ความสำคัญกับการกำหนด กรอบนโยบายในการควบคุมภายในที่มีความชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม และไม่เกิดการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนที่อาจส่งผลเสียหายได้
3. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ควรมีการกำหนดการจัดฝึกอบรม บุคลากรด้านการเงินและบัญชีให้มีความต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น
4. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ควรมีการกำหนดหน้าที่และขอบเขต ความรับผิดชอบของบุคลากรให้มีความชัดเจน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
5. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ควรให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาส ในการแสดงความคิดเห็นของบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน โดยจัดประชุม เพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็น ในการปฏิบัติงานเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติให้เกิด ผลสำเร็จของการ ดำเนินงานต่อไป
6. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ควรให้ความสำคัญกับการนำเสนอ ข้อมูลการเงินและบัญชีในแต่ละเดือนให้มีความถูกต้องและตรงตามกำหนดเวลา
7. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงาน ด้านการจัดทำงบประมาณให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อไม่ให้ส่งผลต่อการดำเนินงานใน ภาพรวมขององค์การในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่มีความครอบคลุมและเป็นประโยชน์ต่อการ บริหารงานคลังและดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมากยิ่งขึ้น

2. ควรทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี

3. ควรทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อปัจจัยในการปฏิบัติงานของพนักงานการเงินและบัญชี สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี

บรรณานุกรม

- กิตติ บุนนาค. (2543). การบริหารการพัฒนาธนาคารพาณิชย์ เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดรุณี ดั่งอำไพ. (2552). ปัญหา อุปสรรคและความพึงพอใจการบริหารงานคลังองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี. (2553). ข้อมูลจากบัญชีสำรวจข้อมูลบุคลากรขององค์การบริหาร ส่วนตำบลของสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี. ปทุมธานี: สำนักงานท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี.
- เทศบาลเมืองภูเก็ต. (2545). เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการนักบริหารงานคลัง. ภูเก็ต: เทศบาลเมืองภูเก็ต.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคนอื่นๆ. (2546). ทิศทางการปกครองท้องถิ่นไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2542). สถิติวิจัย 1. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประคอง กรรณสูต. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธพงษ์ กัยวรชัย. (2543). พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- วรเดช จันทรศร. (2541). แผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการ (พ.ศ. 2540-พ.ศ.2544). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงาน ก.พ.
- วรารณ ศรีพะเนิน. (2550). การสำรวจความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารงานคลัง กรณีศึกษา เทศบาลในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี. รายงานการศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมยศ นาวิการ. (2547). ทฤษฎีองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- Yamane, T. (1967). *Elementary Sampling Theory*. New Jersey: Prentice Hall.

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของราคายางพาราในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย

EFFICIENCY ANALYSIS OF RUBBER PRICE IN AGRICULTURAL
FUTURES EXCHANGE OF THAILAND

สุจามร ยิ้มละมัย นภาพรณ์ พรหมชนะ และศานิต เก้าเอี้ยน

Sujamon Yimlamai, Napaporn Phromchana, and Sanit Kao-ian

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการวิเคราะห์ประสิทธิภาพราคาของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย โดยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย และราคาในตลาดปัจจุบัน ของยางแผ่นรมควันชั้น 3 ทั้งตลาดกลางท่าเรือกรุงเทพฯและตลาดกลางหาดใหญ่ ระหว่างเดือนกันยายน 2547 ถึงเดือนสิงหาคม 2553 โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีราคาตามฤดูกาล และใช้แบบจำลอง Error Correction Model (ECM) มาทำการวิเคราะห์ประสิทธิภาพราคา

ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพนั้น ราคาซื้อขายล่วงหน้า และราคาในตลาดปัจจุบันต้องสะท้อนถึงมูลค่าที่แท้จริงของสินค้า การซื้อขายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย พบว่าปัจจุบันผู้ที่เข้ามาซื้อขายมากที่สุดจะเป็นเกษตรกรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรถึงร้อยละ 67.82 แสดงว่าตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยได้สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ลงทุนมากขึ้นเป็นลำดับ และรูปแบบที่นิยมซื้อขายมากที่สุดในปัจจุบันคือสัญญาก่อนครบกำหนดส่งมอบ 7 เดือน จากการดำเนินงานค่าดัชนีราคาตามฤดูกาลในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยมีเสถียรภาพมากกว่าตลาดปัจจุบันทั้ง 2 ตลาด และเมื่อวิเคราะห์ทางสถิติโดยแบบจำลอง Error Correction Model (ECM) พบว่าตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพแต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมอาจสรุปได้ตามทฤษฎีประสิทธิภาพของตลาดว่าตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย เป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับกลาง (Semi Strong Efficiency)

ABSTRACT

The objective of this research is to study Efficiency Analysis of Rubber Prices in Agricultural Futures Exchange of Thailand by examining the relation of Prices in Agricultural Futures Exchange and current price on the day that the shipping of smoked rubber sheets taking place - from both Central Bangkok and Had Yai piers during September 2004 to August 2010 by the seasonal price index and model Error Correction Model (ECM) to analyze the performance price.

The Agricultural Futures Exchange of Thailand that is effective. Futures price and current market prices reflect the real value of the goods. Trading in Agricultural Futures Exchange of Thailand Currently, he found that most were traded to the

farmers or those associated with agricultural products, shows that 67.82 per cent Agricultural Futures Exchange of Thailand has the confidence to investors, more and more as references. And form a popular trading most current is a contract before the expiry of delivery and 7 months of operation index of prices by season in Agricultural Futures Exchange of Thailand, a more stable market today with two markets and on statistical analysis by the model. Model Error Correction Model (ECM) were Agricultural Futures Exchange of Thailand is also not effective. However, when considered as a whole suggests that the theoretical efficiency of the market Agricultural Futures Exchange of Thailand. Market is efficient in Semi Strong Efficiency.

คำสำคัญ

ยางแผ่นรมควันชั้น 3 ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย

ความสำคัญของปัญหา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย เนื่องจากผลผลิตจากต้นยางพาราสามารถนำมาทำการแปรรูปเบื้องต้นเพื่อนำไปใช้เป็นปัจจัยการผลิตในอุตสาหกรรมที่สำคัญหลายอย่าง เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ ตลอดจนผลิตภัณฑ์ต่างๆที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และในปัจจุบันแม้ว่าสินค้าเกษตรของประเทศไทยมีอยู่มากมาย แต่พบว่ายางพาราเป็นสินค้าที่สำคัญของประเทศ เนื่องจากสามารถผลิตและส่งออกได้เป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยส่งออกในรูปแบบยางแผ่นรมควันมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ยางแท่ง และน้ำยางข้น ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะยางแผ่นรมควันเปรียบเทียบปริมาณการส่งออกยางพาราตามคุณภาพยางแผ่นรมควันทั้ง 5 ชั้น พบว่ายางแผ่นรมควัน ชั้น 3 ถือเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกสูงที่สุดในแต่ละปีค่อนข้างสูง โดยในปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีการส่งออกยางแผ่นรมควันชั้น 3 ปริมาณ 600,206 ตัน คิดเป็นร้อยละ 82 ของยางแผ่นรมควัน ทุกประเภท และร้อยละ 22.02 ของยางพารารวมทุกประเภท (สถาบันวิจัยยาง, 2553)

ดังนั้นรัฐบาลจึงได้มีการตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (Agricultural Futures Exchange of Thailand: AFET) ภายใต้พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าปี พ.ศ. 2542 เพื่อลดความผันผวนของราคายางพาราด้วยการทำงานของกลไกตลาดซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าภายใต้กฎระเบียบที่ชัดเจน และสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ซื้อและผู้ขายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร (Hedging) ทำให้ทราบถึงแนวโน้มราคาสินค้าเกษตรในอนาคต และรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการส่งออกยางแผ่นรมควันชั้น 3 ที่ประเทศไทยมีการส่งออกมากที่สุดมาทำการซื้อขายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยเป็นสินค้าชนิดแรก เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 และยางแผ่นรมควันชั้น 3 เป็นสินค้าที่มีการเก็บรักษาง่าย สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก มีมาตรฐานที่ชัดเจน คือ มาตรฐาน GREENBOOK ที่เป็นมาตรฐานของ International Standards of Quality and Packing for Natural Rubber Grades (IRQPC) ที่ใช้ทั่วไปในธุรกิจค้ายางพาราทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสามารถใช้เป็นตัวแทนของผลิตภัณฑ์ยางชนิดอื่นๆในการประกันความเสี่ยงได้

จากการดำเนินงานของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาพบว่า ปี พ.ศ. 2552 มีปริมาณการซื้อขายโดยเพิ่มขึ้นจากปี 2551 ถึง ร้อยละ 41 โดยมีปริมาณการซื้อขายทั้งสิ้น 210,833 สัญญา มีมูลค่า 71,727.49 ล้านบาท และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเกือบทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 -2552 ส่วนสินค้าที่ทำการซื้อขายกันในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยนั้นมีปริมาณการซื้อขายยางแผ่นรมควันชั้น 3 เป็นสินค้าที่มีปริมาณการซื้อขายสูงสุด โดยปริมาณการซื้อขายทั้งสิ้น 95,657 สัญญา มีมูลค่ารวม 32,199.38 ล้านบาท รองลงมาคือ ข้าวขาว 5% ข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น 2 และมันสำปะหลัง ตามลำดับ และการดำเนินงานในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยจะมีผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับประโยชน์จากการจัดตั้งตลาดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มแรกคือผู้ป้องกันความเสี่ยง (Hedger) บุคคลในกลุ่มนี้คือบุคคลที่เข้ามาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อป้องกันความเสี่ยงของตนเองที่เกิดจากความผันผวนของราคาสินค้า เช่น เกษตรกร ผู้ผลิต ผู้ส่งออก กลุ่มที่สองคือนักเก็งกำไร (Speculator) บุคคลในกลุ่มนี้จะเข้ามาลงทุนเพื่อแสวงหากำไรจากการคาดคะเนทางการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า (ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย, 2553) ราคาในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยเป็นราคาที่เกิดจากอุปสงค์และอุปทานตามระยะเวลาของอายุสัญญาที่เหลืออยู่ โดยกลไกตลาดเป็นผู้กำหนดราคาที่เหมาะสมในอนาคต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลข่าวสารต่างๆ โดยทั่วไปราคาในตลาดทั้งสองอาจมีแนวโน้มเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันและมาบรรจบกันเมื่อถึงเวลาส่งมอบ การที่ราคาในตลาดทั้งสองมีแนวโน้มจะเคลื่อนที่ไปทางเดียวกันเนื่องจากปัจจัยใดก็ตามที่กระทบการขึ้นหรือลงของราคาสินค้าปัจจุบันมีผลกระทบต่อราคาสินค้าในตลาดล่วงหน้าเช่นเดียวกัน แต่ปรากฏการณ์ที่พบในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET) คือความแตกต่างของราคาในตลาดปัจจุบันและตลาดล่วงหน้าในเดือนส่งมอบ ณ สถานที่ส่งมอบหรือเรียกว่า BASIS และจากที่ BASIS เป็นกลไกการใช้สัญญาล่วงหน้าในการเป็นเครื่องมือป้องกันความเสี่ยง

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ประสิทธิภาพของราคาพยากรณ์ในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย สามารถเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงราคาของยางแผ่นรมควันชั้น 3 ที่แท้จริงให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้ประโยชน์จากสัญญาซื้อขายล่วงหน้าได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างตลาดพยากรณ์ในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวของราคาพยากรณ์ทั้งในตลาดปัจจุบันและตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย
3. เพื่อทำการทดสอบประสิทธิภาพตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยในการกำหนดราคาพยากรณ์ของตลาดล่วงหน้า

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้มีลักษณะเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นอนุกรมรายเดือน ตั้งแต่เดือนกันยายน 2547 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นข้อมูลแบบทุติยภูมิ โดยราคาที่ทำมาทำการวิเคราะห์ทั้งในตลาดล่วงหน้าและตลาดปัจจุบันทั้งตลาดกลางท่าเรือกรุงเทพฯและตลาดกลางหาดใหญ่ โดยเน้นข้อมูลของหน่วยงานต่างๆที่มีการเผยแพร่

ในอินเทอร์เน็ตและมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลเป็นปัจจุบันทุกวัน เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของราคายางพาราในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

2.1 การเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกและรูปแบบของสัญญาที่เข้ามาทำการซื้อขายในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2547 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ.2553

2.2 วิเคราะห์ความเคลื่อนไหวและค่าดัชนีตามฤดูกาลของราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ณ ตลาดท่าเรือกรุงเทพฯ ตลาดกลางหาดใหญ่และตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย

2.3 การทดสอบ Unit Root เนื่องจากข้อมูลที่ทำการศึกษาเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา จึงต้องมีการทดสอบความมีเสถียรภาพของข้อมูล (Unit Root Test) ก่อน ถ้าหากนำข้อมูลที่ไม่มีความนิ่งมาทำการวิเคราะห์ อาจเกิดปัญหาผลลวง (Spurious Regression) ในการทดสอบคุณสมบัติความมีเสถียรภาพ จะใช้การทดสอบด้วยวิธี Unit Root Test ของ ADF

สมมติฐานการทดสอบ

$H_0: |ADF| < |Critical Value|$ ข้อมูลความไม่นิ่ง

$H_1: |ADF| > |Critical Value|$ ข้อมูลความนิ่ง

ถ้าผลการทดสอบ Unit Root ปรากฏว่าตัวแปรในแบบจำลองมีลักษณะ Stationary ทุกตัว ที่ Level แสดงว่าสามารถนำตัวแปรเหล่านั้นมาสร้างแบบจำลอง และประมาณค่าโดยวิธี OLS ได้ แต่ถ้าตัวแปรในแบบจำลองมีลักษณะ Non Stationary ที่ Level จะต้องทำการ Cointegration ในการสร้างแบบจำลอง

2.4 การทดสอบ Cointegration เพื่อสร้างแบบจำลองที่แสดงความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว ซึ่งมีขั้นตอนการทดสอบดังนี้

1) ประมาณแบบจำลองด้วยวิธี OLS โดยตัวแปรในแบบจำลองต้องมี Stationary ในอันดับเดียวกัน

2) ทำการทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของสมการจากขั้นตอนที่ 1) มีลักษณะ Stationary หรือไม่ โดย ADF test โดยไม่ต้องใส่ค่าคงที่และ Trend และใช้วิธีการทดสอบเช่นเดียวกับการทดสอบ Unit Root

สมมติฐานการทดสอบ

$H_0: |ADF| < |Critical Value|$ ข้อมูลความไม่นิ่ง

$H_1: |ADF| > |Critical Value|$ ข้อมูลความนิ่ง

แบบจำลองดุลยภาพระยะยาวของตัวแปรราคาในตลาดล่วงหน้ากับราคาในตลาดปัจจุบันตั้งสมการ

$$S_{t+1} = a + bF_t + \epsilon_{t+1}$$

จากสมการการทดสอบดุลยภาพระยะยาวสามารถทดสอบสมมติฐานการประมาณที่ไม่เอนเอียงในสมการดุลยภาพระยะยาวได้โดยต้องทำการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ 2 ตัว คือ a และ b โดยใช้ค่าสถิติ F-test ซึ่งจะทำการทดสอบพร้อมกัน

สมมติฐานการทดสอบ

$$\begin{array}{ll} H_0 : a = 0 & H_0 : b = 1 \\ \text{และ} & H_1 : a \neq 0 \\ & H_1 : a \neq 1 \end{array}$$

2.5 การทดสอบการคาดการณ์อย่างมีเหตุผล แบบจำลองการทดสอบการคาดการณ์อย่างมีเหตุผลเป็นการทดสอบว่าสาเหตุของการที่ไม่มีประสิทธิภาพของตลาดนั้นแท้จริงแล้วเกิดจากการมี Risk Premium ในตลาดหรือไม่ โดยการทดสอบจะหาค่าคาดหวังของราคาในตลาดปัจจุบัน $E_t(S_{t+1})$

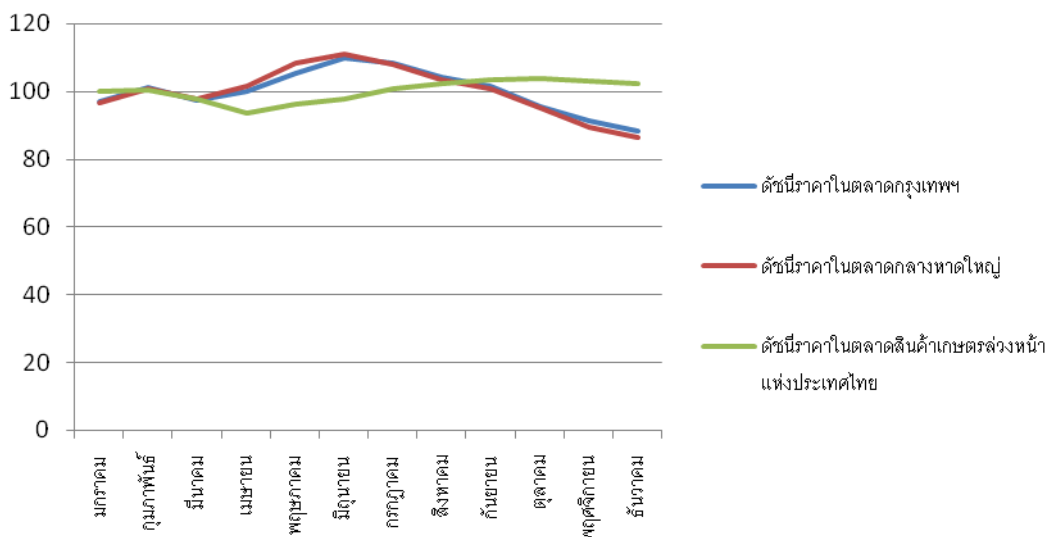
ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ราคาขายแผ่นนมวันชั้น 3 ที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านต่างๆเพื่อให้ทราบถึงความมีประสิทธิภาพของตลาดได้ผลดังต่อไปนี้

1. จำนวนสมาชิกที่เข้ามาซื้อขายและรูปแบบของสัญญาในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย ทำการเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกของผู้เข้ามาซื้อขายสัญญาในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย พบว่าในปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นช่วงแรกของการเปิดทำการซื้อขายในตลาดล่วงหน้าแห่งประเทศไทยพบว่าผู้มีที่เข้ามาทำการซื้อขายโดยไม่ระบุประเภทมากที่สุด แต่ในปี พ.ศ. 2550 เดือนมกราคมถึงเดือนกรกฎาคม การซื้อขายของทั้งสามประเภทเหมือนกับช่วงแรกของการเปิดทำการของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2548 แต่หลังจากนั้นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงของประเภทผู้ที่เข้ามาทำการซื้อขายตั้งแต่เดือนสิงหาคม พบว่าเกษตรกรหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรมีจำนวนรายที่เข้ามาทำการซื้อขายมากที่สุด รองลงมาคือไม่ระบุประเภท ส่วนนักลงทุนกลับเข้ามาทำการซื้อขายสัญญาล่วงหน้าน้อยที่สุด และในปี พ.ศ. 2553 เกษตรกรหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรมีจำนวนรายที่เข้ามาทำการซื้อขายมากที่สุด จากการเปิดทำการของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยเป็นระยะเวลา 6 ปี พบว่าตลาดล่วงหน้านี้ได้สร้างความเชื่อมั่นให้กับเกษตรกรหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรและนักลงทุนในประเทศเพิ่มมากขึ้น ส่วนรูปแบบของสัญญาในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นช่วงแรกของการเปิดตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยนั้น สัญญาที่ได้ทำการซื้อขายกันทั้งหมดมี 6 รูปแบบ คือ สัญญาก่อนครบกำหนดส่งมอบ 1 เดือน สัญญา ก่อนครบกำหนดส่งมอบ 2 เดือน สัญญา ก่อนครบกำหนดส่งมอบ 3 เดือน สัญญา ก่อนครบกำหนดส่งมอบ 4 เดือน สัญญา ก่อนครบกำหนดส่งมอบ 5 เดือน และสัญญา ก่อนครบกำหนดส่งมอบ 6 เดือน โดยสัญญาที่มีการซื้อขายมากที่สุดคือ สัญญา ก่อนครบกำหนดส่งมอบ 5 เดือน จำนวน 1,008 สัญญา และในปี พ.ศ. 2551 ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยได้มีการเปิดสัญญา ก่อนสัญญาครบกำหนดส่งมอบ 7 เดือนขึ้นมา ทำให้ปริมาณของการซื้อขายสัญญา ก่อนครบกำหนดส่งมอบ 7 เดือนมากที่สุดจำนวน 42,964 สัญญา หลังจากปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นมาถึงปี พ.ศ. 2553 ปริมาณจำนวนสัญญาและรูปแบบการลักษณะการซื้อขายเป็นแบบเดียวกันตลอด เมื่อพิจารณารูปแบบของสัญญา การซื้อขายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่าสัญญาที่มีการซื้อขายมากที่สุดคือสัญญาที่มีระยะเวลาไกลจากเดือนส่งมอบมากที่สุด นั่นคือสัญญา ก่อนครบกำหนดส่งมอบ 7 เดือน และเมื่อเข้าใกล้เดือนส่งมอบปริมาณสัญญาที่เข้ามาซื้อขายกลับลดลงเรื่อยๆตามลำดับ

2. ความเคลื่อนไหวของราคาขายแผ่นนมวันชั้น 3 ความเคลื่อนไหวของราคาขายแผ่นนมวันชั้น 3 ทั้ง 3 ตลาด ในแต่ละปีและแต่ละเดือนจะแตกต่างกันออกไป ขึ้นกับปัจจัยหลายประการที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับราคาของตลาด เช่น ฤดูกาล ความผิดปกติของภูมิอากาศ การขยายตัวของเศรษฐกิจ อัตราการแลกเปลี่ยน ส่งผลทำให้ราคาขายเกิดความผันผวนขึ้น ส่วนค่าดัชนีราคาในตลาดท่าเรือกรุงเทพฯและตลาดกลางหาวใหญ่มีลักษณะที่เหมือนกันคือตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงธันวาคมของแต่ละปีมีการปรับตัวของค่าดัชนีลดลง แสดงให้เห็นว่าค่าดัชนีความเคลื่อนไหวของราคาในตลาดล่วงหน้ามีเสถียรภาพมากกว่าราคาในตลาดปัจจุบันทั้ง 2 ตลาด (ภาพที่ 1) ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับราคาขายแผ่นนมวันชั้น 3 ทั้งกลุ่มของผู้ที่เข้ามาซื้อขายผู้ประกอบการธุรกิจหรือเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรหรือนักลงทุน สามารถใช้ประโยชน์จากตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยได้

ภาพประกอบ 1: แสดงค่าดัชนีราคาตามฤดูกาลของของราคาขายแผ่นนมวันชั้น 3

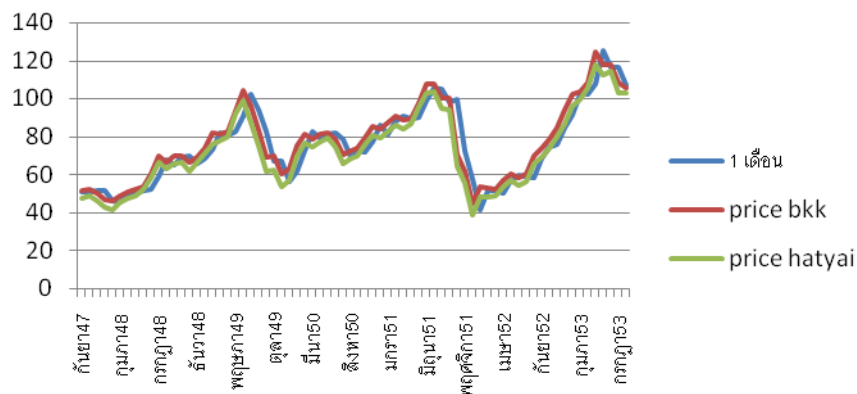
3. ความสัมพันธ์ระหว่างราคาขายแผ่นนมวันชั้น 3 ในตลาดล่วงหน้าและตลาดปัจจุบัน โดยศึกษาจากค่าเฉลี่ยค่าเบสิสในอดีต ระหว่างราคาในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยและตลาดท่าเรือกรุงเทพฯ และค่าเบสิสเฉลี่ย 6 ปี ระหว่างราคาในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยและตลาดหาวใหญ่ จะเห็นว่าแนวโน้มในทิศทางเดียวกัน คือจากเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค่าเบสิสเฉลี่ยมีแนวโน้มกว้าง จากเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคมค่าเบสิสเฉลี่ยมีแนวโน้มแคบเข้า โดยการซื้อสัญญาล่วงหน้าเดือนไกลและขายในเดือนใกล้ และจากเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายนค่าเบสิสเฉลี่ยมีแนวโน้มกว้างออก โดยมีการขายสัญญาล่วงหน้าเดือนไกลและซื้อในเดือนใกล้ จากเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคมค่าเฉลี่ยเบสิสมีแนวโน้มแคบเข้า จากเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคมค่าเบสิสมีแนวโน้มกว้างออก

4. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของราคาระหว่างตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยและตลาดปัจจุบัน

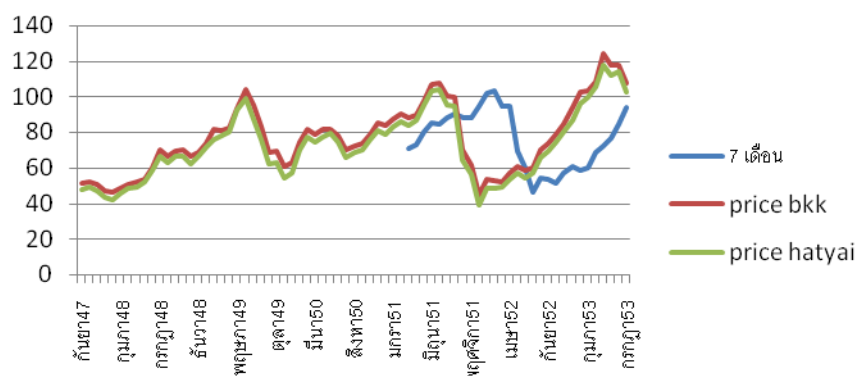
4.1 การทดสอบความมีเสถียรภาพของข้อมูล (Unit Root Test) เมื่อทำการทดสอบด้วยวิธี ADF - test โดยข้อมูลที่ใช้ในทดสอบดังนี้ ข้อมูลราคาในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า 7 ชุด

ข้อมูลราคาในตลาดท่าเรือกรุงเทพฯ 1 ชุด และข้อมูลราคาในตลาดกลางหาวใหญ่ 1 ชุด จากการทดสอบพบว่าข้อมูลในตลาดทั้ง 3 ตลาด มีค่าสัมบูรณ์ของ ADF - test น้อยกว่าค่าสัมบูรณ์ของ Critical Value(1%) จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ได้ แสดงว่าข้อมูลดังกล่าวไม่มีคุณสมบัติ Stationary แต่เมื่อมีการ Difference (อยู่ในรูปของผลต่าง) แล้ว พบว่า ข้อมูลทั้งหมดมีคุณสมบัติ Stationary ที่ 1st Difference ยกเว้นตัวแปร AFET7_price ที่ต้องทำการทดสอบที่ 2st Difference ข้อมูลจึงมีคุณสมบัติ Stationary

4.2 ลักษณะการเคลื่อนไหวของราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย และตลาดปัจจุบัน เมื่อนำราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ในตลาดปัจจุบันทั้งตลาดท่าเรือกรุงเทพฯและตลาดกลางหาวใหญ่มาเปรียบเทียบกับราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย จะพบว่าราคาทั้ง 3 ตลาดมีค่าค่อนข้างใกล้เคียงกัน โดยยิ่งใกล้เดือนส่งมอบของสัญญา ราคาในตลาดล่วงหน้าก็จะเข้าใกล้ราคาในตลาดปัจจุบันมากขึ้น จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่าเมื่อนำราคาของสัญญาล่วงหน้าแห่งประเทศไทยก่อนครบกำหนดส่งมอบ 1 เดือนมาเปรียบเทียบกับราคาปัจจุบันทั้งสองตลาด พบว่าราคาทั้งตลาดล่วงหน้าและตลาดปัจจุบันมีราคาที่ใกล้เคียงกันค่อนข้างมาก จากภาพประกอบ 3 แสดงให้เห็นว่าเมื่อนำราคาของสัญญาล่วงหน้าแห่งประเทศไทยก่อนครบกำหนดส่งมอบ 7 เดือนมาเปรียบเทียบกับราคาปัจจุบันทั้งสองตลาดพบว่ามีราคาทั้งตลาดล่วงหน้าและตลาดปัจจุบันมีราคาที่แตกต่างกันมาก

ภาพประกอบ 2 เปรียบเทียบราคาตลาดปัจจุบันและราคาตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าก่อนครบกำหนดส่งมอบสัญญา 1 เดือน

ภาพประกอบ 3 เปรียบเทียบราคาตลาดปัจจุบันและราคาตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าก่อนครบกำหนดส่งมอบสัญญา 7 เดือน

4.3 การทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Cointegration Relationship) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างราคาในตลาดล่วงหน้าและตลาดปัจจุบันทั้ง 2 ตลาดก่อนครบกำหนดส่งมอบสัญญา 1-4 เดือน มีค่า R^2 ค่อนข้างสูง นั้นแสดงว่าข้อมูลราคาในตลาดล่วงหน้าสามารถอธิบายข้อมูลราคาในตลาดปัจจุบันทั้ง 2 ตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างราคาในตลาดล่วงหน้าและตลาดปัจจุบันทั้ง 2 ตลาดก่อนครบกำหนดส่งมอบสัญญา 5-7 เดือน มีค่า R^2 ต่ำ แสดงว่าข้อมูลราคาในตลาดล่วงหน้าไม่สามารถอธิบายข้อมูลราคาในตลาดปัจจุบันทั้ง 2 ตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำการทดสอบความมีเสถียรภาพของค่าความคลาดเคลื่อนในแต่ละแบบจำลอง เพื่อที่จะได้ทดสอบดุลยภาพระยะยาวของราคาในตลาดล่วงหน้าและราคาในตลาดปัจจุบันทั้ง 2 ตลาด พบว่าแบบจำลองของราคาก่อนครบกำหนดส่งมอบสัญญา 1-6 เดือน มีค่าสัมบูรณ์ของ ADF test มากกว่าค่าสัมบูรณ์ของ Critical Value (1%) จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก แสดงว่าข้อมูลมีคุณสมบัติ Stationary ที่ระดับระดับพื้นฐาน (Level) ส่วนข้อมูลของราคาก่อนครบกำหนดส่งมอบสัญญา 7 เดือน มีค่าสัมบูรณ์ของ ADF test น้อยกว่าค่าสัมบูรณ์ของ Critical Value (1%) จึงยอมรับสมมติฐานหลัก แสดงว่าข้อมูลไม่มีคุณสมบัติ Stationary ที่ระดับพื้นฐาน (Level) ทำให้สรุปได้ว่ามีเพียงข้อมูลราคาตลาดก่อนครบกำหนดส่งมอบสัญญา 7 เดือน ในตลาดล่วงหน้าและตลาดปัจจุบันทั้ง 2 และข้อมูลราคาตลาดก่อนครบกำหนดส่งมอบสัญญา 6 เดือน ในตลาดล่วงหน้ากับตลาดกลางหาคใหญ่ ไม่มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว ส่วนข้อมูลราคาตลาดก่อนครบกำหนดส่งมอบสัญญาอื่น ๆ มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว

4.4 การทดสอบสมมติฐานการประมาณที่ไม่เอนเอียงในสมการดุลยภาพระยะยาว พบว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) นั่นคือ ค่าสัมประสิทธิ์ a ไม่เท่ากับ 0 และการทดสอบสัมประสิทธิ์ b พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ b ไม่เท่ากับ 1 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวเป็นค่าที่เอนเอียงสามารถสรุปได้ว่าราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยทั้ง 7 รูปแบบสัญญา เป็นราคาที่ไม่มีประสิทธิภาพ และการทดสอบการปรับตัวระยะสั้นเข้าสู่ดุลยภาพระยะยาว พบว่าราคาในตลาดล่วงหน้าและราคาในตลาดปัจจุบันทั้งสองตลาดไม่มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวต่อกัน

4.5 การทดสอบการคาดการณ์อย่างมีเหตุผล (The Rational Expectation Hypothesis) และการทดสอบสมมติฐานการไม่มี Risk Premium ผลการทดสอบพบว่าไม่มีการคาดการณ์อย่างมีเหตุผล และเมื่อทำการทดสอบต่อไปว่าการที่ไม่มีประสิทธิภาพของราคาในตลาดล่วงหน้าแห่งประเทศไทยเกิดจากการมี Risk Premium ในตลาดหรือไม่ ผลการทดสอบพบว่าเกิดจากการมี Risk Premium นั้นก็แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เข้ามาทำการซื้อขายสินค้าเกษตรในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยต้องการผลตอบแทนจากส่วนต่างของราคาในตลาดล่วงหน้าเพื่อชดเชยความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากตลาดปัจจุบันอยู่

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การซื้อขายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยช่วงแรกของการเปิดทำการซื้อขายในตลาดล่วงหน้าแห่งประเทศไทยพบว่ามีผู้ที่เข้ามาทำการซื้อขายโดยไม่ระบุประเภทมากที่สุด แต่เมื่อเปิดทำการมาถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 6 ปี ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยได้สร้างความเชื่อมั่นทำให้เกษตรกรหรือผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรและนักลงทุนใน

ประเทศเข้ามาลงทุนเพิ่มมากขึ้น และรูปแบบที่นิยมซื้อขายมากที่สุดในปัจจุบันคือสัญญาก่อนครบกำหนดส่งมอบ 7 เดือน จากการดำเนินงานค่าดัชนีราคาตามฤดูกาลในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย พบว่ามีเสถียรภาพมากกว่าตลาดปัจจุบันทั้ง 2 ตลาดและเมื่อวิเคราะห์ทางสถิติ จะเห็นว่าตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพแต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมอาจสรุปได้ตามทฤษฎีประสิทธิภาพของตลาดว่าตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย เป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับกลาง (Semi Strong Efficiency) เนื่องจากราคาของตลาดปรับตัวตามการเข้ามาของข่าวสารใหม่ๆ เช่น ข่าวสารด้านการปรับตัวพื้นฐานทางเศรษฐกิจข่าวสารด้านสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น เพราะการซื้อขายล่วงหน้าในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยเป็นการซื้อขายแบบอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้ข้อมูลต่างๆ กระจายไปอย่างรวดเร็ว จึงมีผลต่อการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของราคาอย่างผันผวนวันขึ้น 3 ในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดส่วนต่างระหว่างราคาในตลาดปัจจุบันและตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย เช่น โดยเมื่อใกล้เดือนส่งมอบของสัญญา ราคาในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยก็จะเข้าใกล้ราคาในตลาดปัจจุบันมากขึ้น กล่าวคือเกษตรกรหรือผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรซึ่งเป็นผู้ที่ป้องกันความเสี่ยงจากราคาหรือนักลงทุนไม่สามารถใช้ราคาที่เกิดขึ้นในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยเป็นสิ่งช่วยในการพยากรณ์ราคาอย่างผันผวนวันขึ้น 3 ในอนาคตได้อย่างแท้จริง แต่ยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องและนักลงทุนเข้ามาทำการซื้อขายสัญญาในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากหวังกำไรจากส่วนต่างของราคาที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามพบว่าการดำเนินงานของตลาดยังไม่เต็มประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้ความรู้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงธรรมชาติของการเคลื่อนไหวของราคาอย่างผันผวนวันขึ้น 3 ทั้งในตลาดปัจจุบันและตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย เช่น เกษตรกรหรือผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรสามารถเข้ามาป้องกันความเสี่ยงในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย โดยการขายสัญญาล่วงหน้าในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนธันวาคม เนื่องจากค่าดัชนีราคาในตลาดปัจจุบันมีแนวโน้มลดลง ทำให้เกิดผลกำไรจากการขายสัญญา
2. ควรศึกษาปัจจัยทางเทคนิคและปัจจัยทางจิตวิทยา ในช่วงเดือนที่มีจำนวนสมาชิกเข้ามาซื้อขายสัญญาน้อยที่สุดในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย เช่น เดือนตุลาคมเพื่อให้สามารถวางแผนการจัดการ การผลิต การจัดจำหน่าย และการส่งออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ถึงแม้ว่าตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยได้มีการประชาสัมพันธ์และการเปิดอบรมให้แก่สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้ว แต่ควรกระจายการเปิดอบรมไปยังผู้ประกอบการทางการเกษตรในส่วนภูมิภาคมากขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ด้านการลดความเสี่ยงจากราคาสินค้าที่ผันผวนในปัจจุบันให้แก่เกษตรกรหรือผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรได้มากขึ้น
4. ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย ควรทำการศึกษาพฤติกรรมการซื้อขายของแต่ละกลุ่มผู้ลงทุน เพื่อให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามาซื้อขายในแต่ละสัญญา

บรรณานุกรม

- ธารทิพย์ บุญคมรัตน์. (2552). **ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อส่วนต่างของราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 ในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย**. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตนารณณ์ ยศศรี. (2551). **ประสิทธิภาพราคาสินค้าเกษตรในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย**. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีระวุฒิ อีตรานนท์. (2550). **การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านราคาและการส่งผ่านราคาของยางแผ่นรมควันชั้น 3 จากตลาดสินค้าล่วงหน้าแห่งประเทศไทยสู่ตลาดปัจจุบันของประเทศไทย**. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บันลือ คำศิริพิทักษ์. (2543). **เศรษฐศาสตร์การตลาดการเกษตร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปัญญา หิรัญรัมย์. (2547). **การลงทุนในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า**. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- มาฆะสิริ ชาวกุล. (2541). **เศรษฐศาสตร์ตลาดอนาคตสินค้าเกษตร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตนารณณ์ ยศศรี. (2551). **ประสิทธิภาพราคาสินค้าเกษตรในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย**. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2549). **การวิเคราะห์ตราสารอนุพันธ์**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชิ่ง.
- สถาบันวิจัยยาง. (2553). **สถิติราคายาง**. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2553 www.rubberthai.com.
- สุนีพร ทวรรณกุล. (2542). **การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการกำหนดราคาของตลาดข้าวเปลือกในภูมิภาคของประเทศไทย**. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุพรรณษา ยืนยง. (2553). **การทดสอบประสิทธิภาพตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย**. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อานนท์ เจริญมูล. (2549). **การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงตลาดและการพยากรณ์ราคายางแผ่นรมควันชั้นที่ 3 ของประเทศไทย**. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อารี วิบูลย์พงศ์ และคนอื่นๆ. (2545). **ประสิทธิภาพยางพาราในตลาดล่วงหน้าต่างประเทศ : นัยเพื่อการใช้ประโยชน์ตลาดล่วงหน้าของประเทศไทย: วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**.
- Hakkio, C.S. and Rush, M. (1989). **Market Efficiency and Cointegration: an Application to The Sterling and Deutchemark Exchange Markets.** *Journal of International Money and Finance*.

กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

LEARNING ACTIVITIES ON RATIO AND PROPORTION EMPHASIZING CONNECTION
OF KNOWLEDGE FOR MATHAYOMSUKSA 2 STUDENTS

สมชาย เอี่ยมรุ่งเรือง เดช บุญประจักษ์ และเพียงพบ มนต์นวลปรางค์
Somchai lamrungruang, Dech Boonprajak, and Piangpob Monnuanprang

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ (1) เพื่อออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เรื่องอัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องอัตราส่วน สัดส่วนที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ และ (3) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพิชญศึกษา จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 77 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่ม อย่างง่ายมา 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องอัตราส่วน สัดส่วนที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และ (3) แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ มีค่าเกณฑ์ ประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 76.64/71.52 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง

ABSTRACT

The objectives of this study were (1) to design learning activities on ratio and proportion emphasizing connection of knowledge for Mathayomsuksa 2 students, (2) to compare learning achievements before and after using the learning

activities on ratio and proportion emphasizing connection of knowledge, and (3) to reveal the value of group working behaviors of the students. The population comprised 77 Mathayomsuksa 2 students of two classrooms of Pichayasuksa School in Nonthaburi Province in the first semester of the academic year 2010. One classroom of them comprised 40 Mathayomsuksa 2 students was drawn as sample used in this study by simple random sampling. The instruments used in this study were (1) the lesson plan on ratio and proportion emphasizing connection of knowledge, (2) achievement test on ratio and proportion, and (3) group working observation form.

The findings were as follows :

1. The efficiency criterion E_1/E_2 of the learning activities on ratio and proportion emphasizing connection of knowledge was of 76.64/71.52. The result indicated that it was so that it was conformable to the criterion set forth.

2. The learning achievement on ratio and proportion after learning was statistically higher than that of before learning at the .05 level of significance.

3. The value of group working behaviors of the students learned by the making use of learning activities on ratio and proportion emphasizing connection of knowledge was at moderate level.

คำสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้

ความสำคัญของปัญหา

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่ง ต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถ่องถ้วน รอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและศาสตร์อื่นๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 1)

ตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนไว้ว่า การที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ อย่างมีคุณภาพนั้นจะต้องมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การประยุกต์ต่างๆทางคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ (กรมวิชาการ, 2544: 3) และในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันว่า การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ล้มเหลว ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันไม่

สัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ ประเทศชั้นนำบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ได้สนใจข้อวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าว จนกระทั่งปัจจุบันได้ตั้งเกณฑ์มาตรฐานการสอนคณิตศาสตร์ระดับชาติ โดยเน้นการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์กับชีวิตจริง และกับศาสตร์อื่นๆ เน้นการนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ (สมวงษ์ แปลงประสพโชค, 2545: 1)

เนื้อหาเรื่องอัตราส่วน สัดส่วน เป็นเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 เป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญมาก นักเรียนต้องนำความรู้และทักษะที่จำเป็นไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน นักเรียนจะพบเห็นสถานการณ์ปัญหาบ่อยๆ ตัวที่เป็นเรื่องอัตราส่วน สัดส่วน เป็นประจำ เช่น การเลือกซื้อสินค้า การผลิตสินค้าอุปโภค บริโภค และเนื้อหาคณิตศาสตร์เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน ยังใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้เนื้อหาอื่น หรือในการศึกษาระดับที่สูงขึ้น

การจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้สอนจะต้องหาวิธีกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ผู้สอนจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทการสอนแบบการบรรยาย มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ จัดหาสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ใช้สื่อที่เป็นสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงมาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงให้เกิดความรู้ในเนื้อหาคณิตศาสตร์กับการดำเนินชีวิตประจำวัน และเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม ควรจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยๆ เพื่อช่วยฝึกให้เกิดทักษะการทำงานร่วมกัน ได้แก่ การช่วยเหลือกัน การมีความรับผิดชอบ และการแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะต่างๆ ที่ได้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน จากปัญหาการจัดการเรียนรู้และแนวทางการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ เห็นความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ จึงหาวิธีในการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดพร้อมจะนำไปพัฒนาความรู้ของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงประโยชน์ของการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงสนใจออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำเหตุการณ์จากสถานการณ์ในชีวิตจริงมาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้สัมพันธ์เชื่อมโยงความรู้กับเนื้อหาคณิตศาสตร์ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยๆ มีกิจกรรมร่วมกัน ได้ฝึกการแก้ปัญหา ได้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ ได้แนวทาง และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้กับชีวิตจริงได้ ผู้เรียนเห็นประโยชน์และความสำคัญของการเรียนรู้คณิตศาสตร์ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย และมีทักษะการทำงานร่วมกัน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน ระหว่างก่อนเรียน และหลังการจัดการเรียนรู้เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพิชญศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ทั้งหมด 2 ห้องเรียน จำนวน 77 คน
กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพิชญศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มห้องเรียนมา 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

- 2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องอัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คู่มือครู รายละเอียดเนื้อหา วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ นำมาพิจารณาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

- 1) สาระสำคัญ
- 2) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 3) กิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังนี้

ขั้นนำ ครูนำเสนอปัญหาที่เป็นสถานการณ์ในชีวิตจริงแล้วให้

นักเรียนนำเสนอปัญหาจากสถานการณ์ในชีวิตจริงของนักเรียน

ขั้นทำกิจกรรม จัดกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแก้ปัญหาจากสถานการณ์ในชีวิตจริงเชื่อมโยงความรู้กับเนื้อหาทางคณิตศาสตร์ โดยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมนี้

(1) จัดกิจกรรมให้นักเรียนพิจารณาปัญหาจากสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้โดยครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ปัญหา

(2) นำสถานการณ์ที่นักเรียนพบมาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหา

(3) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางในการแก้ปัญหา

(4) แจกใบงานให้นักเรียนฝึกการแก้ปัญหาตามเวลากำหนด แล้วให้นักเรียนภายในกลุ่มร่วมกันปรึกษาหารือถึงขั้นตอนและวิธีการแก้ปัญหา พร้อมทั้งครูคอยดูแลให้คำปรึกษาเพื่อให้นักเรียนเข้าใจถูกต้องชัดเจน และเมื่อกลุ่มใดทำเสร็จให้นำส่งครู เมื่อครบทุกกลุ่มแล้วสุ่มตัวแทนกลุ่มจำนวน 3 กลุ่มออกมานำเสนอผลการแก้ปัญหาหน้าชั้น

ขั้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรม

4) การวัดผลการเรียนรู้

(1) ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและให้คะแนนการปฏิบัติงาน

(2) ให้คะแนนความถูกต้องของคำตอบในใบงาน และให้คะแนนอันดับการทำงานเสร็จในอันดับ 1 – 3 เป็น 3, 2 และ 1 คะแนน ตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการแข่งขันและให้มีความกระตือรือร้นในการค้นหาคำตอบ

5) สื่อการเรียนรู้

3.1.2 วิเคราะห์เนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแผนการจัดการจัดการเรียนรู้เรื่องอัตราส่วน สัดส่วน จำนวน 12 แผน ใช้เวลาแผนละ 1 คาบ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอัตราส่วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 – 3 เรื่องอัตราส่วนที่เท่ากัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 – 7 เรื่องอัตราส่วนของจำนวนหลายๆจำนวน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 – 11 เรื่องสัดส่วน และการแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้สัดส่วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน (ทบทวน)

3.1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย เนื้อหา สถานการณ์ และใบงาน ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมความเป็นไปได้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้แก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาจำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลประเมินผลจำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try – Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้อง 2/1 โรงเรียนพิชญศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 คน เพื่อศึกษาความชัดเจนของภาษา ความเหมาะสมของเนื้อหา เวลา และความน่าสนใจของกิจกรรม แล้วนำมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

3.1.5 เมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้ว จัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบขึ้นตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.2.1 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.2 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อนำมาเป็นเป้าหมายของการทำข้อสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยแบ่งสัดส่วนจำนวนข้อกับเนื้อหา ดังต่อไปนี้

อัตราส่วน	จำนวน	4 ข้อ
อัตราส่วนที่เท่ากัน	จำนวน	6 ข้อ
อัตราส่วนของจำนวนหลายๆจำนวน	จำนวน	14 ข้อ
สัดส่วน	จำนวน	5 ข้อ
โจทย์ปัญหาสัดส่วน	จำนวน	11 ข้อ

3.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผลจำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องของแบบทดสอบ ความสอดคล้องของคำถาม และแก้ไขสำนวนภาษา ตัวเลือก ตัวลวง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะอีกครั้ง

3.2.5 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมา คำนวณ หาค่า IOC แล้วคัดเลือกแบบทดสอบข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และแก้ไขปรับปรุง สำนวนภาษา ตัวเลือก ตัวลวงตามข้อเสนอแนะอีกครั้ง แล้วใช้เป็นแบบทดสอบ

3.2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิ์นิมิตจำนวน 48 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำคะแนนที่ได้ จากการทำแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาความยากง่าย (p) หาค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วคัดเลือก แบบทดสอบที่มีความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ให้ ครอบคลุมเนื้อหาครบถ้วนตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 12 แผน จำนวน 25 ข้อ ที่มีค่าความยากง่ายอยู่ ระหว่าง 0.32 - 0.65 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.34 - 0.81 และมีค่าความเชื่อมั่นเป็น 0.8271 ที่ คำนวณโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

3.3 แบบสังเกตพฤติกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.3.1 ศึกษาหลักการและวิธีสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

3.3.2 วิเคราะห์พฤติกรรมที่คาดหวังในการเรียนรู้ของนักเรียน

3.3.3 สร้างตารางวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการสังเกต

3.3.4 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมที่มีต่อการเรียนรู้เป็นรายกลุ่มโดยผู้วิจัยนำแบบ สังเกตพฤติกรรมของ สุนันท์ อ่ำพลพร (2548) และประเสริฐ จุลวงษ์ (2549) มาพัฒนาปรับปรุงแล้ว ใช้เป็น แบบสังเกตพฤติกรรมที่จะศึกษาคือ การช่วยเหลือกัน มีความรับผิดชอบ และการแสดงความ คิดเห็น

3.3.5 นำแบบสังเกตพฤติกรรมที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากนั้นนำแบบสังเกตพฤติกรรมที่แก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.3.6 นำแบบสังเกตพฤติกรรมที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้สังเกตพฤติกรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้อง 2/1 โรงเรียนพิชญศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอีกครั้งหนึ่ง

4. การดำเนินการวิจัย

4.1 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

เวลาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ จำนวน 12 คาบ คาบละ 50 นาที และการทดสอบก่อนการเรียนและการทดสอบหลังการเรียนอีกอย่างละ 1 คาบ รวม 14 คาบ

4.2 เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง คือ เนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน

4.3 ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

4.3.1 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเวลา 12 คาบ คาบละ 50 นาที โดยจัดนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละ 4 คน แบบคละความรู้ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละกลุ่มให้มีหัวหน้าและรองหัวหน้าหมุนเวียนให้ครบทุกคน ในระหว่างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจะเก็บคะแนนจากการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนด ให้คะแนนเต็ม 10 คะแนน และการทำใบงานในแต่ละคาบการเรียน คะแนนเต็ม 10 คะแนนพร้อมกับให้คะแนนการทำงานเสร็จในอันดับที่ 1 – 3 ได้คะแนน 3, 2 และ 1 ตามลำดับ

จากนั้นนำคะแนนจากสถานการณ์ปัญหากับคะแนนทำงานเสร็จ และคะแนนจากใบงานกับคะแนนทำงานเสร็จ มาเฉลี่ยคิดเป็นคะแนน 10 คะแนนต่อคาบต่อกลุ่ม และใช้แบบสังเกตพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสังเกตการทำงานกลุ่มของนักเรียนทั้ง 12 คาบ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละพฤติกรรมที่ได้พัฒนาปรับปรุงจาก ปราโมทย์ เจตนาเสน (2549) และประเสริฐ จุลวงษ์ (2549) เป็นระดับ 3, 2 และ 1 คะแนน ตามความหมาย ดังนี้

3 คะแนน เมื่อนักเรียนร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ภายในกลุ่มทุกคน

2 คะแนน เมื่อนักเรียนร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ภายในกลุ่ม จำนวน 2 – 3 คน

1 คะแนน เมื่อนักเรียนไม่ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ภายในกลุ่ม

นำคะแนนแต่ละพฤติกรรมของแต่ละครั้งจากการสังเกตมาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปรผลใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.00 หมายความว่าไม่มีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มมีค่าอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.00 – 2.49 หมายความว่ามีความถี่พฤติกรรมการทำงานกลุ่มมีค่าอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 1.99 หมายความว่ามีความถี่พฤติกรรมการทำงานกลุ่มมีค่าอยู่ในระดับน้อย

4.3.3 หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้ว ผู้วิจัยทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง

4.3.4 นำคะแนนที่ได้จากการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน

- ค่าร้อยละ (Percentage)
- ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
- ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติที่ใช้ทดสอบข้อมูล

- ใช้ทดสอบค่า ที (t-test แบบ Dependent)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของการวิจัยในบทที่ 3 แล้วสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยหาค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากคะแนนการทำใบงานระหว่างเรียน และคะแนนทดสอบหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องอัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องอัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test แบบ Dependent)

ตอนที่ 3 ผลการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนในระหว่างการจัดกิจกรรม

ผลการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ มีค่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1 / E_2 เท่ากับ 76.64/71.52 ซึ่งสูงกว่าตามเกณฑ์ 70/70

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

3. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ พบว่าพฤติกรรมช่วยเหลือกันของนักเรียน ตั้งแต่ครั้งที่ 1-3 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.9 มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย นักเรียนยังไม่เข้าใจเป้าหมายของการเรียนรู้

ร่วมกันต่างคนต่างทำ ตั้งแต่คาบที่ 4-12 มีคะแนนเฉลี่ย 2.1-2.4 มีคุณภาพในระดับปานกลาง นักเรียนเริ่มเข้าใจการทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือกันจึงพัฒนาดีขึ้นนักเรียนช่วยกันแก้ปัญหา ดังนั้น พฤติกรรมการช่วยเหลือกันมีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 12 ครั้งเท่ากับ 2.13 จึงมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนตั้งแต่ครั้งที่ 1-4 มีคะแนนเฉลี่ย 2.1 มีคุณภาพในระดับปานกลาง นักเรียนยังไม่เข้าใจระบบการเรียนรู้ร่วมกัน ยังมีความรับผิดชอบไม่มากนัก ตั้งแต่ครั้งที่ 5-12 มีคะแนนเฉลี่ย 2.3-2.7 มีคุณภาพในระดับปานกลางถึงระดับมาก นักเรียนเข้าใจระบบการทำงานกลุ่ม มีความรับผิดชอบมากขึ้น ร่วมกันแก้ปัญหา ตรวจสอบความถูกต้อง และทำงานให้เสร็จทันเวลา ดังนั้นพฤติกรรมความรับผิดชอบมีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 12 ครั้งเท่ากับ 2.35 จึงมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

พฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนตั้งแต่ครั้งที่ 1-4 มีคะแนนเฉลี่ย 2 มีคุณภาพในระดับปานกลาง นักเรียนเริ่มเข้าใจวิธีการเรียนรู้ร่วมกัน เริ่มมีการแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา ถึงครั้งที่ 5-10 มีคะแนนเฉลี่ย 2.1-2.4 มีคุณภาพในระดับปานกลาง นักเรียนเข้าใจบทบาทของการทำงานร่วมกัน จึงมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันมากขึ้น จนถึงครั้งที่ 11-12 ได้คะแนนเฉลี่ย 2.5 มีคุณภาพในระดับมาก ดังนั้นพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นมีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 12 ครั้ง เท่ากับ 2.20 ได้คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ นั้นมีคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 3 พฤติกรรมตั้งแต่ครั้งที่ 1-12 มีคะแนนเฉลี่ย 2.0 - 2.5 นักเรียนมีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้นเรื่อยๆ นักเรียนมีความเข้าใจจุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนรู้ มีการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันไปในทางที่ดีขึ้นจากระดับน้อยไปจนถึงระดับมาก และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของ 3 พฤติกรรมรวมทั้ง 12 ครั้งได้คะแนนเป็น 2.22 สรุปได้ว่าพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

1. คะแนนเฉลี่ยของการทำใบงานระหว่างการทำทดลองเรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน มีค่าร้อยละ 76.64 สูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนจากสื่อที่เป็นสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงที่ผู้เรียนพบหรือคุ้นเคยเป็นประจำ ในการเรียนรู้มีการกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกันหาคำตอบ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา ไม่เบื่อหน่าย สนุกกับการเรียนรู้ ได้แนวทางและวิธีการในการแก้ปัญหา จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ สามารถนำความรู้และทักษะ ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจึงเห็นประโยชน์และความสำคัญของการเรียน เกิดความสนใจและตั้งใจในการเรียนรู้ จึงได้ผลเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับผลการศึกษาของเอนก จันทจรูญ (2545: 53) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน คิดอย่างอิสระ เป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และยังทำให้ผู้เรียนเห็นกระบวนการในการแก้ปัญหาย่างชัดเจนมากขึ้น

สอดคล้องกับดวงพร พุ่มเสนาะ (2551: 72) ที่ว่ากิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิบัติจริงจากปัญหาที่อยู่ใกล้ตัว เป็นการกระตุ้นให้คิดหาสาเหตุ มีการแลกเปลี่ยนความรู้ จึงทำให้คะแนนเฉลี่ย ในการทำแบบฝึกหัดระหว่างการทดลองสูงขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบุญชัย อารีย์เอื้อ (2551: 80) กล่าวว่า การฝึกทักษะการเชื่อมโยงครูจะใช้ใบงานที่แสดงให้เห็นถึงการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง จึงเป็นการช่วยกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนได้ร่วมกันทำแบบฝึกหัดในใบงาน

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเป็น 8.15 คิดเป็นร้อยละ 32.60 และหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ เป็น 17.88 คิดเป็นร้อยละ 71.52 พบว่าหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน และจากการทดสอบด้วยค่าที (t - test แบบ Dependent) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 อาจจะเป็นเพราะการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงที่ผู้เรียนพบหรือคุ้นเคยมาเป็นเรื่องในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นช่วยการหาแนวทางและวิธีการในการแก้ปัญหา ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริง ได้ทักษะและวิธีในการแก้ปัญหา ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญประโยชน์และคุณค่าของการเรียนรู้ ผู้เรียนจึงมีความสนใจที่จะตั้งใจในการเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับสมบัติ แสงทองคำสุข (2545: 71) ที่พบว่า ความรู้ทางคณิตศาสตร์ทำให้เกิดการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว แล้วนำผลไปใช้ในชีวิตจริง นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้แนวทางในการแก้ปัญหา จึงทำให้สามารถทำค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง สอดคล้องกับศรีสุตา แซ่อึ้ง (2551: 68) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนสร้างความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ได้ชัดเจน มีการอภิปรายปัญหาร่วมกัน เกิดความคิดรวบยอดสามารถนำความรู้ไปประยุกต์แก้ปัญหาได้

3. จากการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้โดยพิจารณาจากพฤติกรรมด้าน การช่วยเหลือกัน ความรับผิดชอบ และการแสดงความคิดเห็น พบว่าในระยะแรกนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนแบบแบ่งกลุ่ม การช่วยเหลือกันในกลุ่มยังมีน้อย ไม่ค่อยมีการแสดงความคิดเห็น การออกมานำเสนอหน้าชั้นนักเรียนยังอายไม่กล้าพูดกล้าแสดงออก แต่เมื่อจัดการเรียนรู้ผ่านไป 2-3 คาบ นักเรียนเริ่มคุ้นเคยกับกิจกรรมการเรียนรู้คุ้นเคยกับสมาชิกในกลุ่ม จึงทำให้ผลงานของกลุ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริง นักเรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาคณิตศาสตร์มากขึ้น เห็นประโยชน์ของการเรียน นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ กล้าแสดงออก มีการกระตุ้นเสริมแรงด้วยการให้คะแนนเป็นรางวัลในการแข่งขันที่ทำงานเสร็จก่อน ได้สร้างความคิดรวบยอด ได้แนวทางการแก้ปัญหา ผู้เรียนมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำหน้าที่ตัวแทนกลุ่ม มีการวางแผนการทำงาน เสนอและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งเป็นไปตามหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีการวางเงื่อนไขของสกินเนอร์ เกี่ยวกับการเสริมแรง

ที่ว่า การเสริมแรงในการปรับพฤติกรรมเน้นที่การเสริมแรงทางบวก ด้วยการให้รางวัลที่ผู้รับพอใจ จะส่งผลให้ได้พฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับปราโมทย์ เจตนาเสน (2549: 69) ที่ว่าการสอนโดยจัดกลุ่มเล็กๆ คณะความสามารถสมาชิกในกลุ่มจะมีการแบ่งหน้าที่กันปฏิบัติงาน ทำให้มีความรับผิดชอบ มีการช่วยเหลือกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการให้รางวัลคำชมเชยทำให้นักเรียนช่วยกันแก้ปัญหา ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ด้วยเหตุผลนี้อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ให้นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ มีพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึง 10 มีคุณภาพระดับปานกลางจนถึงครั้งที่ 11 และ 12 มีคุณภาพในระดับมาก เฉลี่ย ทั้ง 12 ครั้ง โดยรวมจึงมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ครูผู้สอนสามารถนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องอัตราส่วนสัดส่วน ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ ที่สร้างขึ้นไปใช้สอนได้ เพราะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูง
  2. ควรใช้เทคนิคการแข่งขันมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจและสนุกกับการเรียนรู้ ส่งผลให้ประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้
  3. ในการจัดการเรียนรู้ครูควรจัดการเรียนรู้เป็นแบบแบ่งกลุ่มๆละ 3-4 คน แบบคณะความรู้ โดยจัดนักเรียนแต่ละกลุ่มเป็นเก่ง-ปานกลาง-อ่อน เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน
- ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
- ควรมีการวิจัยศึกษาผลการเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ในเนื้อหาอื่นกับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **คู่มือการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์กลุ่มสาระคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ: องค์กรรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ดวงพร พุ่มเสนาะ. (2551). **การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการแก้ปัญหาและการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่องอัตราส่วนตรีโกณมิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า**. กรุงเทพมหานคร.
- บุญชัย อารีเอื้อ. (2551). **การจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการแก้ปัญหาและการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์เรื่องเส้นขนานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ประเสริฐ จุลวงษ์. (2549). **ผลการจัดการเรียนรู้เรื่อง พหุนาม โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

- ปราโมทย์ เจตนาเสน. (2549). ผลการเรียนรู้เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเรขาคณิตวิเคราะห์ และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สมบัติ แสงทองคำสุก. (2545). การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาคณิตศาสตร์แบบบูรณาการ เชิงเนื้อหาเพื่อส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงเรื่องอนุพันธ์ของฟังก์ชันระดับชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา มัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมวงษ์ แปลงประสพโชค. (2545). ปัญหาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ของเด็กไทยในปัจจุบัน. เอกสารประกอบการอบรม. ม.ป.ท.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- ศรีสุดา แซ่อึ้ง. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปราโมชวิทยารามอินทรา. กรุงเทพฯ ฯ: วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- เอนก จันทร์จรูญ. (2545). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ชุดการเรียนการสอน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี

FACTORS RELATED THE ADOPTION TO STUDY IN PRIVATE VOCATIONAL SCHOOL IN PRACHIN BURI PROVINCE

กฤษณ์ บุตรเนียน จุไร โชคประสิทธิ์ และอรรสา จรุงธรรม

Kit Butnian, Julai Chokprasit, and Orasa Charoontham

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี
วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี
และ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ตาม
ประเภทโรงเรียนและเพศ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 324 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้
คือ แบบสอบถามค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .82 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษา
เอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านอิทธิพล
จากโรงเรียน/ครูแนะแนว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และด้านอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษา
เอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้าน
ภาพลักษณ์ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และด้านค่าเล่าเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับ
มาก

3. เปรียบเทียบปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี
ตามประเภทโรงเรียนและ เพศ ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและปัจจัยที่
เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

3.1 ผลการเปรียบเทียบตามประเภทโรงเรียน พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน
โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสนใจในวิชาชีพ และด้านอิทธิพลจาก
โรงเรียน/ครูแนะแนว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ
สถานศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมและราย
ด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการเปรียบเทียบตามเพศ พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาและปัจจัยเกี่ยวข้องกับนักเรียน ในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study the factors related to the adoption to study in private vocational schools in Prachin Buri province and (2) to compare the factors related to the adoption to study in private vocational schools in Prachin Buri province which classified by school categories and gender of samples.

The samples used were 324 respondents and the tool used to collect the data was a questionnaire with a reliability of .82 and divided into 2 parts; factors related to the students with a reliability at .80 and factors related to the school with a reliability of .84. Statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation and t-test (independent).

The findings were as follows:

1. The factors related to the adoption to study in private vocational schools in Prachin Buri province as a whole were at the high level and each aspect from the highest to the lowest mean were influences of schools, guidance teachers and peers respectively. All aspect were at the high level.

2. The schooling factors related to the adoption to study in private vocational schools in Prachin Buri province as a whole were at the high level and each aspect from the highest to the lowest means were school image and educational expenses respectively, the lowest aspect was at the high level also.

3. The comparisons between school categories and genders which composed of student factors and schooling factors were as follows 3.1) The comparison according to school categories revealed that the student factors as a whole were not different, as for each aspect, the interested in occupation and the influence from guidance teachers had significant difference at the level of .05 while the schooling factors as a whole and each aspect had significant difference at the level of .05. 3.2) The comparison according to gender revealed that the schooling factors and the student factors as a whole and each aspect had no difference.

คำสำคัญ

ปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันรัฐบาลได้จัดการเรียน การสอน เพื่อผลิตบุคลากรออกมาสนองต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมได้ไม่เพียงพอ จึงทำให้เอกชนเข้ามาช่วยจัดการศึกษาในด้านอาชีวศึกษามากขึ้น จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลทำให้มีโรงงานอุตสาหกรรม เข้ามาตั้งดำเนินการผลิตอยู่เป็นจำนวนมากมีแรงงานเข้ามาทำงานทั้งคนไทยและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการกระตุ้นความสนใจในการประกอบอาชีพในโรงงานกันมากขึ้นของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดใกล้เคียง ประกอบกับการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลที่สนับสนุนให้นักเรียนมีความสนใจหันมาเรียนทางด้านอาชีวศึกษากันมากขึ้น เมื่อเรียนจบก็มีงานรองรับอยู่เป็นจำนวนมาก และในการจัดการศึกษาในด้านอาชีวศึกษาในจังหวัดปราจีนบุรี มีทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ซึ่งโรงเรียนเอกชนนั้นก็มึนักเรียนเข้ามาศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก และการเข้าเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรีนั้น น่าจะต้องมีแรงจูงใจต่อการตัดสินใจ

โรงเรียนในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี มีอัตรานักเรียนออกระหว่างปีค่อนข้างสูง มีสาเหตุใดบ้าง ที่ทำให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อที่อื่นเป็นจำนวนมากนโยบายแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนหรือไม่ มีปัจจัยใดเอื้อต่อความต้องการของผู้เรียน

ปัจจัยทางด้านคุณภาพของโรงเรียนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ แนวทางการจัดการเรียนการสอนสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นผลต่อการตัดสินใจในการเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสมตรงกับคุณสมบัติของผู้เรียนสูงสุด ผลกระทบทางเศรษฐกิจนั้น กระทบโดยตรงต่อสถานศึกษาเอกชนโดยเฉพาะอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งรายได้หลักของโรงเรียนมาจากค่าธรรมเนียมการเรียนของผู้ปกครองฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง

สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนต่อของผู้เรียน เพราะฉะนั้นคุณภาพของโรงเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเลือกโรงเรียนของเด็กและผู้ปกครอง ถ้าผู้ปกครองให้ความนิยมเชื่อมั่นในคุณภาพมาตรฐาน ก็จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาเพิ่มมากขึ้น (ดำรง แสนสิงห์, 2534) ปัจจัยที่มีผลกระทบโดยตรง ต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง คือ ความคาดหวังเกี่ยวกับบรรทัดฐานของสถานศึกษา ที่บุตรต้องการเข้าเรียน (วรรณิ แกมเกตุ, 2535) ทั้งนี้สถานศึกษาเอกชนจึงต้องปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพผลิตนักศึกษาที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาการศึกษา ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ผู้จบหลักสูตรมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 ในจังหวัดปราจีนบุรีเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน และปัจจัยใดที่เอื้อในการเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเรียนต่อจากนักวิจัยหลายท่านพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเรียนต่อของนักศึกษาประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลัก คือ ด้านสภาพของผู้เรียน ด้านที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน และด้านที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและ

วางแผนจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ปัญหา และความต้องการของผู้เรียน ในการเลือกเรียนต่ออาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ได้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี แตกต่างกันตามประเภทโรงเรียน และเพศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรีตามประเภทโรงเรียนและเพศ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยดังนี้คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2551 จำนวน 1,700 คน จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนเทคโนโลยี จำนวน 795 คน และโรงเรียนพาณิชยการ จำนวน 905 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2551 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967: 886-887 อ้างถึงใน ยุทธ ไกยวรรณ, 2545: 108-110) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 324 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและทฤษฎีเพื่อศึกษาปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มี 2 ข้อ และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี แบ่งออกเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน จำนวน 20 ข้อ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา จำนวน 30 ข้อ รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ มีลักษณะแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert Scales)

3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามและกำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่จะสร้าง รวมทั้งสัดส่วนจำนวนข้อคำถามในแต่ละด้าน ซึ่งขอบเขตในการศึกษา ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านสถานภาพของผู้เรียน คือ ประเภทโรงเรียนและเพศ 2) ปัจจัยเกี่ยวข้องกับผู้เรียน คือ ความสนใจในวิชาชีพ ความต้องการที่จะได้รับการศึกษาชั้นสูงสุด อิทธิพลจาก กลุ่มเพื่อน อิทธิพลจากครอบครัว และอิทธิพลจากโรงเรียน/ครูแนะแนว 3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา คือ ค่าเล่าเรียน โปรแกรมการศึกษา เกณฑ์การรับนักเรียน ภาพลักษณ์ของ โรงเรียน อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และสวัสดิการและบริการของโรงเรียน

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี สามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียนโรงเรียนพาณิชย์การ ร้อยละ 53.1 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.3

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านอิทธิพลจากโรงเรียน/ครูแนะแนว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และด้านอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และด้านค่าเล่าเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

3. เปรียบเทียบปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ตามประเภทโรงเรียนและ เพศ ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา 1) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในการเลือกเข้าศึกษา ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ตามประเภทโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสนใจในวิชาชีพ และ ด้านอิทธิพลจากโรงเรียน /ครูแนะแนว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านความต้องการที่จะได้รับการศึกษาชั้นสูงสุด ด้านอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน และด้านอิทธิพลจากครอบครัว ไม่แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี ตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ตามประเภทโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ตามเพศโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ดังนี้

1.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนให้ความสนใจในวิชาชีพ นำวิชาชีพไปประกอบอาชีพได้รวมถึงการประกอบธุรกิจของครอบครัวมีส่วนในการผลักดันให้บุตรศึกษาต่อในสาขานั้นๆ สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ คือ การได้รับแนวคิดการส่งเสริมให้ข้อคิดเกี่ยวกับทางเลือกต่อในอนาคตที่เหมาะสมกับตัวเองซึ่งจะได้รับคำปรึกษาจากครูแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรี ทองแก้ว (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคในภาคใต้ตอนบน กรณีศึกษาสาขาวิชาช่างยนต์ พบว่า ปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านเจตคติ ปัจจัยด้านบุคคลและสื่อ ปัจจัยด้านสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านหลักสูตรและการสอน โดยรวมมีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านอิทธิพลจากโรงเรียน /ครูแนะแนว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนให้ความสนใจในเรื่องของอิทธิพลจากโรงเรียน/ครูแนะแนว เป็นส่วนสำคัญสุดไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคำแนะนำ ข้อมูลข่าวสาร ล้วนแต่เป็นประโยชน์ของนักเรียนทั้งสิ้นที่เป็นตัวบ่งชี้ให้นักเรียนได้มีแนวคิดในการที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการเข้าเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในสายอาชีพ และด้านอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เลือกศึกษาเรียนต่อในอาชีวศึกษาเอกชนไม่ใช่เพราะอิทธิพลเพื่อนมากเท่าไรนั่นก็หมายความว่าเพื่อนไม่มีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยอื่นๆ จะมีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี ได้มากกว่าปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวังของวรูม (Vroom, 1964) กล่าวว่ามนุษย์จะเลือกหรือตัดสินใจกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นมีสาเหตุหรือแรงจูงใจ โดยอาศัยเหตุผลและปัจจัยหลายๆ อย่างประกอบกันมิได้เกิดจากเพียงปัจจัยหนึ่งปัจจัยเดียว สิ่งที่สำคัญคือ การได้รับความรู้ความเข้าใจข้อคิดหลากหลายที่ได้จากข้อมูลข่าวสารมาเป็นตัวผลักดันในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี

1.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนให้ความสำคัญในเรื่องของระบบขององค์กร และการบริหารจัดการของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี รวมถึงงานวิชาการของหลักสูตรสาขาวิชาชีพและภาพลักษณ์ของโรงเรียน ชื่อเสียงความโดดเด่น บุคลากรที่มีความสามารถ เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยในการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรูมดี เพ็ชรขุนทด (2553) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม ของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 ที่จบจากมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ ในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านเจตคติ ปัจจัยด้านบุคคลและสื่อ ปัจจัยด้านสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านหลักสูตรและการสอน โดยรวมมีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนให้ความสนใจในเรื่องของภาพลักษณ์ของโรงเรียนเป็นสำคัญอันดับแรกเพราะนักเรียนส่วนใหญ่จะเลือกเข้าศึกษาในสถาบันที่มีชื่อเสียง มีความชำนาญทางสาย

วิชาชีพเป็นเอกลักษณ์ สถานศึกษามีความพร้อมกับการจัดการศึกษามีบุคลากรที่มีความสามารถทุกศาสตร์ สาขาวิชาเป็นที่ยอมรับของสังคมมีการส่งเสริมระบบรุ่นพี่ ศิษย์เก่าที่ได้จบการศึกษาไปแล้วได้นำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพรวมถึงมีมาตรฐานรองรับเมื่อเรียนจบจะเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับแนวคิดของวีริช ลิขิตนกุล (2535) ภาพลักษณ์ขององค์กรเริ่มต้นจากการรับรู้ของผู้บริโภคที่มีต่อองค์กรความคาดหวัง ความประทับใจที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้บริโภคยอมรับองค์กรนั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวีพันธ์ คล้ายเพชร (2541) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจของนักศึกษาวิชาชีพระยะสั้นในวิทยาลัย สารพัดช่าง เขตการศึกษาที่ 5 พบว่า นักศึกษาเข้าศึกษาวิชาชีพระยะสั้นในวิทยาลัยสารพัดช่างมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง เป็นต้น และด้านค่าเล่าเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าค่าเล่าเรียนไม่มีผลหรือบทบาทที่ให้นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจากปัจจุบันค่าเล่าเรียนมีหน่วยงานรัฐสนับสนุน การให้ศึกษาแก่เด็กนักเรียนมากขึ้นการให้ทุน กองทุนกู้ยืมของกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) รวมถึงทุนที่สถาบันศึกษาแจกให้แก่เด็ก เป็นต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเทพ เหมือนฟู (2542) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนที่โรงเรียนอรรถวิทย์พาณิชย์การ ซึ่งประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษาผู้ปกครอง โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกเรียนอันดับหนึ่ง คือ ค่าเทอมและค่าธรรมเนียม และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรวัดน์ พุ่มพยอม (2541) ได้ศึกษาปัจจัยจูงใจเลือกสถานศึกษาเพื่อศึกษาต่ออาชีวศึกษาเอกชน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนเกษมโปลีเทคนิค โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่จูงใจเกี่ยวกับความต้องการด้านพื้นฐานเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเข้ารับการศึกษามากที่สุด

2. เปรียบเทียบปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ตามประเภทโรงเรียนและ เพศ ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

2.1 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ตามประเภทโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี แตกต่างกันตามประเภทโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนที่ต่างโรงเรียนจะมีแนวคิดไม่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นในด้านของการบริหารจัดการในโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนเทคโนโลยีและโรงเรียนพาณิชย์การ จะมีมุมมองไม่แตกต่างกัน เรื่องของด้านความสนใจในวิชาชีพ ด้านความต้องการที่จะได้รับการศึกษาชั้นสูง ด้านอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ด้านอิทธิพลจากครอบครัวและด้านอิทธิพลจากโรงเรียน/ครูแนะแนว จะมีมุมมองเหมือนกันในเรื่องการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสนใจในวิชาชีพ และด้านอิทธิพลจากโรงเรียน/ครูแนะแนว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าประเภทโรงเรียนที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนเทคโนโลยี และโรงเรียนพาณิชย์การ จะมีมุมมองแนวคิดแตกต่างกัน ในเรื่องของการเลือกประกอบอาชีพรวมถึงคำแนะนำจากโรงเรียนและครูซึ่งสถานที่หรือสถาบันโรงเรียนที่แตกต่างกันครูที่ต่างสถานที่กันจะมีเทคนิคมุมมองในการให้คำแนะนำกับนักเรียนต่างกันไปตามแนวคิดของครูผู้ให้คำแนะนำทำให้นักเรียนเกิดความคิดมุมมองที่แตกต่างกันเนื่องจากสถานที่ ครูที่ต่างสถานที่กัน ยกเว้น ด้านความต้องการที่จะได้รับการศึกษาชั้นสูงสุด ด้านอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน และด้านอิทธิพลจากครอบครัว ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความต้องการที่จะได้รับการศึกษาชั้นสูงสุดกลุ่มเพื่อและครอบครัว ไม่แตกต่างกันเพราะทุกคนจะมีแนวคิดมุมมองในการสร้างอนาคตที่เหมือนกันเพื่อความสำเร็จสูงสุดของชีวิต เป็นต้น

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี แตกต่างกันตามเพศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเพศที่ต่างกันไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงในสังคมปัจจุบันมีฐานะเท่าเทียมกันในแง่ความคิดและอื่นๆ เพราะสังคมปัจจุบันผู้หญิงต้องออกมาทำงานนอกบ้านกันส่วนใหญ่ จะมีหลักการแนวคิดคล้ายๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสา สายสังข์ (2547) ได้ศึกษา ความต้องการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยพาณิชยกรรมบางนา พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

2.2 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ตามประเภทโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน ปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี แตกต่างกันตามประเภทโรงเรียน ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาที่ต่างกันจะมีมุมมองไม่เหมือนกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องของค่าเล่าเรียน โปรแกรมการศึกษา เกณฑ์การรับสมัคร ภาพลักษณ์ของโรงเรียน อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงสวัสดิการและบริการของโรงเรียน เพราะสถานที่ที่ต่างกันจะมีการได้รับรู้และสัมผัสในเรื่องต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นที่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ตามเพศโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี แตกต่างกันตามเพศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเพศไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงต่างก็มีมุมมองคล้ายกันในเรื่องของสถาบันการศึกษา ในเรื่องของการบริหารจัดการของสถาบันอยู่ในระดับมากไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี อินชัยเทพ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเข้าศึกษาของนักเรียนนอกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิถีเรียนทางไกลกลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาในระดับปานกลาง เนื่องจากผลการวิจัยการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี ตามเพศไม่แตกต่างกัน และอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี อินชัยเทพ (2539) ซึ่งมีค่าระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

1. ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี
2. ควรนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลการเตรียมความพร้อม การวางแผนรับนักเรียนของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี ในปีต่อไป
3. ควรศึกษามูลเหตุจูงใจในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี
4. ควรศึกษาระบบการบริหารเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดปราจีนบุรี

บรรณานุกรม

- ดำรง แสนสิงห์. (2534). ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและโอกาสในการศึกษาต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ของนักเรียนในจังหวัดนครราชสีมา. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2535). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาสำหรับ บุตรของผู้ปกครอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในภาคกลาง การวิเคราะห์เส้นทาง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จักรี ทองแก้ว. (2550). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคในภาคใต้ตอนบน กรณีศึกษาสาขาวิชาช่างยนต์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วรวิฑูมิ เพ็ชรขุนทด. (2553). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเข้า ศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูงสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม ของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 ที่จบจากมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วิรัช อภิรัตน์กุล. (2535). การประชาสัมพันธ์ นิยาม หน้าที่ องค์ประกอบและปรัชญา สังคม แห่งการบริการ. วารสารวิทยาลัยการค้า.
- ทวีพันธ์ คล้ายเพชร. (2541). แรงจูงใจของนักศึกษาที่เข้าศึกษาวิชาชีพพระยะสันในวิทยาลัยสารพัดช่าง เขตการศึกษาที่ 5. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วีรวัฒน์ พุ่มพะยอม. (2541). การศึกษาปัจจัยจูงใจเลือกสถานศึกษาเพื่อศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา เอกชน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนเกษมโปลีเทคนิค. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- นิสา สายสังข์. (2547). ความต้องการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยพณิชยการบางนา. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Vroom, W. H. (1964). *Work and motivation*. New York: John Wiley and Sons Inc.

การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในทัศนะของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

THE ATTITUDE OF THE TEACHER TOWARDS ACADEMIC ADMINISTRATION
OF THE PRINCIPALS UNDER THE OFFICE OF PRACHIN BURI
EDUCATIONAL SERVICE AREA

สมคิด มานะคิด สุวรรณา โชติสุกานต์ และอรรสา จรุงธรรม

Somkid Manakid, Suwanna Chotisukan, and Orasa Charoontham

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในทัศนะของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูในการบริหารโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำนวน 359 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือแบบสอบถาม ที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .956 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t - test และค่า F-test

ผลการวิเคราะห์การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยภาพรวมปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด คือ ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับมาก และมีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านนิเทศการเรียนการสอน ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด คือ ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับมากและมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านนิเทศการเรียนการสอนในระดับมาก

ครูที่ปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด คือ ด้านหลักสูตร ในระดับมาก และมีความคิดเห็น การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านนิเทศการเรียนการสอน ในระดับมาก

ครูที่ปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด คือ ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับมาก และมีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านนิเทศการเรียนการสอน ในระดับมาก

การเปรียบเทียบทัศนคติของครูในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามเพศ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน พบว่า ครูมีความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามเพศ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น วุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the attitude of teachers towards academic administration of the principals under the office of Prachin Buri educational service area and 2) to compare the attitude of teachers toward the school administration which classified by experiences and school size. The population of this research were 359 respondents and the tool used to collect data was a questionnaire with a reliability of .956. Statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Scheffe's method.

The findings were as follows :

1. The research samples were 359 teachers, classified by school size; small size consisted of 81 persons (22.60%), medium size consisted of 107 persons (29.80%) and large size consisted of 171 persons (47.63%). The samples who had working experience more than 27 years were 209 persons (58.21%).

2. The attitude of teachers towards academic administration of the principals under the office of Prachin Buri educational service area, as a whole, were at a high level and each aspect from the highest to the lowest was teaching and learning activities and instructional supervision respectively.

3. The comparative analysis showed that the samples who were differences in working experience genders and status had no significant differences in the attitude, except for educational qualifications and school sizes which had significant difference at a level of .05.

คำสำคัญ

การบริหารงานด้านวิชาการ

ความสำคัญของปัญหา

ในทุกประเทศ ยอมรับกันว่าเด็กเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ความรู้ ความสามารถ ของเด็กจะเป็นตัวกำหนดอนาคตของประเทศได้เป็นอย่างดี เด็กที่เจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่มีการศึกษาย่อมได้เปรียบในการแข่งขันเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองและเทคโนโลยี ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงเป็นการพัฒนาคน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ คนที่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมจะเป็นกำลังที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและประเทศชาติ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษามากขึ้นจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และจากพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการพัฒนาการศึกษาให้ ปวงชนชาวไทยได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นอย่างกว้างขวางทั่วถึงและเป็นธรรมโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540: 14) นอกจากนี้การศึกษายังเป็นกลไกและกระบวนการสำคัญในการอบรม กลุ่มคนให้บุคคลากรของชาติมีความรู้ ความสามารถ ความชาญฉลาด เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมทั้งจะเป็นรากฐานของชีวิตให้ก้าวไปอยู่ในสังคมและโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากความสำคัญของการศึกษาดังกล่าว ทุกประเทศจึงต่างเร่งพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐาน และเกิดคุณภาพสูงสุดเพื่อให้บุคคลากรได้นำพาประเทศชาติให้เกิดความแข็งแกร่งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างถาวรตลอดไป (กลีน สระทองเนียม, 2543: 3)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมาต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน กล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำเร็จของการขยายการศึกษาเชิงปริมาณได้แก่ ขยายพื้นที่ก่อสร้างอาคาร การจัดซื้อครุภัณฑ์ แต่ในด้านคุณภาพการศึกษากลับพบว่า กำลังเป็นจุดวิกฤติของระบบการศึกษาไทย กล่าวคือในด้านคุณภาพของครูและทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอนนั้น พบว่าครูผู้สอนทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีคุณภาพต่ำกว่า แต่ก่อน (กรมวิชาการ, 2542: 5) นอกจากนี้ยังพบสภาพปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาของประเทศคือ

1. ความครอบคลุมและความเสมอภาคในโอกาส ปัจจุบันมีเด็กออกจากระบบโรงเรียนโดยไม่จบ ชั้นประถมศึกษา ประมาณร้อยละ 15 หรือประมาณ 4 แสนคน ทั้งๆ ที่เป็นการศึกษาภาคบังคับ กลุ่มเด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยโอกาส คือผู้ยากจนในชนบทห่างไกล ในเมืองใหญ่ และผู้พิการ นอกจากนี้ยังมีประเด็นความไม่เสมอภาคในโอกาสของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ อีก เช่น เด็กในจังหวัดภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาต่ำกว่าเด็กในภาคกลางและภาคเหนือ ส่วนระดับอุดมศึกษาพบว่า ผู้มาจากครอบครัวเกษตรกรเข้าศึกษาได้เพียงร้อยละ 11 ในขณะที่ร้อยละ 50 มาจากครอบครัวพ่อค้า นักธุรกิจ ทั้งๆ ที่ประชากรกลุ่มนี้มีเพียงร้อยละ 9 และประชากรเกษตรกรมีถึงร้อยละ 70 ของประชากรทั้งหมดของประเทศ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544: 4)

2. สภาพปัญหาทางด้านคุณภาพของการจัดการการศึกษาคุณภาพ การศึกษาเป็นประเด็นวิกฤติที่ต้องเร่งแก้ไข เพราะมีผู้สำเร็จเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่มีความรู้ที่พึงประสงค์ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการเรียนรู้การคิดวิเคราะห์ การสร้างความรู้ การมีค่านิยมและพฤติกรรมที่เหมาะสมใน

โลกการทำงาน เช่น การทำงานเป็นทีม ความสามารถด้านภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์สำหรับการเผชิญกับโลกยุคการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ระบบเศรษฐกิจและสังคมบนฐานความรู้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องความอ่อนด้อยในด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่างๆ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544: 5)

3. การบริหารและการจัดการ เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาไม่บรรลุผล

4. การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ประเทศไทยลงทุนเพื่อการศึกษาประมาณ ร้อยละ 4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งไม่น้อยนักเมื่อเปรียบเทียบกับอีกหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่นหรือเกาหลี แต่การบริหารงบประมาณยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ด้วยสายบังคับบัญชาหลายระดับ การบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลาง ทำให้งบประมาณที่จัดสรรไปถึงผู้เรียนน้อย เพราะไปสิ้นเปลืองอยู่ที่การบริหารงานในระดับต่างๆ โดยไม่จำเป็น นอกจากนี้การจัดสรรงบประมาณยังไม่สามารถกระจายไปยังสถานศึกษาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมซึ่งนับเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คุณภาพสถานศึกษาแตกต่างกันไปด้วย (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544: 10)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า มีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียนที่ได้มาตรฐานสูงในระดับสากล เพื่อให้สามารถเผชิญปัญหาและการเปลี่ยนแปลง ดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุขและร่วมรับผิดชอบพัฒนาชุมชน ประเทศชาติและสังคมโลก การจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถสนองความต้องการในการพัฒนาบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ดีเท่าที่ควร การศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนต้องมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ได้พยายามยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้นโดยตลอดและมีความเชื่อประการหนึ่งว่าหากการบริหารโรงเรียนมีแนวทางการจัดการศึกษาที่ดีหรือมีมาตรฐานแล้วย่อมจะช่วยให้การเรียน การสอน การดำเนินงานด้านอื่นๆ ในโรงเรียนมีประสิทธิภาพและคุณภาพ นักเรียนจะได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐานตามลำดับเช่นเดียวกันในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งมีโรงเรียนอยู่ทั้งหมด 280 โรงเรียน ข้าราชการครู 3,232 คน (สำนักงานเขตการศึกษาปราจีนบุรี, 2549: 4) โดยภาพรวมแล้วผลการจัดการศึกษายังอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ดังจะเห็นได้จากรายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2548 ของหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี, 2549: 13-14) โรงเรียนที่ได้ทำการประเมินผล 215 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 3,115 คน พบว่า กลุ่มทักษะภาษาไทย ได้คะแนนร้อยละ 73.23 กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ร้อยละ 57.41 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ร้อยละ 72.81 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ร้อยละ 76.23 กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ ร้อยละ 80.57 และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ร้อยละ 59.76 จะเห็นได้ว่ามีบางกลุ่มประสบการณ์มีระดับผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ แต่บางกลุ่มประสบการณ์มีระดับผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่น่าพอใจ ตามเกณฑ์ ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดไว้

จากปัญหาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นนับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขโดยด่วน ทั้งนี้ เพราะบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ การดำเนินการวางแผนและการจัดระบบงาน การบริหารงานเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน การนิเทศ การประเมินผลการพัฒนาการเรียนการสอน ในโรงเรียนให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ล้วนแต่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น (กรมวิชาการ, 2542: 128)

นอกจากความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นตามแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และได้มีจุดเน้นที่สำคัญเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาคือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาบุคลากรและการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโดยการกำหนด กรอบการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นนโยบาย 4 ประกัน คือประกันโอกาสทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้เด็กมีโอกาสเรียนอย่างทั่วถึงและอยู่ในระบบจนจบชั้นประถมศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การประกันประสิทธิภาพทางการศึกษา มุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การประกันคุณภาพทางการศึกษา มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความมีมาตรฐานที่ทัดเทียมกัน การประกันความปลอดภัยมุ่งเน้นการดูแลปกป้องคุ้มครองนักเรียนให้มีความปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจในฐานะที่ผู้วิจัยดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัดให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น จึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ว่าอยู่ในระดับใด เพื่อจะเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร โรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ พัฒนางานการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของจังหวัดปราจีนบุรีต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันและทำงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันจะมีทัศนะต่อพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ต่างกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะของครูในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามประสบการณ์ในการทำงานของครู และขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานด้านวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนในทักษะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2550 จำนวน 3,454 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967: 886-887) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 359 คน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 81 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 107 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 171 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามทักษะของครูเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน คือ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน และการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในทักษะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในทักษะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบพฤติกรรม การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในทักษะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำแนก ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์ทดสอบค่า t-test Independent และค่า F-test และเมื่อพบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร ใช้วิธีทดสอบหาค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ของเซฟเฟ (Scheffe's Test)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในทักษะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี สามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างครูที่ปฏิบัติการสอน จำนวน 359 คน แยกเป็นขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 22.60 ขนาดกลาง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 และขนาดใหญ่ จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 47.60 เมื่อพิจารณาตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประสบการณ์การทำงาน 27 ปีขึ้นไป จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 58.20 แยกเป็นขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 14.80 ขนาดกลาง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 20.90 และขนาดใหญ่ จำนวน 81คน คิดเป็นร้อยละ 22.60 และประสบการณ์ในการทำงาน 1-26 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 41.80 แยกเป็นขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.80 ขนาดกลาง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90 และขนาดใหญ่ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 25.10

เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติ การสอนมีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ในระดับมาก และมีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการเรียนการสอนในระดับมาก

เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ในระดับมาก และมีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการเรียนการสอนในระดับมาก

ครูที่ปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็น การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด คือ ด้านหลักสูตร ในระดับมาก และมีความคิดเห็น การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศ การเรียนการสอน ในระดับมาก

ครูที่ปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็น การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ในระดับมาก และมีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศ การเรียนการสอนในระดับมาก

การเปรียบเทียบทัศนะของครูในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน พบว่า ครูมีความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการวัดผลและประเมินผล

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยภาพรวม ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูที่ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนมีความคิดในเรื่องการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมากไม่ จะเป็นเรื่องของการบริหารด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการเรียนการสอนรวมถึงด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการทางวิชาการอย่างเป็นระบบ มีมาตรฐานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนัญชัย สายสุด (2545) ได้ศึกษา

เรื่อง การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2542: 31) ได้กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนประถมศึกษานั้นเป็น การดำเนินการวางแผนการจัดระบบงานในโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักสามารถบริหารโรงเรียนและพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี มีบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำที่ดีในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรัตนศักดิ์ มณีรัตน์ (2540: 21) ได้กล่าวสรุปว่า บทบาทหน้าที่ของผู้นำเป็นการแสดงพฤติกรรมของผู้นำอันเป็นที่คาดหวังของผู้ตามและเป็นที่ต้องการของกลุ่ม ซึ่งขึ้นอยู่กับเป้าหมายและวัฒนธรรมที่ปฏิบัติอยู่ในสังคมนั้นๆ ผู้บริหารโรงเรียน ในฐานะที่เป็นผู้นำของโรงเรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ในโรงเรียนโดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการ เพื่อเสริมสร้างงานวิชาการของโรงเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชิต เย็นทรวง (2537) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาค 2 พบว่าครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาวางแผนทางวิชาการ ให้ความสำคัญในเรื่องของการรับฟังความคิดเห็นของครู ในการจัดชั้นเรียน จัดครูสอนและจัดตารางการสอนให้เหมาะสมและสัดส่วนเพียงพอต่อเด็ก เพื่อเป็นการสร้างคุณภาพ ทางการศึกษาให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการสอน และมีการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตรและสภาพของท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสามารถ รักษาศิลป์ (2544) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถม ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสามารถ รักษาศิลป์ (2544) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ด้านการนิเทศการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก แต่ในขณะเดียวกันก็ถือว่าด้านการนิเทศการเรียนการสอนเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในเรื่องของการจัดระบบการนิเทศภายในของโรงเรียน รวมถึงการให้ครูไปสังเกตการณ์สอนและการดูงานการสอนของครูในโรงเรียนและอื่นๆ ยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ควรมีการจัดการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายของโรงเรียนเพื่อเสริมคุณภาพทางการศึกษาและเป็นการเชื่อมสายสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนรินทร์ พูลสวัสดิ์ (2544) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี

พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการคือ นิเทศการสอน อาจกล่าว ได้ว่า ลักษณะของผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์การมองโลกอย่างกว้างไกล ยอมรับความคิดเห็นใหม่ๆ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว รอบคอบทันต่อสถานการณ์ โดยมีเป้าหมายในการทำงานมุ่งมั่นที่จะพัฒนาองค์กรให้สู่ความเป็นเลิศ มีคุณธรรมจริยธรรมและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถจูงใจให้บุคลากรในองค์กรรักและศรัทธาทั้งต่อตัวผู้บริหารและมีความจงรักภักดีต่อองค์กร พร้อมใจกันทำงานเพื่อองค์กร เป็นต้น

การเปรียบเทียบทัศนคติของครูในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน พบว่า ครูมีความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันและทำงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันจะมีทัศนคติต่อพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญชัย สายสุด (2545) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานวิชาการโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มี ประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นในเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปราโมทย์ ศรีสมบัติ (2540) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานด้านงานวิชาการของผู้บริหารงานประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตรัง พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารงานโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่างกันไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันและทำงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันจะมีทัศนคติต่อพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน ขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่จะมีคนที่ปฏิบัติการสอนแตกต่างกันออกไปซึ่งต่างคนต่างจะมีมุมมอง หลักการแตกต่างกัน ซึ่งขนาดของโรงเรียนที่ต่างกันจะทำให้ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมีความคิดอ่านแตกต่างกันไปในเรื่องของการวัดผลและประเมินผล หลักการแนวทางเทคนิควิธีการในการจัดทำคู่มือ จะมีความแตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญชัย สายสุด (2545) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานวิชาการโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

1. ควรมีการวางระบบการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

2. ควรมีการจัดครูไปสังเกตการสอนของครูในโรงเรียนเดียวกันอย่างสม่ำเสมอ
3. ควรมีการให้ไปดูงานการสอนของครูในโรงเรียนอื่นๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนแนวคิด โดยการจัดโครงการแลกเปลี่ยนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มของการเรียนการสอนโดยการต่อยอดขึ้นไปเรื่อยๆ

บรรณานุกรม

- ธนัญชัย สายสุด. (2545). การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- นรินทร์ พูลสวัสดิ์. (2544). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปราโมทย์ ศรีสมบัติ. (2540). การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตรัง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน. ปรินิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- พิชิต เย็นทรง. (2537). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานครในภาค 2. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รัตนศักดิ์ มณีรัตน์. (2540). การบริหารงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ผลการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษาที่มีต่อความเข้าใจ
ในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย

LEARNING OUTCOMES WITH BILINGUAL AESOP TALE ELECTRONIC BOOK ON
THE LISTENING AND READING COMPREHENSION OF PRESCHOOL CHILDREN

กรรณิการ์ ทำนองดี และเกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก
Kannika Tumngdee and Kiatisak Punlumjeak

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษา ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3/4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนโชคชัยรังสิต จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษาที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย 2) แบบทดสอบความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 83.00/82.15
2. เด็กปฐมวัยมีความเข้าใจในการฟังและการอ่าน จากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

The purpose of this research was to study of learning outcomes with bilingual Aesop tale electronic book on the listening and reading comprehension of preschool children.

The subjects of this research were students in kindergarten to 3/4, during semester of a year 2010 of the Chokchairangsit school. 30 students of the subjects were obtained by random sampling in particular, The instruments were bilingual Aesop tale electronic book on the listening and reading Comprehension of preschool children and the listening and reading comprehension tests of preschool children. The statistics used to analyze data were standard deviation and t-test.

The results of the research were as follows:

1. The efficiency of bilingual aesop tale electronic book was 83.00/82.15.
2. The listening and reading comprehension of student obtained from bilingual aesop tale electronic book posttest higher than that of the pre test at the .05 level of significance.

คำสำคัญ

การเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษา ความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย

ความสำคัญของปัญหา

หนังสือนิทานสำหรับเด็กเป็นสื่อชนิดหนึ่ง que เข้าถึงเด็กตั้งแต่ก่อนวัยเรียน โดยส่วนใหญ่ พ่อ แม่ ญาติ ครูอ่านให้ฟังและให้เด็กดูภาพประกอบ จึงมีความน่าสนใจเป็นพิเศษในแง่การส่งผ่านความคิดและมุมมองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโลกรอบตัวเด็กผ่านทางกลไกของภาษา และรูปภาพ การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านหนังสือให้เกิดขึ้นแก่เด็ก เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบอันสำคัญยิ่งของ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เป็นคนดีทั้งกาย วาจา ใจ และสติปัญญา อันประกอบด้วยมีความรู้ดี มีพละทานมัยที่สมบูรณ์ดี สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ได้อย่างเหมาะสม (เยาวพา เดชะคุปต์, 2551)

เด็กปฐมวัยเป็นช่วงระยะที่มีพัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ภาษาของเด็กเกิดจากการที่เด็กได้ฟังและมีโอกาสได้พูดคุยกับผู้อื่นโดยมีสิ่งเร้า เช่น รูปภาพ ฟังเพลง ดูภาพจากนิทาน เด็กจะสนใจและกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นอยากซักถามด้วยคำถามแบบเด็ก ๆ ทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาที่ดีขึ้น (วิลาวัลย์ โชติเบญจมาภรณ์, 2542) ดังนั้นแนวทางในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็ก ให้เด็กได้มีโอกาสดูการพูด ฟังการฟัง ฟังการอ่าน ตลอดจนการฝึกให้เด็กช่วยกันลำดับเรื่องราวที่ได้ฟัง เช่น เมื่อเด็กฟังนิทานที่ครูเล่าแล้วฝึกให้เด็กเล่าเรื่องราวที่ฟัง เปิดโอกาสให้เด็กพูด สนทนา ซักถาม แสดงความคิดเห็นร่วมกันหรือจัดกิจกรรมให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมบทบาทสมมุติ

ประกอบการเล่านิทาน การจัดสภาพแวดล้อม การสนับสนุนหรือการสร้างแรงจูงใจที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภาษาของเด็ก สิ่งต่างๆเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ความหมายของคำเรื่องราว นั้นๆ และสามารถพัฒนาภาษาในการพูดสื่อความหมายกับผู้อื่นได้ดีขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539)

การจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานนับเป็นกิจกรรมเสริมประสบการณ์อย่างหนึ่งที่เด็กสนใจ เด็กทุกคนชอบฟังนิทานโดยเฉพาะเด็กอายุระหว่าง 5-6 ปี จะสนใจกับสิ่งภายนอกมากขึ้นมีอารมณ์ขัน รักสนุก ชอบฟังนิทานต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ ชอบคำพูดซ้ำ ๆ นิทานจึงเป็นสื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างสนุกสนาน ช่วยฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักฟัง มีสมาธิ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา (วรรณิ ศิริสุนทร, 2539)

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ในวงการการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ ที่จะนำสื่อหนังสือเข้าไปบรรจุอยู่ในรูปแบบของดิจิทัล ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการอ่านที่ว่องไวและทันสมัย บทบาทของผู้สอนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเน้นหนักทางด้านเทคโนโลยี ความเข้าใจ และความสามารถ วิธีสอนที่หลากหลายตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างกว้างขวาง มีสิ่งที่น่าสนใจ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียที่มีทั้งภาพ และเสียง แต่ลักษณะการนำเสนอเป็นรูปแบบคล้ายหนังสือจึงเป็นของแปลกใหม่ และมีข้อแตกต่างกับหนังสือธรรมดาสำหรับในประเทศไทย ยังไม่ได้บัญญัติศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทยอย่างเป็นทางการ แต่ก็มีผู้ใช้คำนิยามเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

นิทานอีสปเป็นนิทานที่ให้แง่คิดหลายด้านที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสัตว์แต่ละชนิดเป็นส่วนใหญ่เพื่อให้เข้าใจง่าย เด็กจึงให้ความสนใจฟังและตั้งใจฟังมากขึ้นเนื้อเรื่องในนิทานเหมาะสมกับเด็ก เป็นรูปแบบหนึ่งที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ความคิดให้กับเด็กได้ เนื้อหาสาระในนิทานที่มีลักษณะของตัวละคร เหตุการณ์ หรือพฤติกรรมเด่น แผลง สะดุดตาจะกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ ตั้งใจฟัง ขณะเดียวกันเด็กจะได้เรียนรู้ภาษา เกิดความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับคำ ความหมายของสิ่งต่างๆ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ และพัฒนาสู่การเรียนรู้ภาษามากยิ่งขึ้นต่อไป

การจัดการศึกษาแบบสองภาษา หมายถึง การใช้ภาษาสองภาษาในการสื่อสารหรือจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งได้มีการจัดการการสอนในลักษณะนี้มานาน โดยใช้ภาษาอังกฤษควบคู่ไปกับภาษาอื่น ในสหรัฐอเมริกาได้จัดทำมีโปรแกรม การศึกษาแบบสองภาษาขึ้นให้กับนักเรียนที่มีความจำกัดในการใช้ภาษาอังกฤษเนื่องจากมีภาษาอื่นเป็นภาษาแม่ โรงเรียนสองภาษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยใช้ภาษาไทย และภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กนั้น ครูผู้สอนควรได้จัดประสบการณ์ที่หลากหลายวิธีในอันที่จะกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกฝนได้พัฒนาทักษะ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมต่อไป

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิธีที่จะทำหนังสือนิทานอีสปอิเล็กทรอนิกส์ 2 ภาษาให้ผู้เรียนสามารถใช้หนังสือเพื่อการสื่อสารจากการพัฒนา และหารูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้สอนเสริมทักษะจินตนาการ การฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย เพื่อการสื่อสารในเด็กปฐมวัยโดยหนังสือนิทานอีสปอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นนี้ได้เลือกเนื้อหาที่กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาสอดคล้องจุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกการใช้ภาษาการคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย

ปัญหาวิจัย

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เด็กปฐมวัยมีความเข้าใจในการฟังและการอ่านด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษาให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษาของเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหนังสือนิทานอีสปด้านการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย และศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษาของเด็กปฐมวัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการวิจัย
  - 3.1 ศึกษาแบบนิทานอีสป 2 ภาษาและหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษา
  - 3.2 สร้างรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษาที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย
  - 3.3 การประเมินรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษาที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย
  - 3.4 การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษาที่มีต่อความเข้าใจในการ

ฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย

3.5 ศึกษาผลการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิตานอีสป 2 ภาษาที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัย

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิตานอีสป 2 ภาษาที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองด้วยการทดสอบค่า (t-test)

ผลการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิตานอีสป 2 ภาษา	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง			ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	t	Sig.
	N	$\bar{X}$	S.D.	N	$\bar{X}$	S.D.			
1. ความเข้าใจในด้านการฟัง	30	3.77	0.85	30	8.37	0.55	12.14	-29.468*	
2. ความเข้าใจในด้านการอ่าน	30	3.70	0.70	30	8.07	0.63	11.77	-25.777*	
รวม	60	7.47	1.55	60	16.44	1.18	23.91	-55.245*	.000

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($p < .05$)

จากผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิตานอีสป 2 ภาษาที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 7.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.55 และหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 16.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.18

จากตารางการเปรียบเทียบคะแนนผลการทดลองการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิตานอีสป 2 ภาษาที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและการอ่านก่อนและหลังการทดลองด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิตานอีสป 2 ภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นิตานอีสป 2 ภาษา ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย (อายุ 5-6 ปี) ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 83.00 / 82.15 เนื่องจากการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษาโดยศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญอย่างมีระบบ และเด็กปฐมวัยมีความเข้าใจในการฟังและการอ่านสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เหตุผล ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยมีความเข้าใจในการฟัง และการอ่านเพิ่มมากขึ้นหลังจากที่ได้ฟังนิทานอีสป 2 ภาษาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กปฐมวัยซึ่งทำให้เด็กรับรู้จากการฟังและรู้ความหมายของคำที่ได้ยิน ซึ่งสอดคล้องกับ (เสาวลักษณ์ สมวงษ์, 2545) ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาไทยของเด็กวัยอนุบาล อายุ 5-6 ปี พบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้กิจกรรมการเล่านิทานสองภาษามีความสามารถในการใช้ภาษาไทยเชิงปริมาณ ในด้านปริมาณ ด้านความถูกต้องในการใช้ภาษา สูงกว่ากลุ่มควบคุม และความสามารถในการใช้ภาษาไทยใน ด้านความคล่องและยืดหยุ่นในการใช้ภาษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม รวมทั้งสอดคล้องกับ (จิตราภรณ์ เตมียกุล, 2531) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพในการฟังนิทานของเด็กปฐมวัย โดยการใช้รูปภาพและหุ่นมือประกอบ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนการฟังนิทาน โดยใช้ หุ่นมือประกอบมีสมรรถภาพในการฟังสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนการฟังนิทานโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ

2. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับ (ปีลันธนา สงวนบุญญพงษ์, 2542) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและหาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อประสมเรื่องสี่สิ่งพิมพ์ เพื่อการประชาสัมพันธ์สำหรับใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าผลที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อประสม เรื่องสี่สิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ รวมทั้งสอดคล้องกับ (Higgins Norman & Hess, Laura, 1998) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านคำศัพท์ เด็กที่ได้รับการสอนคำศัพท์เพิ่มเติมในกลุ่มทดลองสามารถให้ความหมายของคำศัพท์ ในการวัดผลตอนท้าย ในขณะที่ไม่มีเด็กคนใดในกลุ่มควบคุมสามารถให้ความหมายของคำศัพท์ได้ พบว่า มีความแตกต่างเล็กน้อยในการเลือกคำศัพท์ของเด็กทั้ง 2 กลุ่ม จำนวนการเลือกตอบคำให้ตรงในกลุ่มควบคุมและในกลุ่มทดลอง แสดงให้เห็นว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านคำศัพท์นั้นมีประสิทธิภาพซึ่งอยู่ในระดับพอใช้

3. ผลการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นิทานอีสป 2 ภาษา ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย พบว่า ผลการเรียนรู้ความเข้าใจในการฟังและการอ่านของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษาทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการฟังและการอ่านและภาพที่สื่อความหมายได้ชัดเจน จึงทำให้เด็กสนใจมากขึ้นและทำให้เด็กเกิดความเข้าใจในการฟังและการอ่านเพิ่มมากขึ้น

เมื่อพิจารณาคะแนนความเข้าใจในการฟังและการอ่านที่ได้มาแล้ว ดังนั้นผลคะแนนเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทานอีสป 2 ภาษา ของเด็กปฐมวัย แสดงให้เห็นว่าของเด็กปฐมวัยมีความเข้าใจในการฟังและการอ่านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นิทานอีสป 2 ภาษา ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและการอ่านของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ในการจัดการเรียน ควรมีการจัดเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่สมบูรณ์ หูฟัง เพื่อนำมาใช้ได้สะดวกเหมาะสมในทุก ๆ ครั้งและนำมาใช้ในครั้งต่อไป และเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการเรียนรู้ ที่อาจจะส่งผลไปถึงความตั้งใจในการเรียนรู้และความสนใจ
2. ไม่ควรจำกัดในเรื่องของเวลาในการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจในการเรียนรู้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). **สอนให้สนุกเป็นสุขกับการเรียน**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จิตราภรณ์ เตมียกุล. (2531). **การศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพในการฟังนิทานของเด็กปฐมวัย โดยการใช้รูปภาพและหุ่นมือประกอบ**. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิลันธนา สงวนบุญญพงษ์. (2542). **การพัฒนาและหาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แบบสื่อประสมเรื่อง สีสี่สิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์**. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- เยาวพา เตชะคุปต์. (2551). **การพัฒนาหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วรรณิ ศิริสุนทร. (2539). **การเล่นิทาน**. กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์ ลิฟ เพรส.
- วิลาวัลย์ โชติเบญจมาภรณ์. (2542). **กิจกรรมสานสายใยใส่ใจรักของเด็กปฐมวัย**. วารสารวิชาการ.
- เสาวลักษณ์ สมวงษ์. (2545). **ผลของการใช้กิจกรรมการเล่นิทานสองภาษาที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาไทยของเด็กวัยอนุบาลที่ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาที่หนึ่ง**. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Higgins, Norman & Hess, Laura. (1998). **Using Electronic Books to Promote Vocabulary Development. Report to Faculty Released Time Project.**
March 13, 1998. n.p.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษา
ในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

THE RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP AND
EDUCATIONAL ADMINISTRATION IN THE FORM OF SCHOOL-BASED MANAGEMENT
OF SCHOOLS UNDER NAKHONNAYOK EDUCATION SERVICE

ชนากานต์ ไชยวรรณ และสุทธิพร บุญส่ง
Chankan Chai-wan and Sutthiporn Boonsong

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก และเพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก โดยประชากรที่ใช้คือ ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2553 จำนวน 103 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนจำนวนทั้งสิ้น 229 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การสร้างแรงบันดาลใจ ความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลตามลำดับ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา โดยรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านบริหารทั่วไป มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหาร ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กับการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์กันในทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.870 ที่นัยสำคัญทางสถิติ .01

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the characteristics of transformational leadership and educational administration according to the form of School-Based Management (SBM) of school under the jurisdiction of Nakhon Nayok office of Education Service and to study the relationship between transformational leadership and educational administration according to the form of School-Based Management (SBM). The population were 229 teachers from 103 schools under the jurisdiction of the Nakhon Nayok office of Education Service in academic year 2010. Statistical data analysis consisted of mean, percentage, standard deviation and correlation coefficient.

The finding was as follows:

1. The opinion of teachers on transformation leadership of administrators was appropriate at high level. The appropriate of each aspect, from high level to low level was as follows: self motivation, dominant societies, intellectual stimulation, and receptiveness of the individual. The opinion of teachers on educational administration according to the form of School-Based Management (SBM) was overall appropriate at high level. Considering each aspect, it was found that the general administration had the highest appropriation and followed by academic, budget, and management, respectively.

2. The relationship between transformational leadership and educational administration according to the form of School-Based Management (SBM) was positively related. The correlation coefficient coefficient was 0.870 with statistical significance at the .01 level.

คำสำคัญ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา

ความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักการคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่ดีงาม เพื่อการดำเนินชีวิต สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โลกยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

และเตรียมพร้อมในการเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญ ที่สามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้ คือ คุณภาพของคน (ดารี บุญชู, 2545: 2-7)

ในการปฏิรูปการศึกษาของไทย สังเกตเห็นว่าปัจจุบันทุกคนตื่นตัวกันมาก ทั้งผู้บริหาร ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ตลอดจนประชาชนและสังคม โดยมากจะมุ่งเน้นในเรื่องการปฏิรูปโครงสร้างทางการบริหาร การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปครู และลงไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อไปสู่เป้าหมายด้านคุณภาพการศึกษา รวมทั้งยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้ทัดเทียมกับสากล แต่ในส่วนที่เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาและนับว่าสำคัญ ซึ่งได้แก่ คุณภาพของผู้นำ (สมชาย เทพแสง, 2546: 11-16) ซึ่งสอดคล้องกับ สุพจน์ นาสมบัติ (2547: 2-3) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารยุคใหม่ ยุคโลกาภิวัตน์ต้องปรับและพัฒนาตนเองให้สามารถบริหารให้องค์กรมีการเปลี่ยนแปลงและทำงานให้สอดคล้องเข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ

การมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการบริหารโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้ประสิทธิผลของงานและองค์การสูงขึ้น แม้สถานการณ์ขององค์การมีข้อจำกัดต่างๆ เพียงใด (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2543: 14) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเป็นภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบัน กล่าวคือ ผู้นำจะทำให้ผู้ตามเชื่อถือ ยอมรับ ศรัทธา ยกย่อง ไว้วางใจ ผู้นำ จะกระตุ้นผู้ตามทำงานได้มากกว่าปกติผู้นำสามารถเปลี่ยนแปลงความเป็นปัจเจกบุคคลและองค์การสู่ความสำเร็จ (บัณฑิต แทนพิทักษ์, 2545: 14)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ได้กลายเป็นประเด็นร่วม และเป็นยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้ในการปฏิรูปการศึกษาในส่วนต่างๆ ของโลกแทนการบริหารที่สั่งการมาจากต้นสังกัดหรือเรียกว่า การบริหารรูปแบบการควบคุมจากภายนอก (External Control Management) (เสาวนิตย์ ชัยมุสิก, 2544: ก) และปัญหาสำคัญของการบริหารการศึกษาในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ การรวมอำนาจ ไว้ที่ส่วนกลาง ขาดเอกภาพ ในการบริหารขาดประสิทธิภาพในระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (อุทัย บุญประเสริฐ, 2543: 101) ซึ่งการจัดการศึกษาไทยที่ผ่านมายังประสบปัญหาหลายประการ ทั้งด้านความครอบคลุม ความเสมอภาคในการเข้ารับการศึกษา ด้านคุณภาพการศึกษา และการจัดการศึกษาอย่างไม่เพียงพอสำหรับปัจจุบันและอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งนี้มีสาเหตุสำคัญเนื่องมาจากการศึกษาไทย มีการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้สถานศึกษาไม่มีอิสระในการบริหารจัดการ ซึ่งมีสมุทพร ชำนาญ (2546: 47-52) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย แต่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ปัจจุบันยังไม่ปรากฏว่ามีหน่วยงานใดนำเสนอรูปแบบการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สำคัญ โดยเฉพาะในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นภารกิจของผู้บริหารยุคใหม่ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน แต่ในปัจจุบันการบริหารโรงเรียนในบางส่วนมีความไม่พอใจของผู้เกี่ยวข้องกับ

ระบบการบริหารจัดการศึกษาของรัฐ และการบริหารสถานศึกษาไม่มีการผลักดันให้เกิดนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ซึ่งการศึกษาที่กระจายอำนาจในการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียน เป็นศูนย์กลาง โรงเรียนจะมีอำนาจ อิสระ คล่องตัวในการตัดสินใจดำเนินการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนภายใต้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา การกระจายอำนาจ การจัดการศึกษาของโรงเรียน และการแสดงภาระงานที่ตรวจสอบได้ของโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก เพื่อเป็นข้อมูล ในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ระดับลักษณะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก อยู่ในระดับสูง
2. การบริหารการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐานและลักษณะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
2. สังเคราะห์แนวคิดเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
3. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
4. ตรวจสอบแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาความสัมพันธ์ (Index of Objective Congruence: IOC)
5. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับครูผู้สอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา

(∞ Coefficient) ซึ่งพบว่าแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นรายด้านดังนี้

- 6.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
  - 6.1.1 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96
  - 6.1.2 การสร้างแรงบันดาลใจ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93
  - 6.1.3 การกระตุ้นทางปัญญา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93
  - 6.1.4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84
- 6.2 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
  - 6.2.1 ด้านวิชาการ ความเชื่อมั่นเท่ากับ .95
  - 6.2.2 ด้านงบประมาณ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96
  - 6.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96
  - 6.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษา ในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก พบว่า ส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน) เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนมาเป็นเพศหญิง มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการสอนสูงกว่า 20 ปี สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ผู้วิจัยได้สรุปผลออกเป็นในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ผู้บริหารประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีความเหมาะสมสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นตั้งใจ ค่านิยมอุดมคติของการบริหารงาน การบริหารงานของผู้บริหาร เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน ผู้บริหารมีแผนนโยบายในการพัฒนาอย่างชัดเจนสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และ ผู้บริหารแสดงถึงความเชื่อมั่นในตนเองในการทำงาน ตามลำดับ

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะทำงานให้สำเร็จตามที่กำหนด มีความเหมาะสมสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหาร มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน ผู้บริหาร อุทิศตนเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันกับผู้ร่วมงานในการทำงานผู้บริหาร มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน ผู้บริหารมีการจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว และ ผู้บริหารมีการเสริมแรงให้บุคลากรกระตือรือร้นอยู่เสมอ ตามลำดับ

ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ผู้บริหารแจ้งให้ผู้ร่วมงานทราบถึงปัญหาของงาน ผู้บริหารกระตุ้นให้มีวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารให้กำลังใจในการคิดแก้ปัญหา การทำงาน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอแนวทางวิธีการใหม่ๆ มาใช้แก้ปัญหาการทำงาน และ ผู้บริหารสนับสนุนในการใช้ข้อมูล หลักฐานในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในการทำงาน และ ผู้บริหารส่งเสริมให้คิดแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีการพัฒนาตนเอง มีความเหมาะสมสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าในการร่วมทำงาน ผู้บริหารให้โอกาสได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตามความต้องการ ผู้บริหารสนับสนุนบุคลากรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และผู้บริหารเป็นที่ปรึกษา ช่วยเหลือ ชี้แนะ การทำงานแก่ผู้ร่วมงานทุกคน ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ผู้วิจัยได้สรุปผลออกเป็นในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านวิชาการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ผู้บริหารให้การสนับสนุนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความเหมาะสมสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารได้ดำเนินการให้มีการพัฒนาหลักสูตรและสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ผู้บริหารจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมได้เหมาะสมกับการส่งเสริม สนับสนุน กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหาร จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมายของแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และหลักสูตรสถานศึกษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ตามลำดับ

ด้านงบประมาณ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ผู้บริหาร ดูแลการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ แบบแผน ที่กำหนด มีความเหมาะสมสูงสุด รองลงมา ผู้บริหาร บริหารจัดการงบประมาณบรรลุจุดมุ่งหมายตามแผนปฏิบัติการ โครงการ และงานต่างๆ ผู้บริหารบริหารจัดการงบประมาณให้เป็นไปตามแผนอย่างเป็นระบบ และผู้บริหาร มีการจัดระบบการตรวจสอบการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรของสถานศึกษา ผู้บริหาร บริหารจัดการวางแผนการเงินของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และผู้บริหารจัดให้มีการรายงานผลการใช้งบประมาณของสถานศึกษา ตามลำดับ

ด้านการบริหารงานบุคคล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง มีความเหมาะสมสูงสุด รองลงมา ผู้บริหารจัดให้มีการประชุม ฝึกอบรมบุคลากรเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ข้าพเจ้ามีความสามารถในการพัฒนา การเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร มีนโยบายเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลอย่างชัดเจน สถานศึกษาสรรหา และคัดเลือกบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ การสอนเป็นไปตามความต้องการของสถานศึกษา และ ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าพเจ้าปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ตามลำดับ

ด้านการบริหารทั่วไป มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมสูงสุด รองลงมา ผู้บริหาร ดูแล บำรุงรักษาใช้ จัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ตามที่กฎหมายระเบียบ ประกาศ กำหนด ผู้บริหาร จัดให้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อสามารถสนับสนุนงานด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหาร จัดให้มีการวางแผนการบริหารและแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และผู้บริหาร นำผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาไปใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ด้านวิชาการ พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านกับการบริหารการศึกษาในรูปแบบ SBM ด้านวิชาการในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านงบประมาณ พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านกับการบริหารการศึกษาในรูปแบบ SBM ด้านงบประมาณในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านบริหารงานบุคคล พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านกับการบริหารการศึกษาในรูปแบบ SBM ด้านบริหารงานบุคคล ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการบริหารทั่วไป พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านกับการบริหารการศึกษาในรูปแบบ SBM ด้านการบริหารทั่วไป ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

ผลการสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับอรุณ รักธรรม (2532: 187) ที่กล่าวถึง ผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า ผู้นำคือผู้ได้รับมอบหมายหน้าที่การทำงานที่จะต้องพึงกระทำต่อคนในกลุ่ม อำนวยการ การประสานงานอันเกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลง การสรรหากลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนและส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ให้ดำเนินไปด้วยดี เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การสร้างแรงบันดาลใจ ความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากเป็นกำลังใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาสอดคล้องกับการศึกษาของเดวิส (Davis, 1982: 124) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการชักจูงหรือกระตุ้นให้ผู้อื่นดำเนินการไปตามเป้าหมาย ขององค์การได้ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับพัฒน์ บุญรัตน์พันธ์ (อ้างถึงในธเนศ ขำเกิด, 2544: 17) มีความเห็นเกี่ยวกับ “ผู้นำ” คือบุคคลที่มีบุคลิกภาพดีเด่น มีความสามารถพิเศษในกลุ่มชนบท หรือท้องถิ่นในขณะเดียวกันสมาชิกในกลุ่มมีความผูกพันและ ยอมรับซึ่งกันและกัน จะมีสถานการณ์หนึ่งเกิดขึ้นและจะทำให้เกิดผู้นำตามแบบผู้ตาม ซึ่งทำให้ผู้ที่มี บุคลิกภาพดีเด่น มีความรู้ ความสามารถกลายเป็นผู้นำภายในกลุ่มนั้น ลักษณะเช่นนี้เป็นมุมมองผู้นำ ในแง่ของสถานการณ์และบุคลิกภาพ

ผลการสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา พบว่ามีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานในระดับมากโดยมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของขวัญชัย จะเกรง (2551: 30) ที่สรุปความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาไว้ว่าเป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษาโดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังแต่ละสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่าและผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษามีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากร วิชาการและการบริหารทั่วไป โดยให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนซึ่งในการบริหารจัดการจะมีความสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2544: 9) ให้ความหมายว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาคือแนวคิดทางการบริหารและการจัดการ ที่มุ่งให้การศึกษาเป็นองค์หลัก ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency & Effectiveness School) ภายใต้กรอบของกฎหมาย ที่กำหนดโดยมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจที่จะพัฒนานโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ของสถานศึกษาและร่วมมือดำเนินการ ทั้งวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญภายใต้การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา เพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ประกอบด้วยการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารการศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.870 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ สามารถสร้างอิทธิพลในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษาโดยสามารถบริหารให้เกิดประสิทธิภาพของงานที่สูงขึ้นกว่าที่คาดหวัง ทั้งนี้ยังสามารถพัฒนาปัจจัยต่างๆ เพื่อนำไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและศักยภาพมากขึ้น ซึ่งได้ตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ของการบริการการศึกษา โดยผู้บริหารมีอิทธิพลและอุดมการณ์ในการสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นความสามารถในการทำงาน และคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เพื่อการบริหารการศึกษาในรูปแบบ School Based Management ให้มีประสิทธิภาพจากการบริหารด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เพื่อให้เกิดสอดคล้องกับการศึกษาของวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และเฉลิมชัย หาญกล้า (2546: 17-19) ได้กล่าวว่า การปรับปรุงโรงเรียนต้องเกิดจากความคิดของผู้บริหารโรงเรียนในสิ่งที่ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษานั้นผู้บริหารและผลการวิจัยของธนศ ขำเกิด (2544: 151) ยังได้กล่าวไว้ในประเด็นเดียวกันอีกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถบริหารโรงเรียนได้ประสบผลสำเร็จ จะต้องมามีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามเงื่อนไขความสำเร็จที่สำคัญประการหนึ่ง ที่จะส่งเสริมให้การบริหารโดยใช้

โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) สำเร็จหรือไม่คือผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรให้ความสนใจเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาเนื่องจากเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. ควรมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยให้ครูเป็นผู้ร่วมเสนอนโยบายในการปฏิบัติงาน และการวางแผนของโรงเรียน ไม่ใช่แต่ให้ผู้บริหารจัดการเพียงผู้เดียว
3. ผู้บริหารควรสร้างขวัญกำลังใจแก่ครู เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร
4. ครูควรตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน ให้มีคุณภาพสูงขึ้นถึงเกณฑ์มาตรฐาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาที่ใช้รูปแบบในการพัฒนาต่าง ๆ ต่อไป
2. ควรมีการศึกษาถึงปัญหา และแนวทางแก้ไขในการจัดการภายในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
3. ควรมีการศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนกับคุณภาพของผู้เรียน

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2544). **แนวทางสู่ SBM: การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกรมสามัญศึกษา**. กรุงเทพฯ: กองการมัธยมศึกษา.
- ขวัญชัย จะเกรง. (2551). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธเนศ ขำเกิด. (2544). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. **วารสารส่งเสริมเทคโนโลยี**. 28(160): 148-151.

- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2543). การฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิสิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ปรินญาณิพนธ์วิทยาศาสตร์ดุสิต
สาขาวิชาพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บัณฑิต แท่นพิทักษ์. (2545). ผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ: ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ.
วารสารบริหารการศึกษา มศว. 1(3): 14-17.
- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และเฉลิมชัย หาญกล้า. (2546). ทำอย่างไรเมื่อโรงเรียนต้องบริหารโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐาน. วารสารวิชาการ. 6(5): 17-24.
- สมชาย เทพแสง. (2546). ผู้นำคุณภาพ (Quality leadership): หัวใจสำคัญในการสร้างคุณภาพ
การศึกษา. วารสารวิชาการ. 6(5): 11-16.
- สมุท ขำนาญ. (2546). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
3(1): 47-52.
- สุพจน์ นาสมบัติ. (2547). วิสัยทัศน์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรุณ รักรธรรม. (2532). หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based management).
กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- Davis, G. (1982). *Effective schools Effective Teacher*. Boston: Allyn and bacon.

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2554

ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการ
ของเด็กปฐมวัย

EFFECTS OF PROJECT-BASED EXPERIENCES ARRANGEMENT OF CLASSICAL
INSTRUMENT MUSIC FOR DEVELOPMENT OF THE IMAGINATION OF PRESCHOOL
CHILDREN

วีรยา ปราบพยัคฆ์ และเกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก
Wiraya Prabpayak and Kiatisak Punlumjeak

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิก และศึกษาผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกที่มีต่อจินตนาการของเด็กปฐมวัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3/4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนเทศบาลท่าโขลง 1 ปทุมธานี จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบทดสอบจินตนาการ 2) แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย 3) ดนตรีบรรเลงคลาสสิก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (T-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยมีจินตนาการหลังเรียนจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study of project-based experience arrangement of classical instrument music for development of the imagination of preschool children and 2) to study the effects of project-based experiences arrangement of classical instrument music for development of the imagination of preschool children.

The subjects of this research were 30 students of kindergarten 3/4, first semester year 2010 in the Tessabantaklong 1 School, Pathum Thani selected by simple random sampling. The instrument of this research were Imagination tests., project-

based experiences arrangement plans of classical Instrument music for development the imagination of preschool children, and classical instrument music. The statistics used to analyze data were mean, standard deviation, t-test, and analysis of variance.

The results was found that the post test scores from project-based experiences arrangement of classical instrument music for development of the imagination of preschool children were significantly higher than pre test scores at the level of .05.

คำสำคัญ

การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดนตรีบรรเลงคลาสสิก จินตนาการ ปฐมวัย

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาปฐมวัย ถือเป็นการศึกษาที่ให้แก่วัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ เป็นรากฐานในการเตรียมความพร้อมเป็นช่วงเวลาทองของชีวิตและเป็นพื้นฐานสำหรับวัยต่อไป กระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวถึง ช่วงอายุของเด็กปฐมวัย คือ เด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึง 6 ขวบ เป็นช่วงที่พัฒนาการเจริญอย่างรวดเร็วทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยเฉพาะในด้านสติปัญญา ประกอบด้วยความคิด การรับรู้ ความจำ คณิตศาสตร์ มิติสัมพันธ์ และประสาทสัมผัส (ภรณ์ครุรัตน์, 2540) ตลอดจนการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (กรมวิชาการ, 2546)

จินตนาการ เป็น การสร้างภาพขึ้นในจิตใจ จินตนาการเป็นกระบวนการก่อรูปขึ้นในสำนึก โดยแรงขับจากจิตใจ ซึ่งรูปลักษณ์ที่สร้างจินตนาการนั้นอาจเหมือน แตกต่าง หรือพิสดารไปจากสิ่งที่เคยเห็นหรือมีอยู่ตามธรรมชาติก็เป็นได้ แหล่งที่มาของจินตนาการอาจเกิดจากการกระตุ้นของประสบการณ์ภายนอกหรือจากการกระตุ้นของอารมณ์ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่สะสมอยู่ใน (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2543)

โลกแห่งจินตนาการของเด็กเล็ก บรรดา พ่อ แม่ ครู พี่เลี้ยง ผู้มีหน้าที่เลี้ยงดูเด็กเล็กมักจะเห็นเด็กเล็กทุกคนพูดกับตนเอง เด็กเล็กบางคนสนทนากับตนเอง บ่อยครั้งยิ่งกว่ากับบุคคลอื่น นักจิตวิทยาได้พบว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 10 ขวบ ใช้เวลาตั้งแต่ 20-60% ของเวลาพูดในแต่ละวันพูดพึมพำกับตนเอง ซึ่งอาจก็ปกริยาเช่นนี้ผู้ใหญ่มักคิดว่าเป็นนิสัยที่ไม่มีความหมายใดๆ และเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการไร้เสถียรภาพทางอารมณ์ ดังนั้น ผู้ใหญ่หลายคนจึงห้ามปรามมิให้เด็กเล็ก "เพื่อเจ้อ" หรือ ร่ำพังก่ำพังก่ำใดๆ แต่ ณ วันนี้นักจิตวิทยาได้วิจัยพบว่านิสัยการปรารภกับตนเองเป็นพฤติกรรมที่จำเป็นสำหรับเด็กที่กำลังมีพัฒนาการของสมอง ดังนั้น การเข้าใจพฤติกรรมลักษณะนี้เป็นอย่างดียิ่งจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตเด็กในอนาคต นักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ชื่อ Lev S. Vygotsky คือบุคคลแรกของโลกที่ได้ตระหนักใน ความจริงนี้แต่ผลงานของเขาถูกรัฐบาลคอมมิวนิสต์ของ Stalin ประณามและห้ามเผยแพร่ นอกจากเหตุผลทางการเมืองแล้ว เหตุผลด้านวิชาการก็มีส่วนในการทำให้ชื่อของ Vygotsky เป็นที่ยอมรับช้าอีกด้วย เพราะนักจิตวิทยาผู้นั้นยึดมั่นในคำสอนของซิกมันด์ ฟรอยด์ แต่ ณ

วันนี้นักจิตวิทยาได้วิจัยพบว่านิสัยการปรารถนากับตนเองเป็นพฤติกรรมที่จำเป็นสำหรับเด็กที่กำลังมีพัฒนาการของสมอง ดังนั้น การเข้าใจพฤติกรรมลักษณะนี้เป็นอย่างดีจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตเด็กในอนาคต (หัสยา คลัมเล็ก, 2551) นอกจากนี้ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ นักวิทยาศาสตร์เอกของโลกยังสนับสนุนความคิดฝันของมนุษย์ว่า “ความคิดฝัน หรือจินตนาการมีความสำคัญกว่าความรู้หรือข้อมูล” เสียอีก เพราะความรู้ ข้อมูลมีการศึกษากระบวนการคิดของบุคคลจะยังคงอยู่ แม้ความรู้ ข้อมูลจะเปลี่ยนแปลงไป และสามารถนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาได้ เพราะบุคคลที่มีจินตนาการจะกล้าคิด กล้าฝัน และบ่อยครั้งที่ดูเหมือนฝันจะเป็นไปได้ยาก หรือมองไม่เห็นทางที่จะเป็นไปได้ และบุคคลผู้กล้าฝันไม่เพียงแต่ฝัน แต่ลงมือทำทดลองครั้งแล้วครั้งเล่า แม้จะใช้เวลานานหลายปี อาจประสบความล้มเหลว แต่ยังคงมีความอดทนอดสาหัส พากเพียร มีจิตใจเข้มแข็ง มีจิตสำนึกเร่งด่วน และตื่นตาตื่นใจกับการร่อนฝันอย่างมีความหวัง เป็นนักสู้กล้าฝ่าฟัน ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ ปัญหาหรืออุปสรรค ไม่เป็นตัวมายา หรือสิ่งหลอก ลวง ให้ตกหลุมพราง แต่จะยังคงมุ่งหน้าก้าวเดินต่อไป จนพบความสำเร็จเป็นรางวัลของผู้ชนะในที่สุด (อารีย์ พันธมณี, 2551)

ในการสอนปฐมวัยนั้น ได้มีนักการศึกษาแนะนำนวัตกรรมการสอนไว้หลายรูปแบบ การสอนแบบโครงการเป็นนวัตกรรมการสอนหนึ่งที่เหมาะสมกับการสอนปฐมวัย การสอนแบบโครงการหรือแบบโครงการงาน (Project Approach) คือ วงการศึกษาของไทยใช้คำที่แตกต่างกันใช้ “การสอนแบบโครงการ” ในระดับปฐมวัยศึกษาหรือระดับอนุบาลศึกษา และใช้ “การสอนแบบโครงการงาน” ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา การสอนดังกล่าวเป็นวิธีการหนึ่งในหลายวิธีที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยการสร้างความรู้ด้วยตนเอง นับเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับการปฏิบัติที่เหมาะสมและการเรียนรู้ที่มีความหมายเต็มไปด้วยความกระตือรือร้นของเด็กปฐมวัย

การสอนแบบโครงการ ที่ได้ให้โอกาสเด็กปฐมวัยเรียนรู้โดยการสืบค้นข้อมูลอย่างลึกในหัวเรื่องที่เด็กสนใจ มีค่าต่อการเรียนรู้ การสืบค้นอาจทำโดยเด็กกลุ่มเล็ก ๆ หรือเด็กทั้งชั้นร่วมกันหรืออาจเป็นเพียงเด็กคนใดคนหนึ่ง เพื่อหาคำตอบจากคำถามที่ได้ร่วมกันคิดด้วยกันกับเพื่อนหรือร่วมกันคิดกับครูและทำให้เกิดกระบวนการสืบค้นขึ้นมาทั้งนี้หัวเรื่องที่นำมาสืบค้นมักจะมี ความหมาย ต่อตัวเด็กเช่น บ้าน รถยนต์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถบูรณาการเข้าในหลักสูตรปฐมวัยได้หลากหลายวิธี ขึ้นอยู่กับครูและสถานศึกษาที่นำไปใช้หรือบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ รวมทั้งภาษา ในขณะที่โครงการได้อีกด้วย (พัชรี ผลโยธิน, 2551)

นอกจากการสอนแบบโครงการและวิธีการสอนอื่น ๆ นักการศึกษายังได้สนใจที่จะนำเทคนิคอื่น ๆ เข้ามาประกอบการสอนในการพัฒนาเด็ก การเปิดเพลงหรือเสียงดนตรีให้เด็กฟังทำให้เขาได้แยกแยะเสียงเครื่องดนตรี เครื่องตี เครื่องเป่า ซึ่งเป็นเรื่องของศิลปะในการใช้สมองซีกขวา และยังได้สังเกตความถี่ความห่างของจังหวะเพลง ซึ่งเป็นเรื่องในของการคำนวณในสมองซีกซ้าย ในการฟังดนตรีเป็นการพัฒนาทางจิต (Hammond and others, 1967 อ้างถึงในณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, 2541) ดนตรีนับว่าเป็นบทบาทสำคัญกับเด็กวัยนี้ ดังจะเห็นได้ว่าเวลาให้เด็กนอน บิดาหรือมารดามักร้องเพลงกล่อม เด็กอายุ 2 ปี ชอบทดลองว่ารามะนาหรือระนาดมีเสียงอย่างไร เมื่อผู้ใหญ่เปิดโอกาสให้เด็กสัมผัสกับเครื่องดนตรีเหล่านี้จากกล่าวได้ว่าสถานเลี้ยงเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนควรมีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับดนตรีสำหรับเด็กเสมอ จึงเห็นได้ว่าดนตรีเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับเด็กวัยนี้ (ณรุทธิ์

สุทธจิตต์, 2541) และจากวิจัยด้านการสอนโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิก ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประกอบดนตรีคลาสสิกมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กทำกิจกรรมศิลปะแบบปกติ (สุวรรณ ก้อนทอง, 2547)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าดนตรีบรรเลงคลาสสิกที่นำมาจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถด้านจินตนาการนั้นเป็น การเปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองวิธีการใหม่ๆ ที่ต่างจากแบบเดิมในการเสริมสร้างจินตนาการให้เพิ่มมากขึ้นโดยการใช้ดนตรีบรรเลงคลาสสิกแบบ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูปฐมวัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า การสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการของเด็กปฐมวัย จะมีผลต่อการพัฒนาของเด็กปฐมวัยหรือไม่ อย่างไร เพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์ และส่งเสริมจินตนาการของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

เด็กปฐมวัยมีจินตนาการหลังเรียนจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกสูงกว่าก่อนเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกที่มีต่อจินตนาการของเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิก และเพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์แบบโครงการสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

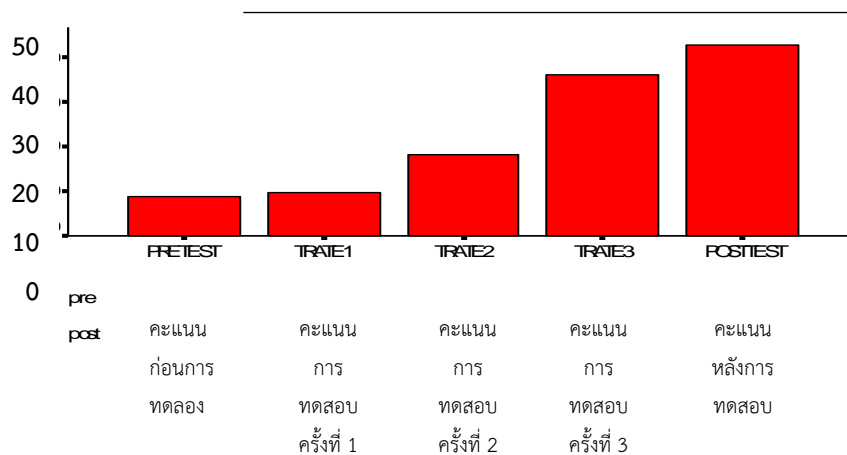
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบจินตนาการจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 2 คะแนนจินตนาการจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย

การทดสอบ	N	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	คะแนนเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ทดสอบก่อน	30	11.00	28.00	18.90	3.54
ระยะที่ 1	30	11.00	32.00	19.56	5.78
ระยะที่ 2	30	15.00	53.00	28.06	9.37
ระยะที่ 3	30	24.00	60.00	46.13	8.93
ทดสอบหลัง	30	45.00	66.00	52.60	4.90

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย ทดสอบก่อนการจัดประสบการณ์ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยรวม 18.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.54 ทดสอบครั้งที่ 1 ระหว่างการจัดประสบการณ์ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยรวม 19.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.78 ทดสอบครั้งที่ 2 ระหว่างการจัดประสบการณ์แบบโครงการ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยรวม 28.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.37 ทดสอบครั้งที่ 3 ระหว่างการจัดประสบการณ์ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยรวม 46.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.93 คะแนนทดสอบหลังการจัดประสบการณ์ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยรวม 52.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.90

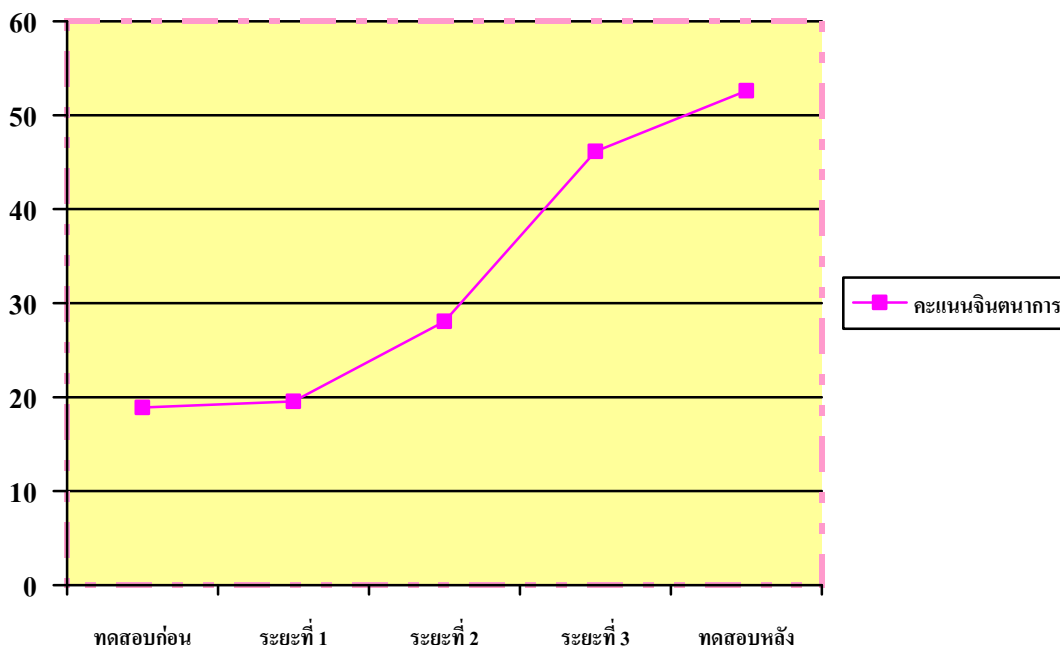
การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบด้วยแผนสถิติ แสดงผลคะแนนจินตนาการจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย

แผนสถิติที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนจินตนาการจากการทดสอบ 5 ครั้ง

จากแผนสถิติที่ 1 นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย ทดสอบก่อนการจัดประสบการณ์และทดสอบครั้งที่ 1 มีความสูงแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนสูงขึ้นจากสองครั้งแรกอยู่ส่วนหนึ่ง ทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนสูงจากครั้งที่ 2 หนึ่งเท่าตัว และครั้งที่สี่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

แผนสถิติกราฟเส้นตรงแสดงการเปรียบเทียบคะแนนจินตนาการจากการทดสอบ 5 ครั้ง

จากแผนสถิติที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย ทดสอบก่อนการจัดประสบการณ์และทดสอบครั้งที่ 1 มีความชันแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนความชันสูงขึ้นจากสองครั้งแรกอยู่ส่วนหนึ่ง ทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนความชันจากครั้งที่ 2 หนึ่งเท่าตัว และครั้งที่ 4 มีความชันเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจินตนาการ

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนจินตนาการระหว่างการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	11044.422	2	5522.211	82.369	.000
ภายในกลุ่ม	5832.700	87	67.043		
รวม	16877.122	89			

จากตารางที่ 3 แสดงผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้ทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ จึงใช้วิธีของเชฟเฟ่ตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบของความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนจินตนาการจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเป็นรายคู่ด้วยวิธีทดสอบของเชฟเฟ่

การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการทดสอบจินตนาการ $\bar{X}$	การทดสอบครั้งที่ 1 (19.56)	การทดสอบครั้งที่ 2 (28.06)	การทดสอบครั้งที่ 3 (46.13)
การทดสอบครั้งที่ 1 (19.56)	-	8.50*	26.57*
การทดสอบครั้งที่ 2 (28.06)	8.50*	-	18.07*
การทดสอบครั้งที่ 3 (46.13)	26.57*	18.07*	-

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < .05$)

จากตารางที่ 4 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่แล้วพบว่า การทดสอบครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 แตกต่างกันทุกคู่ แสดงว่า นักเรียนที่เรียนจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย มีผลคะแนนจินตนาการครั้งที่ 2 สูงกว่าครั้งที่ 1 คะแนนครั้งที่ 3 สูงกว่าครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และคะแนนจินตนาการครั้งที่ 3 สูงกว่าครั้งที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนจินตนาการ ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนจินตนาการ ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์แบบ
โครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย

การทดสอบ	N	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
ก่อนการทดลอง	30	18.90	3.54	-27.54
หลังการทดลอง	30	52.60	4.90	

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < .05$)

จากตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนจินตนาการก่อนและหลังการจัดประสบการณ์
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่เรียนจากการจัดประสบการณ์แบบ
โครงการสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัยมีผลคะแนน
จินตนาการหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดประสบการณ์และศึกษาผลของการจัด
ประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็ก
ปฐมวัย ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า จินตนาการของเด็กปฐมวัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เหตุผล ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิก
เพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย โดยเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้
เนื่องจากดนตรีบรรเลงคลาสสิกทำให้เด็กเกิดจินตนาการพลีไหวไปกับดนตรีที่บรรเลง ท่วงทำนองที่
สื่อถึงอารมณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่เน้นให้เด็กได้สืบค้น และหาข้อเท็จจริง
ด้วยตนเอง เสริมสร้างจินตนาการให้เด็กได้คิดนอกกรอบ ทำให้เมื่อได้นำสองสิ่งนี้มารวมกันทำให้เด็กเกิด
จินตนาการเพิ่มมากขึ้นนั่นเอง

2. การจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนา
จินตนาการของเด็กปฐมวัยทำให้จินตนาการสูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการจัดประสบการณ์ดังที่กล่าวไปแล้ว
ซึ่งสอดคล้องกับสุวรรณ ก้อนทอง (2547) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์และเปรียบเทียบความคิด
สร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประกอบเสียงดนตรีคลาสสิกกับเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ พบว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประกอบดนตรีคลาสสิกมี
ความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กทำกิจกรรมศิลปะแบบปกติ

3. ผลจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนา
จินตนาการของเด็กปฐมวัยนั้น พบว่า เด็กปฐมวัยมีจินตนาการหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
โดยแยกตามเกณฑ์ดังนี้ เกณฑ์การต่อเติม ความสมบูรณ์ ภาพที่สร้างขึ้นใหม่ การต่อเนื่องด้วยเส้น

การต่อเนื่องที่ทำให้เกิดเรื่องราว การข้ามเส้นกันเขต โดยใช้ชิ้นส่วนที่กำหนดให้ นอกกรอบใหญ่ การข้ามเส้นกันอย่างอิสระ โดยไม่ใช้ชิ้นส่วนที่กำหนดให้ นอกกรอบใหญ่ การแสดงความใกล้เคียง-ไกล หรือมิติของภาพ อารมณ์ขัน การคิดแปลกใหม่ไม่ติดตามแบบแผนร่วมกับการจัดประสบการณ์แบบ โครงการโดยแบ่ง เป็น 3 ระยะแล้วนั้น มีคะแนนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

เมื่อพิจารณาคะแนนจินตนาการที่ได้มาแล้วนั้น ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีช่วงของค่าคะแนนที่ กว้าง อาจเนื่องมาจากลักษณะของผู้เรียนที่แตกต่างกันความคิดสร้างสรรค์ต่างกัน อาจมีจินตนาการที่ แตกต่างกัน ความคิดสร้างสรรค์เดิม ประสบการณ์เดิมที่ต่างกันจึงทำให้คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมี ช่วงของคะแนนกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความคิดสร้างสรรค์ที่อาจมีผลต่อจินตนาการได้ซึ่งผลการวิจัย สอดคล้องกับวรรณกรรม กรัสมพรหม (2546) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด ประสบการณ์แบบโครงการโดยผลปรากฏได้ว่า เด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมี ความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นผลคะแนนจินตนาการ ของการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรี บรรเลงคลาสสิกเพื่อพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัย แสดงให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์แบบ โครงการโดยสอดแทรกดนตรีบรรเลงคลาสสิกสามารถพัฒนาจินตนาการของเด็กปฐมวัยได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ควรศึกษาลักษณะของผู้เรียนที่แตกต่างกัน เช่น ความคิดสร้างสรรค์สูง ส่งผลต่อการเรียน ที่ทำให้เด็กเกิดจินตนาการที่แตกต่างกันได้ ควรจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละกลุ่ม
2. การทดลองกลุ่มเดียวอาจเกิดจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการ หรือ ดนตรี ก็เป็นไปได้ ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างการจัดประสบการณ์แบบโครงการกับการจัดประสบการณ์ที่สอดแทรก ดนตรีบรรเลงคลาสสิกว่ามีผลแตกต่างกันหรือไม่เพื่อให้เห็นถึงผลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
3. ควรมีการทดลองใช้ดนตรีไทยบรรเลงคลาสสิก เช่น ค้างคาวกินกล้วย ลาวดวงเดือน เป็นต้น
4. ควรทดลองสอดแทรกดนตรีเป็นระยะ เช่น สอนการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดย สอดแทรกดนตรี และสอนแบบการจัดประสบการณ์แบบโครงการเพียงอย่างเดียว เพื่อให้เห็นผลได้ อย่างชัดเจนต่อการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง
5. ควรมีการศึกษาผลของการได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยสอดแทรกดนตรี บรรเลงคลาสสิก จากตัวแปรอื่น ๆ นอกเหนือจากจินตนาการ เช่น มิติสัมพันธ์ ด้านคณิตศาสตร์ หรือ ภาษาไทย เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ.(2546). **คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2546 (อายุ 3-6 ปี)**. กรุงเทพฯ: **คุรุสภา**.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2543). **การวิจัยทางศิลปะ**. กรุงเทพฯ: **ด้านสุทธา**.
- ณัฐธี สุทธิจิตต์. (2541). **จิตวิทยาการสอนดนตรี**. กรุงเทพฯ: **จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.

- พัชรี ผลโยธิน. (2551). **รวมนวัตกรรมทฤษฎีการศึกษาปฐมวัยสู่การประยุกต์ใช้ในห้องเรียน.** มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาราเด็ก (Plan Sara).
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2540). **เด็กปฐมวัยในท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง.** วารสารการศึกษาเด็กปฐมวัย.
- วรรณ กฤษพรหม. (2546). **การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ.** ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร).
- สุวรรณ ก้อนทอง. (2547). **ผลการจัดกิจกรรมศิลปะประกอบเสียงดนตรีคลาสสิกที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย.** ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร).
- หัตยา คลัมเล็ก. [สืบค้นจาก <http://learners.in.th/blog/hatsaya-1129/46887>.]
- อารีย์ พันธุ์มณี. (2551). **จินตนาการสำคัญกว่าความรู้.** กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2554

การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะหลักเพื่อใช้ประเมินข้าราชการ กรณีศึกษา : สำนักงาน
คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

AN ANALYSIS OF A COMPONENT OF A CORE COMPETENCY TO ASSESS
GOVERNMENT OFFICERS : A CASE STUDY OF THE OFFICE OF THE TEACHER CIVIL
SERVICE AND EDUCATIONAL PERSONNEL COMMISSION

กาญจนชนก ภัทรวิชานันท์ วรพิทย์ มีมาก และประพีร์ อภิชาติสกุล

Kanjanachanok Patharawanichanan , Worapit Meemak, and Prapee Abhichartsakol

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเหมาะสมของสมรรถนะหลักและวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะหลักเพื่อใช้ประเมินข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 12 สมรรถนะ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 203 คน

ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้

1. ความเหมาะสมของสมรรถนะที่นำมาใช้ประเมินข้าราชการ ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2. องค์ประกอบของสมรรถนะ แบ่งกลุ่มได้เป็น 7 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการทำงานเป็นทีม องค์ประกอบที่ 3 ด้านความสามารถในการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 ด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ประกอบที่ 5 ด้านภาษาและเทคโนโลยี องค์ประกอบที่ 6 ด้านการยึดมั่นในความถูกต้อง องค์ประกอบที่ 7 ด้านการสื่อสาร

ABSTRACT

This study aimed to study a suitability of and analyse a component of a core competency to assess government officer of the Office of the Teacher Civil Service and Educational Personnel Commission composing of 12 core competency. A sample group used in this study was officer at the Office of the Teacher Civil Service and Educational Personnel Commission totally 203 cases.

The research was found as follows.

A suitability of a core competency used to assess government officer in overall was much in an appropriate level.

A component of a core competency was divided into 7 components. They were achievement motivation, teamwork, learning ability, analysis and synthesis, language and technology, uprightness, and communication.

This study suggests that Office of the Teacher Civil Service and Educational Personnel Commission should continue to use a core competency above-mentioned to assess government officers and conduct a study to assess a core competency in every 2-3 years due to rapid change in society and administration of academic and salary system.

คำสำคัญ

สมรรถนะหลัก ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา

ความสำคัญของปัญหา

ระบบราชการไทยเริ่มต้นจากการบริหารงานบุคคลสมัยใหม่ เมื่อปี พ.ศ.2472 ซึ่งเป็นปีที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2471 มีผลบังคับใช้ โดยใช้ระบบกำหนดตำแหน่งแบบขั้นยศ ระบบนี้ถูกใช้ในระบบราชการไทยมาเกือบ 50 ปี ต่อมาได้นำระบบการกำหนดตำแหน่งตามงานที่รับผิดชอบ หรือระบบ PC (Position Classification) มาใช้ในปี พ.ศ. 2518 รวมระยะเวลาประมาณ 30 ปี ที่ภาคราชการได้เรียนรู้ถึงข้อดีและข้อจำกัดของระบบนี้ เมื่อปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐเปลี่ยนแปลงไป การกำหนดตำแหน่งและการบริหารงานบุคคลภาครัฐก็เปลี่ยนแปลง ดังนั้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง และเงื่อนไขใหม่ที่เข้ามา ภาครัฐจึงได้สืบเสาะหาทางเลือกใหม่เพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิผลมากกว่าระบบ PC ที่ใช้อยู่ ระบบบริหารงานบุคคลแบบใหม่ หรือแบบแห่งนี้ได้นำเอาระบบสมรรถนะ (Competency) มาใช้ในระบบบริหารงานบุคคล เป็นประการสำคัญ

สำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดมาตรฐานด้านสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่งทั่วไป วิชาการ และอำนวยการ เพื่อใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของข้าราชการ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2549: 11) ประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ประเภท

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency)
2. สมรรถนะทางการบริหาร
3. สมรรถนะเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ Job Related Competency

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) เป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้นำเอาระบบ สมรรถนะของสำนักงาน ก.พ. มาใช้ในการบริหารผลงาน หรือประเมินผลการปฏิบัติงานตามหนังสือสั่งการด่วน

ที่สุด ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และนอกจากนั้นยังได้นำสมรรถนะมาใช้ในระบบบริหารงานบุคคลในด้านอื่น ๆ ด้วย (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

อย่างไรก็ดี แม้แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency) จะก่อให้เกิดข้อดีหลายประการ แต่จำเป็นอย่างยิ่งที่ส่วนราชการจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขหรือข้อจำกัดหลายประการ ก่อนที่จะกำหนดสมรรถนะของบุคลากรขององค์กรภาครัฐได้ ควรมีการกำหนดสมรรถนะหลักของการบริหารจัดการภาครัฐให้ได้ว่าภาครัฐในอนาคตจะต้องเป็นอย่างไรให้มีความชัดเจน เหมือนกับการวิเคราะห์สมรรถนะหลักในระดับองค์กร เพื่อมิให้เกิดการกระจายตัวของสมรรถนะของบุคลากรในองค์กรภาครัฐ เนื่องจากต่างคนต่างทำ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น แม้จะเป็นแบบเสียบก็ตาม โดยเฉพาะองค์กรภาครัฐนั้นต้องให้ความสำคัญกับการติดต่อสื่อสาร (Communication) แก่บุคคลในหน่วยงาน เนื่องจากความเข้าใจของผู้ใช้มีความสำคัญมากต่อความสำเร็จในการนำระบบนี้มาใช้ ประกอบกับการนำแนวคิดสมรรถนะมาใช้ได้ไม่นาน ขณะที่ทัศนคติ ค่านิยม และวัฒนธรรม การทำงานของข้าราชการส่วนใหญ่ยังคงยึดติดกับระบบแบบเดิม ซึ่งจะส่งผลให้แนวคิดสมรรถนะไม่เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ เพราะระบบใหม่นี้ เมื่อมีความก้าวหน้าในหน้าที่ไปถึงระดับหนึ่งแล้ว ผู้ที่เคยเป็นผู้บังคับบัญชา ซึ่งได้รับเงินเดือนมากกว่าอาจจะเปลี่ยนไปได้รับเงินเดือนน้อยกว่าผู้ใต้บังคับบัญชาก็ได้ (ศุภชัย ยาวประภาษ, 2548: 65)

จะเห็นว่า การนำสมรรถนะมาใช้ในระบบราชการ ยังเป็นเรื่องใหม่ แม้ ก.พ. เอง ตระหนักในข้อจำกัดทั้งหลาย และได้กำหนดสมรรถนะหลักสำหรับใช้กับบุคลากรในภาครัฐก่อนแล้ว และได้เสนอแนะให้องค์กรภาครัฐต่าง ๆ กำหนดสมรรถนะหลักขององค์กรขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะปฏิบัติงานในสำนักงาน ก.ค.ศ. มีความเห็นว่า เมื่อ ก.พ. กำหนดสมรรถนะหลักของบุคลากรภาครัฐแล้ว สำนักงาน ก.ค.ศ. ควรได้มีการกำหนดสมรรถนะของสำนักงาน ก.ค.ศ. ด้วย สมรรถนะของข้าราชการสำนักงาน ก.ค.ศ. ควรเป็นอย่างไร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะหลักของสำนักงาน ก.ค.ศ. และการวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะ สำหรับข้าราชการสำนักงาน ก.ค.ศ. งานวิจัยเรื่องนี้จะประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้สำนักงาน ก.ค.ศ. มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของ ก.ค.ศ. สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะการประเมินผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาข้าราชการสำนักงาน ก.ค.ศ.

โจทย์วิจัย / ปัญหาวิจัย

1. สมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการ ก.ค.ศ. ควรเป็นอย่างไร
2. ควรมีองค์ประกอบของสมรรถนะใดบ้าง ที่เหมาะสมในการนำมาใช้เป็นสมรรถนะของข้าราชการ ก.ค.ศ.

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะที่เหมาะสมกับข้าราชการสำนักงาน ก.ค.ศ.
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะของข้าราชการสำนักงาน ก.ค.ศ.

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประเภทวิชาการ รวม 203 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมสมรรถนะหลักเพื่อใช้ประเมินข้าราชการกรณศึกษาสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) โดยจะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
  - 3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสมรรถนะขององค์กรที่นำสมรรถนะมาใช้
  - 3.2 สร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยได้นำคำอธิบายและตัวชี้วัดสมรรถนะขององค์กรที่นำสมรรถนะมาใช้ ประกอบกับคำนิยามศัพท์ที่ผู้วิจัยกำหนด โครงสร้างของคำถาม ดังตารางต่อไปนี้
  - 3.3 นำแบบสอบถาม ไปหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำไปทดสอบกับข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค ได้ค่าแอลฟาเท่ากับ .80
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะหลักที่เหมาะสมในการนำมาใช้ประเมินข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
  - 5.1 ค่าสถิติสำหรับข้อมูลพื้นฐาน ใช้ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความถี่
  - 5.2 ความเหมาะสมของสมรรถนะ ใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
  - 5.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยการคำนวณหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ t และการสกัดองค์ประกอบ วิธีการสกัดองค์ประกอบหลัก
  - 5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละของข้อมูลในแต่ละรายการเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุส่วนใหญ่ระหว่าง 30-39 ปี มีวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ในระดับ ปริญญาโท ประเภทข้าราชการส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการมีตำแหน่งส่วนใหญ่ในระดับชำนาญการและมีประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่ระหว่าง 10-19 ปี
2. สมรรถนะที่เหมาะสมกับข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวม สมรรถนะทั้ง 12 สมรรถนะ มีตัวแปรหรือตัวชี้วัด 57 ตัวแปร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตัวแปรที่มีความเหมาะสมในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงดังนี้ แสดงให้เห็นถึงความมีจิตสำนึกในความเป็นข้าราชการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

ตัวแปรที่ความเหมาะสมน้อยที่สุด ระดับปานกลาง 3 ลำดับ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารทั้งภาษาท่าทาง สร้างสรรค์การพัฒนาความสามารถด้านการพูด ฟัง อ่าน และเขียนอย่างต่อเนื่อง และความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาต่างประเทศ

สรุปว่า การวิจัยสามารถตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ได้ กล่าวคือ สมรรถนะของข้าราชการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีตัวแปร 57 ตัวแปร และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะของข้าราชการสำนักงาน ก.ค.ศ. พบว่าตัวแปร ทั้ง 57 ตัวแปร สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 12 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 ด้านการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 11 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 ด้านความสามารถในการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 9 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 ด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 9 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 ด้านภาษาและเทคโนโลยี ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 6 ด้านการยึดมั่นในความถูกต้อง ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 7 ด้านการสื่อสาร ประกอบด้วย

4. สามารถตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 คือ องค์ประกอบสมรรถนะของข้าราชการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ควรนำมาใช้ในการประเมินข้าราชการ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับความเหมาะสมของสมรรถนะ

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะที่เหมาะสมกับข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ทนุพันธ์ หิรัญเรือง (2547: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสมรรถนะในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษาที่ 15 พบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถนะอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

เหตุผลที่สนับสนุนอาจเนื่องมาจากในช่วงตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการ จึงเร่งรัดพัฒนาบุคลากรทุกประเภทเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา การวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะ

2. ผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบของสมรรถนะข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวม 7 องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น เพื่อพิจารณาองค์ประกอบในภาพรวม พบว่า สมรรถนะทั้ง 7 องค์ประกอบ ส่วนใหญ่สอดคล้องกับสมรรถนะของสำนักงาน ก.พ. ในด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ การทำงานเป็นทีม การยึดมั่นในความถูกต้อง (สำนักงาน ก.พ.

2547: 11) สมรรถนะที่เหลืออีก 4 สมรรถนะ จะสอดคล้องกับองค์กรอื่นๆ เช่น ด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สอดคล้องกับสมรรถนะของสำนักงานศาลยุติธรรม

มีข้อน่าสังเกตว่า องค์กรประกอบสมรรถนะทั้ง 7 องค์กรประกอบ มี 2 สมรรถนะที่ใช้บริหาร ผลงานในภาคเอกชน คือ ความสามารถในการเรียนรู้ และการสื่อสาร ทั้งนี้ เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันมีภาวะการแข่งขันสูง จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้มีความรวดเร็ว ทันท่วงที เหตุการณ์ ดังนั้นจึงต้องเรียนรู้ตลอดเวลาและการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญในการ ประสานงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัย พบว่า มีตัวแปรของสมรรถนะ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ตัวแปรที่ 4, 9, 26, 27, 29, 30, 32, 34, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 53, 54, 55, 56, และ 57 สำนักงาน ก.ค.ศ. ควรเร่งพัฒนาสมรรถนะให้กับข้าราชการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน บริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรใช้สมรรถนะ ทั้ง 7 องค์กรประกอบในการบริหารผลการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรศึกษาวิจัยตรวจสอบสมรรถนะทุก 2-3 ปี ทั้งนี้ เพราะการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ตลอดจนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก็มีการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารอย่างต่อเนื่อง เช่น ระบบวิทยฐานะ ระบบเงินเดือน เป็นต้น

บรรณานุกรม

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. (2549). การศึกษาภาพรวมผลการประเมินสมรรถนะ

หลักทางการบริหาร. อัดสำเนา.

ทนุพันธ์ หิริญเรือง. (2547). การศึกษาสมรรถนะในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 15.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย

การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. (2553). หนังสือที่ ศธ 0201.4/1743 เรื่องปรับปรุง

หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติราชการและการเลื่อนเงินเดือนของ

ข้าราชการพลเรือนสามัญ. ลงวันที่ 2 มีนาคม 2553.

ศุภชัย ยาวประภาช. (2544). การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2554

การศึกษาประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
กรณีศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

THE STUDY OF EFFECTIVENESS OF LOCAL GOVERNMENT IN MANAGING
THE ELDERLY CASH ALLOWANCE: A CASE STUDY OF NAKORNSAWAN PROVINCE

ณัฐยานี ระโส วรพิทย์ มีมาก และประพีร์ อภิชาติสกุล

Nuttaya Raso, Worapit Meemak, and Prapee Abhichartsakol

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ประชากรที่ศึกษาเป็นบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 116 คน และประชาชนในเขตนครสวรรค์จากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 779 คนรวมทั้งสิ้น 895 กลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษามีดังนี้คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ มีประสิทธิผลในการดำเนินงานโดยรวมค่อนข้างสูง โดยประชาชนสามารถแยกแยะผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ได้เกิดประโยชน์และตรงตามความต้องการของประชาชนในระดับที่สูง ประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ มีความพึงพอใจในการจัดการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีความพึงพอใจน้อยในเรื่องความล่าช้าในการแก้ไขปัญหา

ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดการเบี้ยยังชีพ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาพแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และนโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์

ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผล การดำเนินงานจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ นั้นมีน้อย ประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ได้สะท้อนปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้ 1) การให้บริการและการประชาสัมพันธ์ยังไม่ค่อยทั่วถึงในทุกพื้นที่ 2) บางโครงการที่สร้างความเดือดร้อน

ให้กับประชาชนพอสมควร 3) การดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างค่อนข้างล่าช้า รวมทั้งในบางส่วนยังไม่ได้รับการแก้ไขภายหลังการร้องเรียน

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study the operational effectiveness of The Nakornsawan Provincial Local government in managing the elderly cash allowance; 2) to analyze the factors relating to the operational effectiveness of The Nakornsawan Provincial Local government in managing the elderly cash allowance; and 3) to study the problems and obstacles in operational of Nakornsawan Provincial Local government in managing the elderly cash allowance.

The methods used in this study are questionnaires distributed to 779 local people and 116 officers in The Nakornsawan Provincial Local government.

The finding of this research were as follows: The total number is 895 samples. The Nakornsawan Provincial Local government had overall effectiveness at high level. Most of the people of Nakornsawan province could distinguish between The Nakornsawan Provincial Local government and other organizations' work and successfully responded to the peoples' requirements at high level. Most all of the local people's satisfaction in each project operational of The Nakornsawan Provincial Local government in managing the elderly cash allowance was at moderate level, While the delay of problem solving was at low level.

The factors positively relating to the operational effectiveness in managing the elderly cash allowance were organization structure, organization environment, employee characteristic and policy administration.

There were problems and obstacles in operational of The Nakornsawan Provincial Local government. The problems expressed by local people in the operational of The Nakornsawan Provincial Local government were 1) Lack of service and public relation in some area, 2) Some projects caused a trouble to local people and 3) a delay in the problem solving process.

คำสำคัญ

ประสิทธิผล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน รัฐบาลได้กำหนดให้การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีการจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ไว้แล้ว การที่รัฐ ต้องกำหนดแผนงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุไว้ว่าเป็น

ทางการนั้น เป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางประชากรของประเทศ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับภาวะการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ของประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปีและมากกว่า) การประมาณการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ โดยองค์การสหประชาชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2533 ถึง พ.ศ. 2593 แสดงว่า เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรไทยทั้งหมดในปี พ.ศ. 2523 ร้อยละการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 47 ในปี พ.ศ. 2533 และเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 770 ในปี พ.ศ. 2593

โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ในระยะแรกอยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์ จัดสรรให้ผู้สูงอายุทุกจังหวัด หมู่บ้านละ 3-5 คน คนละ 200 บาท ต่อเดือน ต่อมาบริการเบี้ยยังชีพได้ขยายกลุ่มเป้าหมายและงบประมาณเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ รัฐบาลได้มีการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มเติมอีก 100 บาท เป็น 300 บาท ต่อคนต่อเดือน ระยะแรกของการดำเนินการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ซึ่งได้มอบหมายให้สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเป็นผู้ดำเนินการผ่านศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เมื่อกรมประชาสงเคราะห์ได้เข้าไปรวมอยู่ในสังกัดของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในปี พ.ศ. 2536 ส่งผลให้การบริการดังกล่าวถูกโอนงานไปให้แรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดเป็นผู้ดูแลร่วมกับกรมประชาสงเคราะห์

การถ่ายโอนภารกิจจัดการเบี้ยยังชีพให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวคิดและหลักการพื้นฐานในการจัดสวัสดิการโดยท้องถิ่น โดยต้องการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นจัดการปัญหาของตนเอง แต่ในกระบวนการทำงานที่เกิดขึ้น พบปัญหาและอุปสรรคภายใต้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ หลายด้าน

แม้ว่าจังหวัดนครสวรรค์จะมีความพร้อมระดับหนึ่งในการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แต่ในสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังพบปัญหาในการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เนื่องมาจากความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระดับแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความตระหนักถึงความสำคัญด้านสวัสดิการผู้สูงอายุของผู้บริหารโครงการ รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนบุคลากร และความรู้ความเข้าใจของบุคลากร เป็นต้น แม้มีองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลบางแห่งสามารถจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้กับผู้สูงอายุที่รอขึ้นทะเบียนได้ โดยไม่ต้องพึ่งงบประมาณจากรัฐแต่เพียงอย่างเดียวจากสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กรณีศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ นอกจากเป็นการวัดประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพแล้ว ยังเป็นการแสวงหาคำตอบถึงความเหมาะสม ความสอดคล้องของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ที่มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาวต่อไปด้วย โดยจะใช้จังหวัดนครสวรรค์เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเป็นภูมิภาคของนักศึกษา และเห็นว่ามีหลากหลายทางสังคม เช่นการประกอบอาชีพ และการศึกษา นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างของสังคมชนบทและสังคมเมืองในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับ คงจะเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ได้เป็นอย่างดี

โจทย์วิจัย / ปัญหาวิจัย

1. ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นอย่างไร
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ คืออะไร
3. สิ่งใดคือปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ทัศนศึกษา จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ทัศนศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่นที่เข้ามาบริหารจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 2) ข้าราชการท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และ 3) ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ 1) นักการเมืองท้องถิ่น 2) ข้าราชการท้องถิ่น และ 3) ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ

เนื่องจากประชากรในกลุ่ม 1 และ กลุ่ม 2 มีจำนวนน้อยจึงทำการศึกษาทั้งประชากร โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ส่วนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพจะสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ผลจากการสุ่มตัวอย่างจำนวนผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 24 แห่ง จากสูตรของ Yamane ได้ผู้สูงอายุ รวม 779 ราย แห่งละ 32 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นส่วนที่สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนที่ 2 เป็นส่วนที่สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ
ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สร้างเครื่องมือ

เพื่อศึกษาประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ กับกลุ่มประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง หาความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจากความเข้าใจในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดสอบหาความเชื่อมั่น แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอล (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach ปรับปรุงให้ถูกต้องและเหมาะสม แล้วจัดพิมพ์เครื่องมือเพื่อนำไปใช้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามไปประสานงานกับนักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการท้องถิ่นที่รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และผู้เข้ารับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์

4.2 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามโดยผู้วิจัยนำไปส่งและรับด้วยตนเอง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ประสิทธิผลเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค

5.3 สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติ t-test สถิติ ANOVA และ Regression

ผลการวิจัย

1. สมมุติฐานที่ 1 การจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์มีประสิทธิผลสูง จากการทดสอบสมมุติฐานพบว่า โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายการบริหารงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 ที่ว่า โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายการบริหารงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลมีประสิทธิผลสูง

2. สมมุติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันจากการทดสอบสมมุติฐานพบว่า คุณสมบัติส่วนบุคคลของบุคลากรที่มี ช่วงอายุ การศึกษา ตำแหน่ง อายุราชการ และประสบการณ์การทำงาน เงินเดือน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายการ

บริหารงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 ทดสอบเป็นรายคู่ที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ 2 ที่ตั้งไว้จากการทดสอบสมมุติฐานพบว่า คุณสมบัตินักบุคคลของผู้สูงอายุที่มี เพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่ได้รับเบี้ยยังชีพ หน่วยงานที่เข้ารับเบี้ยยังชีพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายการบริหารงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 ทดสอบเป็นรายคู่ที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ 2 ที่ตั้งไว้

3. สมมุติฐานที่ 3 บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และ ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายการบริหารงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการทดสอบสมมุติฐานพบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และ ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านนโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

4. สมมุติฐานที่ 4 โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายการบริหารงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ จากการทดสอบสมมุติฐานพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (Y) คือ ปัจจัยด้านด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (X_1) ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (X_2) ด้านนโยบายการบริหารจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (X_3) และ ด้านสภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (X_4) ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 นี้สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (Y) ได้ร้อยละ 80.70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. อภิปรายผลเกี่ยวข้องกับประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การอภิปรายความคิดเห็น ผู้วิจัยได้นำมาอภิปราย คือ เห็นด้วยมากที่สุด และเห็นด้วยน้อยที่สุด โดยจำแนกได้ดังนี้

1.1 บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพ

1.1.1 ด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความคิดเห็นของด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า บุคคลมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 5 ข้อ คือ มีการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานกับผู้สูงอายุและประชาคมหมู่บ้าน อธิบายได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการติดต่อประสานงานทั้งหน่วยงานภาครัฐและ

ภาคเอกชน รวมทั้งมีการติดต่อกับประชาคมหมู่บ้าน และติดต่อกับผู้สูงอายุและประชาชนในพื้นที่ โดยตรงเพื่อการขอความร่วมมือและแจ้งข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านเบี้ยยังชีพให้ทราบถึงระเบียบการด้านเบี้ยยังชีพ และเพื่อรับทราบความต้องการของประชาชน ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพเสนอความคิดเห็นอย่างเต็มที่ อธิบายได้ว่า ในการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจะมีการแบ่งอำนาจหน้าที่ตามสายการบังคับบัญชา โดยผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบ บุคลากรเป็นผู้ปฏิบัติงาน จะรับทราบถึงสภาพปัญหา หรือรับทราบความต้องการของผู้สูงอายุ เมื่อรับทราบปัญหา จึงนำมาเสนอแนวทางการแก้ไข ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการทำงาน เมื่อผู้บังคับบัญชารับฟังความคิดเห็น จึงร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา

1.1.2 ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ความคิดเห็นของด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า บุคคลมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทั้ง 5 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานเป็นอย่างดี อธิบายได้ว่าผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายให้บุคลากรที่ปฏิบัติงาน สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างทันท่วงที เพราะบางปัญหาต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ถ้ามีการตัดสินใจช้า และไม่รีบดำเนินการแก้ไข จะส่งผลกระทบต่อการทำงานในระยะยาว มีความคล่องตัวในการอนุมัติเงินประจำงวดเพื่อเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ อธิบายได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินงานที่รวดเร็ว มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บังคับบัญชา มีอำนาจ สั่งการ อนุมัติ ปฏิบัติงานได้ทันท่วงที โดยไม่รอช้า เพื่อรับผลประโยชน์ที่ผู้สูงอายุพึงได้

1.1.3 ด้านนโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ความคิดเห็นด้านนโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า บุคคลมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 3 ข้อ คือ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้สูงอายุรับทราบข่าวสาร หรือรับทราบสิทธิประโยชน์ที่พึงได้จากรัฐ วัตถุประสงค์ในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คือ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามควรอัตรา ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ที่พึงมี การแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกผู้สูงอายุเพื่อเข้ารับเบี้ยยังชีพมีความโปร่งใส อธิบายได้ว่ากรรมการคัดเลือกผู้สูงอายุมีเกณฑ์ในการคัดเลือกอย่างชัดเจน ตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามระเบียบอย่างคัด ไม่มีการเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้สูงอายุที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกจะมีสิทธิเข้ารับเบี้ยยังชีพตามระเบียบที่กำหนด

1.1.4 ด้านสภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า บุคคลมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทั้ง 5 ข้อ คือ ภายในหน่วยงานมีการให้รางวัลพิเศษ เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและลงโทษเมื่อกระทำผิดตามความเหมาะสม อธิบายได้ว่า เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในหน่วยงาน จึงได้มีการให้รางวัล เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน สำหรับบุคลากรที่ตั้งใจปฏิบัติ ในขณะที่เดียวกันก็มีการลงโทษบุคลากรที่

ปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามกฎกติกา ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บรรยาการการทำงานมีการปรึกษาหารือก่อนทำงานมีความเป็นกันเองระหว่างผู้ร่วมงานและหน่วยงานของมีการเปิดโอกาสในการพัฒนาตนเองและมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน สถานที่ปฏิบัติงานมีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน สถานที่ไม่คับแคบ ไม่แออัด ส่งผลให้บุคลากรมีความสุขจิตที่ และเสริมสร้างความสุขในการทำงานและ เงินเดือนที่บุคลากรได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่ปฏิบัติ

1.1.5 ด้านประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุความคิดเห็นด้านประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าบุคคลมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 1 ข้อ คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่ของหน่วยงานได้รับเบี้ยยังชีพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสำรวจ จำนวนผู้สูงอายุอยู่เสมอ มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนพึงได้อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ และพึงพอใจในการได้รับการปฏิบัติที่ดี จากบุคลากรที่ปฏิบัติงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการรับฟังความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ แต่เนื่องจากในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน เบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับเดือนละ 500 บาท อาจไม่มีความเหมาะสม ควรเพิ่มงบประมาณเพื่อจัดสรรเบี้ยยังชีพ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับมากขึ้น

2. ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพ

2.1 ด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความคิดเห็นของด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 5 ข้อ คือหน่วยงานที่ทำงานรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีการบริหารจัดการงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม หน่วยงานมีการรับฟังความต้องการจากผู้สูงอายุ เพื่อดำเนินงานให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับผลประโยชน์สูงสุด โดยในการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่มีการปรึกษาหารือก่อนทำงาน มีความเป็นกันเองระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติงานมีความราบรื่น หน่วยงานมีการติดต่อแจ้งข่าวสารด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุกับท่านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้สูงอายุรับทราบข่าวสาร จึงมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ผู้สูงอายุควรได้รับ แต่ในการดำเนินงานบางครั้งอาจก่อให้เกิดความล่าช้าเนื่องจากอำนาจอนุมัติสั่งการมีเพียงคนเดียว ทำให้การดำเนินงานบางอย่างเกิดความล่าช้า

2.2 ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุความคิดเห็นของการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 5 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการมีความรู้ในการปฏิบัติงานและสามารถตอบปัญหาได้อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีความเชี่ยวชาญในด้านนโยบาย จึงสามารถให้คำแนะนำ และอธิบายรายละเอียดในการกรอกแบบฟอร์มต่างๆ กับผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามระเบียบอย่างเคร่งครัด โดยไม่มีการอະลุ่มอล่วยกับผู้สูงอายุที่ไม่เข้าเกณฑ์ตามระเบียบกระทรวง มหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. 2552 แต่เมื่อผู้สูงอายุประสบปัญหาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานเป็นอย่างดี ขั้นตอนการจ่ายเบี้ยยังชีพไม่ล่าช้า เนื่องจากมีการกำหนดวันจ่ายเบี้ยยังชีพในแต่ละเดือนอย่างชัดเจน โดยวิธีโอนเข้าบัญชี หรือให้ผู้สูงอายุมารับด้วยตนเอง ตามสถานที่หน่วยงานกำหนด

2.3 ด้านนโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ความคิดเห็นของด้านนโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 2 ข้อ คือ หน่วยงานท้องถิ่นควรจัดหางบประมาณมาสนับสนุนเพิ่มเติมจากงบประมาณส่วนกลาง อธิบายได้ว่า เบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับเดือนละ 500 บาท ผู้สูงอายุเห็นว่าน้อยเกินไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดหางบประมาณเองเพื่อเพิ่มงบประมาณจากส่วนกลาง เจ้าหน้าที่จ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเต็มจำนวนไม่เก็บค่าบริการ อธิบายได้ว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม หรือหักเงินจากเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับสิทธิประโยชน์อย่างสูงที่สุด

2.4 ด้านสภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นความคิดเห็นของด้านสภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 5 ข้อ คือ ความสะดวกสบายและความเพียงพอของสถานที่รับเบี้ยยังชีพ หน่วยงาน มีการเตรียมสถานที่ไว้รองรับจำนวนผู้สูงอายุ มีการคัดเลือกสถานที่ให้เหมาะสม และง่ายต่อการเดินทางมารับเบี้ย โดยจะมีการแจ้งให้ทราบผ่านตัวแทนชุมชนอยู่เสมอ หน่วยงานมีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเสนอความคิดเห็นอย่างเต็มที่ อธิบายได้ว่า หน่วยงาน รับฟังความคิดเห็น และความต้องการของผู้สูงอายุ และหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ โดยหน่วยงานที่ท่านรับเบี้ยยังชีพมีภาพพจน์ที่ดี ไม่มีเรื่องเสื่อมเสียชื่อเสียง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนบรรยากาศในการทำงาน เพื่อสร้างความใกล้ชิด และรับรู้สภาพปัญหา เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้สูงอายุด้วยความเป็นกันเอง โดยเต็มใจให้บริการมีความอ่อนน้อมถ่อมตน พุดจาไพเราะ

2.5 ด้านประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ความคิดเห็นด้านประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 1 ข้อ คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่ของหน่วยงานได้รับเบี้ยยังชีพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสำรวจ จำนวนผู้สูงอายุอยู่เสมอ มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนพึงได้อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ และพึงพอใจในการได้รับการปฏิบัติที่ดีจากบุคลากรที่ปฏิบัติงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการรับฟังความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ แต่เนื่องจากในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน เบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับเดือนละ 500 บาท อาจไม่มีความเหมาะสม ควรเพิ่มงบประมาณเพื่อจัดสรรเบี้ยยังชีพ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

1. โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการกระจายอำนาจให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาด้านโครงสร้าง ควรมีการแบ่งอำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจนในแต่ละฝ่าย แต่ละตำแหน่งงาน หากมีส่วนที่ต้องตัดสินใจ ก็ควรมีการประชุมหารือ เพื่อหาข้อตกลงเพื่อทำการตัดสินใจ โดยเน้นการบริหารงาน และทำงานร่วมกัน

2. การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับพนักงานในการส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมให้ดึงเอาความสามารถของพนักงานออกมาใช้ และควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพทรัพยากรบุคคลอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

3. นโยบายการบริหารจัดการเบี่ยงชีฟ การดำเนินนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนนั้น ควรจะพิจารณาเรื่องร้องเรียน หรือความเดือนร้อนของประชาชนในเรื่องที่สำคัญ และต้องรีบดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วนก่อน

4. ด้านสภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้จัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในท้องถิ่น เช่น ลานออกกำลังกาย การนวดแผนไทย ห้องสมุดประชาชน และกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ

บรรณานุกรม

ศุภชัย ยาวประภาษ. (2544). การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การประเมินผลการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร

THE EDUCATIONAL EVALUATION OF THE BUDDHIST PARIYATTIDHARMA
HIGH SCHOOL IN BANGKOK METROPOLIS

พิชชาวริน ชนะคุ้ม และวรพิทย์ มีมาก
Bhitjawarin Janakoom and Worapit Meemak

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบสเตคเคนท์ที่เน้นซ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระภิกษุในฐานะครูประจำ จำนวน 43 รูป ผู้เรียน
ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 399 รูป และพระผู้บริหาร จำนวน
12 รูป ข้อมูลจะเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความน่าเชื่อถือแล้ว และวิเคราะห์
โดยใช้สถิติ ทั้งสถิติพรรณนา (ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติอ้างอิง
(การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมินโดยภาพรวม พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างครูพระและผู้เรียนจะ
มีความแตกต่างกัน คือ ครูพระจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังอยู่ในระดับดี แต่สิ่งที่เกิดขึ้น
จริงอยู่ในระดับพอใช้ แต่นักเรียนจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงอยู่ใน
ระดับดี

2. คุณลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างครูพระ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การประเมินผลการศึกษาไม่แตกต่างกัน สำหรับผู้เรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีคุณลักษณะ
ส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ได้แก่ พรรษา วิชฐานะแผนกธรรมและแผนก
บาลี และกลุ่มที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ อายุ ระดับชั้น
เรียน และเกรดเฉลี่ยสะสม

3. ขนาดของโรงเรียนและการสังกัดคณะสงฆ์ที่แตกต่างกัน ครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน
ผู้เรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

4. สิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์ มีความสัมพันธ์กัน

ABSTRACT

The objective of this research was to evaluating study the Buddhist Pariyattidharma High School in Bangkok Metropolis. An evaluation model applied in this study was Stake's Countenance.

The research samples comprised of 43 Monk Teachers, 399 students and 12 administrators in Buddhist Pariyattidharma High School in Bangkok Metropolis. The data were collected by questionnaires and analyzed by descriptive statistics (mean, percentage and standard deviation) and inferential statistics (t-test, one way analysis of variance and Correlation Analysis).

Findings were as follows:

1. Totally, regarding to expectations, transactions, and outcomes, opinions difference of teachers and students found that teachers' expectations were good, but the results were fair. Students' expectation results were good.

2. There were no difference in personal attributes of teachers opinions on expectation and the results, but age, level of classes and their grade print average of students were different.

3. Size and sections of the school were different, while the teachers had no different opinions on expectation and the results. The students' opinions were different.

4. There were positive correlations among Antecedence, Transactions and Outcomes.

คำสำคัญ

การประเมินผลการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ความสำคัญของปัญหา

สถาบันพระพุทธศาสนากับการศึกษาได้มีความเกี่ยวเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่เดิมวัดเป็นศูนย์กลางการศึกษาของบุตรหลานขุนนางและราษฎรทั่วไป โดยมีพระภิกษุ เป็นครูสอนและจัดการศึกษา ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ ที่จะบำรุงการศึกษาที่สืบทอดมาแต่เดิม ทรงประสงค์ให้พระสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียน ทั้งทางปริยัติธรรมและวิชาการทางโลกควบคู่กันไป การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ (พระราชวรมนูณี, 2521: 355) ซึ่งมีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัด เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และแก้ไขปัญหาความสับสนในการศึกษาของคณะสงฆ์ กอปรกับข้อเรียกร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดสอนสมทบในชั้นตัวประโยคให้แก่

พระภิกษุสามเณรได้มีผู้แทนราษฎรยื่นเรื่องราวขอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดการสอบสมทบในชั้นตัว
ประโยคให้แก่พระภิกษุสามเณร แต่กรมการศาสนาร่วมกับกรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาถึงความเห็น
ร่วมกันว่าควรจะต้องตั้งโรงเรียนขึ้นประเภทหนึ่ง เพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยให้เรียนทั้ง
วิชาธรรมและวิชาสามัญศึกษาควบคู่กันไป โดยไม่มีการสอบสมทบ แต่ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการ
สอบเอง

จากผลการประเมิน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ผ่านการประเมินและได้รับการ
การรับรองคุณภาพมาตรฐานการศึกษา จำนวน 209 แห่ง (ร้อยละ 53.45) และไม่ได้รับการรับรองคุณภาพ
มาตรฐานการศึกษา จำนวน 182 แห่ง (ร้อยละ 46.55) จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 391 แห่ง แสดงว่า
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีสัดส่วนการผ่านการประเมินการรับรองคุณภาพมาตรฐานการ
จัดการศึกษาในสัดส่วนที่น้อย คือ ร้อยละ 53.45 เท่านั้น และสำหรับผลการประเมินการศึกษา ของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน จำนวน 182 แห่ง เป็นรายมาตรฐาน ทั้ง
มาตรฐานด้านผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้บริหาร ผู้วิจัยสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษาทั้ง 3 ด้าน ไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน คือ ด้านผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 2.55 ด้านครูผู้สอน
ที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดคือ มีค่าเฉลี่ย 2.22 และด้านผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 2.37 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษา
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังมีปัญหาอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านงบประมาณที่ไม่
เพียงพอกับความต้องการ ทำให้ไม่สามารถจัดหาหรือจัดจ้างครูและอุปกรณ์ทางการศึกษาตามที่ต้องการได้
อย่างพอเพียง จำนวนคู่มือแต่ละรายวิชา ไม่เพียงพอกับจำนวนครูผู้สอน รวมทั้งไม่สามารถขยายสถานที่
เรียนให้มีสัดส่วนพอเหมาะกับจำนวนของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวเบื้องต้น และจากผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ
ประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ได้ทำการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ทำให้ผู้วิจัยพบว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษายังมีปัญหาอยู่มาก ทั้ง
ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการศึกษา รวมถึงการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะ
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่เป็นแหล่งรวมความเจริญ ทั้งทางด้าน
เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การศึกษา รวมถึงแหล่งช่วย อุปถัมภ์ แหล่งรวมความบันเทิงต่างๆ จึงทำให้
ผู้วิจัยมีความสนใจและอยากทำการวิจัยประเมินผล โดยใช้ตัวแบบการประเมินผลทางวิชาการของ โรเบิร์ต
อี.สแตค ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจคุณค่าของโครงการ เป็นการใช้
เกณฑ์ภายนอก ในการพิจารณาตัดสินคุณค่า โดยปราศจากการบรรยายลักษณะหรือสภาพการณ์ใดๆ ก่อน
การตัดสิน ซึ่งถือว่าการประเมินทั้งระบบ

โจทย์วิจัย / ปัญหาวิจัย

1. ประชากรที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่
สังเกตได้ แตกต่างกันหรือไม่
2. สิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่
3. ประชากรที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตได้กับมาตรฐาน
แตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินผลการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ครู ผู้เรียน และผู้บริหาร สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 9 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 454 รูป จากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ ครู ทั้งหมด 43 รูป ผู้เรียน 399 รูป และผู้บริหาร จำนวน 12 รูป การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1967) ในการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียน

การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และสังกัดคณะสงฆ์ทั้ง 4 สังกัด คือ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ธรรมยุต จินนิกาย และคณานัมมิกาย จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้จัดการ หมายถึง เจ้าอาวาสวัด ครูใหญ่/อาจารย์ใหญ่/ผู้อำนวยการ (ครูใหญ่ สำหรับโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก อาจารย์ใหญ่สำหรับโรงเรียนที่มีขนาดกลาง และผู้อำนวยการสำหรับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่) โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ประเมินบันทึกข้อมูลตามสภาพจริงที่ได้จากการสัมภาษณ์

2.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 ใช้สำหรับสอบถามครูผู้สอน โดยแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามคุณลักษณะของผู้ตอบ สำหรับครูผู้สอน และ ตอนที่ 2 แบบสอบถามสิ่งนำหรือภูมิหลังของครูผู้สอน

ชุดที่ 2 ใช้สำหรับผู้เรียน โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับผู้เรียน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามสิ่งนำหรือภูมิหลังของผู้เรียน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงตำรา บทความต่างๆ ที่เกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์และสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษา โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ชุดด้วยกันคือ ชุดที่ 1 สำหรับครูผู้สอน และชุดที่ 2 สำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

3.3 นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 2 ชุด เสนอต่อประธาน และกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจสอบและพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องและความถูกต้องในด้านเนื้อหาให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเนื้อหา

3.5 นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 รูป แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือและหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น .95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปติดต่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร ครู และผู้เรียนของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแจกแบบสอบถาม

4.2 รวบรวมแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ

4.3 ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 t-test/ANOVA อธิบายความความคิดเห็นของประชากรที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตได้ กับสิ่งที่ต้องการให้เกิด แตกต่างกันหรือไม่

5.2 Correlation ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ใช้อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์

5.3 t-test/ANOVA อธิบายความความคิดเห็นของประชากรที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานกับสิ่งที่สังเกตได้ แตกต่างกันหรือไม่

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการประเมินผลการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างครู มีความคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นด้านสิ่งนำ ด้านปฏิบัติการ ด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับดี สิ่งที่เกิดขึ้นจริง พบว่า กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ มีระดับความคิดเห็นในด้านสิ่งนำ อยู่ในระดับดี ส่วนด้านปฏิบัติการ ด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับพอใช้

1.2กลุ่มตัวอย่างผู้เรียน มีความคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้น ด้านสิ่งนำ ด้านปฏิบัติการ และด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับดี สิ่งที่เกิดขึ้นจริง พบว่า กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ มีระดับความคิดเห็นในด้านสิ่งนำ ด้านปฏิบัติการ และด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับดี

1.3กลุ่มตัวอย่างผู้เรียน ในด้านผลการเรียน มีความคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้น กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ มีระดับความคิดเห็นใน

ด้านผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก สิ่งที่เกิดขึ้นจริง กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ มีระดับความคิดเห็นในด้านสิ่งนำ (Antecedent) ด้านผลการเรียน อยู่ในระดับดี

2. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ประชากรที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่สังเกตได้แตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า

2.1 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างครู ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการประเมินผลการศึกษา เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่สังเกตได้ ในด้านสิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์ สรุปลผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยของกลุ่มตัวอย่างครู ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา วิชยฐานะแผนกธรรม แผนกบาลี ประสบการณ์ด้านการสอน ช่วงชั้นที่สอน สารวิชาที่สอน และค่าตอบแทนปัจจุบัน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประเมินผลการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเรื่องสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่สังเกตได้ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการประเมินผลการศึกษา เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่สังเกตได้ ในด้านสิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์

3. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ประชากรที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตได้กับมาตรฐานแตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า

3.1 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรครู ที่มีต่อการประเมินผลการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในเรื่องความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในด้านสิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรผู้เรียน ที่มีต่อการประเมินผลการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในเรื่องความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในด้านสิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์

4. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 สิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์ มีความสัมพันธ์กัน ผลการศึกษา พบว่า

ความคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นด้านสิ่งนำ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในด้านการปฏิบัติการ ความคาดหวังในด้านผลลัพธ์ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านสิ่งนำ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านการปฏิบัติการ และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านผลลัพธ์

ความคาดหวังในด้านการปฏิบัติการ มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านสิ่งนำ ความคาดหวังในด้านผลลัพธ์ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านสิ่งนำ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านการปฏิบัติการ และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านผลลัพธ์

ความคาดหวังในด้านผลลัพธ์ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในด้านสิ่งนำ ความคาดหวังในด้านการปฏิบัติการ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านสิ่งนำ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านการปฏิบัติการ และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านผลลัพธ์

สิ่งที่เกิดขึ้นจริงด้านสิ่งนำ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในด้านสิ่งนำ ความคาดหวังในด้านการปฏิบัติการ ความคาดหวังในด้านผลลัพธ์ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านการปฏิสัมพันธ์ และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านผลลัพธ์

สิ่งที่เกิดขึ้นจริงด้านการปฏิบัติการ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในด้านสิ่งนำ ความคาดหวังในด้านการปฏิบัติการ ความคาดหวังในด้านผลลัพธ์ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงด้านสิ่งนำ และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงด้านผลลัพธ์

สิ่งที่เกิดขึ้นจริงด้านผลลัพธ์ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในด้านสิ่งนำ ความคาดหวังในด้านการปฏิบัติการ ความคาดหวังในด้านผลลัพธ์ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านสิ่งนำ และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านการปฏิบัติการ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ความแตกต่างจากสิ่งนำ การปฏิบัติการ และผลลัพธ์ ของกลุ่มตัวอย่างครู

1.1 ด้านสิ่งนำ คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างครู ที่มีระดับความคิดเห็นที่ต่างกันในด้านสิ่งนำ ได้แก่ ค่าตอบแทนที่ครูผู้สอนได้รับ นั่นคือ ครูที่ได้รับค่าตอบแทนที่ต่างกัน จะมีระดับความคิดเห็นที่ต่างกันระหว่างสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงแตกต่างกัน ส่วนคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างครู ที่มีระดับความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันในด้านสิ่งนำ ได้แก่ ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา วิชยฐานะแผนกธรรม แผนกบาลี ประสบการณ์ด้านการสอน ช่วงชั้นที่สอน และสาขาวิชาที่สอน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษาที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ เพราะว่า ครูผู้สอนในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน คือ เป็นครูประจำที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ที่สอนในโรงเรียน จึงทำให้ครูผู้สอนมีคุณสมบัติส่วนบุคคลคล้ายคลึงกันทุกด้าน

1.2 ด้านการปฏิบัติการ พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างครู มีความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านสิ่งนำ ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา วิชยฐานะแผนกธรรม แผนกบาลี ประสบการณ์ด้านการสอน ช่วงชั้นที่สอน สาขาวิชาที่สอน และค่าตอบแทน ทั้งนี้ เพราะว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน คือ เป็นครูประจำที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ที่สอนในโรงเรียน จึงทำให้ครูผู้สอนมีคุณสมบัติส่วนบุคคลคล้ายคลึงกันทุกด้าน

1.3 ด้านผลลัพธ์ พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างครู มีความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านสิ่งนำ ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา วิชยฐานะแผนกธรรม แผนกบาลี ประสบการณ์ด้านการสอน ช่วงชั้นที่สอน สาขาวิชาที่สอน และค่าตอบแทน ทั้งนี้ เพราะว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน คือ เป็นครูประจำที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ที่สอนในโรงเรียน จึงทำให้ครูผู้สอนมีคุณสมบัติส่วนบุคคลคล้ายคลึงกันทุกด้าน

2. ความแตกต่างจากสิ่งนำ การปฏิบัติการ และผลลัพธ์ ของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียน

2.1 ด้านสิ่งนำ พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียน มีความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านสิ่งนำ ได้แก่ อายุ ระดับชั้นเรียน และเกรดเฉลี่ยสะสม หมายความว่า อายุ ระดับชั้นเรียน และเกรดเฉลี่ยสะสม มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันระหว่างสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และ 2) กลุ่มที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านสิ่งนำ ได้แก่ พรรษา วิทยฐานะแผนกธรรม แผนกบาลี หมายความว่า พรรษา วิทยฐานะแผนกธรรม แผนกบาลี ไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็น ระหว่างสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในด้านผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร หลักสูตรการเรียนการสอน และโครงสร้างองค์กร นั่นคือ ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่า ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร หลักสูตรการเรียนการสอน และโครงสร้างองค์กร ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ด้อยอยู่แล้ว

2.2 ด้านการปฏิบัติการ พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียน ด้านการปฏิบัติการ ได้แก่ อายุ พรรษา ระดับชั้นเรียน วิทยฐานะแผนกธรรม แผนกบาลี และเกรดเฉลี่ยสะสม มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการเข้าร่วมกิจกรรม ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ด้อยอยู่แล้ว

2.3 ด้านผลลัพธ์ พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียน มีความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านสิ่งนำ ได้แก่ อายุ ระดับชั้นเรียน และเกรดเฉลี่ยสะสม หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประเมินผลการศึกษา ในเรื่องสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แตกต่างกัน โดยผู้เรียนที่มีอายุมากจะมีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างมากกว่าผู้เรียนที่มีอายุน้อยกว่า ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า กลุ่มผู้เรียนที่มีอายุมากจะมีความคิดอย่างมีเหตุมีผล คิดอย่างละเอียด รอบคอบ ลึกซึ้ง และมีความตั้งใจ ระดับชั้นเรียน และ 2) กลุ่มที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านสิ่งนำ หมายความว่า พรรษา วิทยฐานะแผนกธรรม แผนกบาลี ไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็น ระหว่างสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในด้านผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร หลักสูตรการเรียนการสอน และโครงสร้างองค์กร นั่นคือ ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่า ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร หลักสูตรการเรียนการสอน และโครงสร้างองค์กร ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ด้อยอยู่แล้ว

3. ความแตกต่างที่มาจากขนาดและการสังกัดคณะสงฆ์ของโรงเรียน ของกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ความแตกต่างที่มาจากขนาดและการสังกัดคณะสงฆ์ของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างครู พบว่า แผนกสามัญศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ เพราะครูที่สังกัดโรงเรียนที่มีขนาดและการสังกัดคณะสงฆ์ที่ต่างกัน แต่ครูจะมีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีความคล้ายคลึงกัน รวมถึงบริบททางด้านสถานศึกษา สภาพการจัดการเรียนการสอน ประเพณี วัฒนธรรม ทางด้านพระพุทธศาสนา ของแต่ละโรงเรียนที่มีความคล้ายคลึงกัน จึงทำให้แนวความคิดของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่สังกัดในโรงเรียนที่มีขนาดและสังกัดคณะสงฆ์แตกต่างกัน แต่มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.2 ความแตกต่างที่มาจากขนาดและการสังกัดคณะสงฆ์ของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้เรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่สังกัดในโรงเรียนที่มีขนาดและการสังกัดคณะสงฆ์ของโรงเรียนที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษาแตกต่างกัน

ด้านสิ่งนำ แตกต่างกัน และเมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่าง พบว่า ขนาดโรงเรียน ที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ โรงเรียนที่มีขนาดเล็กกับกลาง เล็กกับใหญ่ และกลางกับใหญ่ และการสังกัดคณะสงฆ์ของโรงเรียนที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ โรงเรียนที่สังกัดคณะสงฆ์มหานิกายกับธรรมยุติกนิกาย มหานิกายกับจันทนิกาย ธรรมยุติกนิกายกับอนัมนิกาย และจันทนิกายกับอนัมนิกาย ทั้งนี้ เนื่องจากว่า โรงเรียนที่มีขนาดและการสังกัดคณะสงฆ์ที่แตกต่างกัน จะมีชื่อเสียงเกี่ยวกับวัดและโรงเรียนแตกต่างกัน ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและมีเงินบริจาคเข้าวัดแตกต่างกัน ทำให้วัดสามารถจัดงบประมาณเข้ามาสมทบโรงเรียนเกี่ยวกับอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการสอน อุปกรณ์อำนวยความสะดวก แตกต่างกัน รวมถึงแต่ละโรงเรียนมีวัตรปฏิบัติ มีวัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน เช่น การนุ่งห่มจีวร ทำนองบทสวดต่างๆ วัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลต่อระดับความคิดของผู้เรียนเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร หลักสูตรการเรียนการสอน และโครงสร้างองค์กรที่แตกต่างกัน

ด้านการปฏิบัติการ ที่แตกต่างกัน และเมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่าง พบว่า ขนาดโรงเรียน ที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ โรงเรียนที่มีขนาดเล็กกับใหญ่ และกลางกับใหญ่ และการสังกัดคณะสงฆ์ของโรงเรียน ที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ โรงเรียนที่สังกัดคณะสงฆ์มหานิกายกับธรรมยุติกนิกาย และมหานิกายกับจันทนิกาย ทั้งนี้ เนื่องจากว่า โรงเรียนที่มีขนาดและการสังกัดคณะสงฆ์ที่แตกต่างกัน จะมีชื่อเสียงเกี่ยวกับวัดและโรงเรียนแตกต่างกัน ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและมีเงินบริจาคเข้าวัดแตกต่างกัน ทำให้วัดสามารถจัดงบประมาณเข้ามาสมทบโรงเรียนเกี่ยวกับอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการสอน อุปกรณ์อำนวยความสะดวก แตกต่างกัน รวมถึงแต่ละโรงเรียนมีวัตรปฏิบัติมีวัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน

ด้านผลลัพธ์ แตกต่างกัน และเมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่าง พบว่า ขนาดโรงเรียน ที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ โรงเรียนที่มีขนาดเล็กกับกลาง และเล็กกับใหญ่ และการสังกัดคณะสงฆ์ของโรงเรียน ที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ โรงเรียนที่สังกัดคณะสงฆ์มหานิกายกับธรรมยุติกนิกาย มหานิกายกับจันทนิกาย ธรรมยุติกนิกายกับ อนัมนิกาย และจันทนิกายกับอนัมนิกาย ทั้งนี้ เนื่องจากว่า โรงเรียนที่มีขนาดและการสังกัดคณะสงฆ์ที่แตกต่างกัน จะมีชื่อเสียงเกี่ยวกับวัดและโรงเรียนแตกต่างกัน ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและมีเงินบริจาคเข้าวัดแตกต่างกัน ทำให้วัดสามารถจัดงบประมาณเข้ามาสมทบโรงเรียนเกี่ยวกับอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการสอน อุปกรณ์อำนวยความสะดวก แตกต่างกัน ส่งผลต่อระดับความคิดของผู้เรียนเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผล ที่แตกต่างกัน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์ ของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า การประเมินผลการศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะต้องมีความสัมพันธ์ที่พร้อมทั้ง 3 ปัจจัย และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งนำ ปัจจัยด้านปฏิบัติการ และปัจจัยด้านผลลัพธ์ จะขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไม่ได้ นั่นหมายถึงว่าทุก

องค์ประกอบของแต่ละปัจจัย มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งภายในตัวปัจจัยเองและระหว่างปัจจัย และความสัมพันธดังกล่าวจะต้องเป็นไปในทิศทางบวกเสมอ เพราะหากความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางบวกด้วยกันแล้ว เมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคต่างๆ หรือเมื่อมีสิ่งใหม่ๆ ที่เข้ามา ก็พร้อมที่จะให้เรียนรู้และแก้ไข ปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก็จะตามมา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

1. ด้านสิ่งนำ ด้านครูผู้สอน ควรจัดหาครูที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาสอนในสาขาวิชาที่ถนัดและเพียงพอ และจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุง พัฒนา คิดค้นรูปแบบ/เทคนิคใหม่ๆ หรือระดมความคิดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมาใช้สำหรับการสอนในห้องเรียน ด้านผู้เรียน ควรมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนด้านวิชาการให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวและสนใจด้านวิชาการ และหันมาสนใจท่องตำราบทเรียนมากยิ่งขึ้น

2. ด้านการปฏิบัติการ ด้านการปฏิสัมพันธ์ ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้เรียน และผู้บริหารเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้แต่ละกลุ่มตระหนักและให้ความสำคัญกับแต่ละกลุ่ม และสร้างความปรองดอง ความร่วมมือที่ดีให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา เป็นลดช่องว่างระหว่างครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้บริหาร ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ควรสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร งบประมาณการจัดการ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ด้านการบริหารจัดการ ควรจัดให้มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกระบวนการบริหารจัดการและผู้บริหารจัดการ นั่นคือ บุคลากร ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ควรจัดให้ทุกฝ่ายในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดและเข้าร่วมกิจกรรมทุกคน ทุกส่วน เพื่อสร้างความสามัคคีและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีภายในโรงเรียน

3. ด้านผลลัพธ์ บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาควรร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกัน เพื่อความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษา นอกจากนี้ สถานศึกษาควรหาหน่วยงาน/องค์กรร่วมเข้ามามีบทบาทในการบริหารศึกษา โดยเฉพาะชุมชนใกล้เคียงและหน่วยงานราชการต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาแก่หน่วยงาน สถาบันที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาด้วยกัน เพื่อจะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษา การดำเนินการแก้ไขปัญหา อุปสรรคต่างๆ และสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปพิจารณา ปรับปรุง และปรับใช้กับโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

พระราชวรมนู. (2521). การศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

Yamane, T. (1967). *Elementary Sampling Theory*. New Jersey: Prentice Hall.

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2554

การประเมินผลนโยบายการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยใช้วิธีการประชุม
กลุ่มครอบครัวและชุมชน : ศึกษากรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เขต 2

TITEL AN EVALUATION OF RESTORATIVE JUSTICE POLICY THROUGH FAMILY AND
COMMUNITY: A CASE STUDY OF JUVENILE OBSERVATION
AND PROTECTION OFFICE AREA TWO

อมรรัตน์ มารูปหมอก วรพิทย์ มีมาก และประพีร์ อภิชาติสกุล

Amonrat Maroopmork, Worapit Meemak, and Prapee Abhichartsakol

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการประเมินผลนโยบายการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน : ศึกษากรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเขต 2 ซึ่งประกอบด้วย จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างประชากรในพื้นที่เขต 2 ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่สถานพินิจที่ปรึกษากฎหมาย และประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ซึ่งใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะพื้นที่ (Cluster Random Sampling) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม และจังหวัดราชบุรี รวมกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อถือได้ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และสถิติอ้างอิง การทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษา พบว่า

1. ปัจจัยด้านบริบท นำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล มีแนวโน้มไปในทางที่ดี
2. คุณสมบัตินักสังคมสงเคราะห์ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินแตกต่างกันในด้านบริบท นำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล

3. เจ้าหน้าที่ของสถานพินิจ ที่ปรึกษากฎหมาย และประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างในด้านบริบทนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล

ABSTRACT

This study aimed to review and evaluate restorative justice policy through family and community: a case study of juvenile observation and protection office area two. Target sampling group included participants in family and community group conference juvenile, office area 2 from department of juvenile observation and protection in eight provinces namely Karnchanaburi, Nakornpathom, Prachuabkirikan, Petchburi, Rajburi, Samutsongkram and Suphanburi. The researcher studied samples in area two including officials at department of juvenile observation and protection, law consultants and concerned parties with children and youth. Cluster random sampling was applied to three Departments of Juvenile Observation and Protection in Suphanburi, Nakornpathom and Rajburi. The total numbers of samples were 200. Statistic tool to collect data was tested reliance questionnaire. The instruments were applied statistics analysis methods descriptive analysis (percentage and mean average) and inductive statistics analysis (t-test and one-way ANOVA).

Findings were as follows:

1. Factors including context, input, process, Effectiveness, Impact, Sustainability and Transportability were likely positive.
2. Samples with different personal characteristics had different ideas about the evaluation of context, input, process, Effectiveness, Impact, Sustainability and Transportability.
3. Officials at department of juvenile observation and protection, law consultants and concerned parties with children and youth who attended family and community group conference juvenile had got different ideas about context, input, process, Effectiveness, Impact, Sustainability and Transportability.

คำสำคัญ

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เขต 2

ความสำคัญของปัญหา

กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยในอดีต มีการพิจารณาลักษณะเดียวกันกับผู้ใหญ่ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด โดยมีได้แยกกฎเกณฑ์เป็นพิเศษ เด็กและเยาวชนต้องถูก

ควบคุมตัวตั้งแต่ช่วงชั้นสอบสวน ระหว่างพิจารณาคดีและชั้นของการรับโทษจำคุกร่วมกับผู้ใหญ่ ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจและความประพฤติของเด็กและเยาวชน และมีแนวโน้มอาจทำให้เปลี่ยนแปลงไปในทางเลวร้ายและเลียนแบบพฤติกรรมผู้ใหญ่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2494 จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ขึ้น เพื่อแยกพิจารณาคดีแพ่ง คดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะ พร้อมทั้งให้มีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือและสถานที่ควบคุมตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนต้องถูกควบคุมร่วมกับผู้ใหญ่และเกิดผลเสียดังเช่นที่เคยมา (วัชชัย ไทยเขียว, 2548: 8) คดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทุกประเภทจะเข้าสู่กระบวนการโดยไม่มีภาระหนักหน่วงออกจากขั้นตอนกระบวนการยุติธรรม ทำให้คดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเป็นจำนวนมาก และเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเข้าสู่สถานพินิจ ซึ่งเป็นปัญหาต่อกระบวนการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำความผิดให้เป็นคนดีของสังคม และเป็นภาระหนักอึ้งอย่างยิ่งต่องบประมาณในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ทำให้ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดไม่ได้รับการแก้ไขจากสาเหตุที่แท้จริง และจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมากเกินกว่าที่สถานพินิจที่จะดูแลอย่างทั่วถึง รวมทั้งเด็กและเยาวชนจึงไม่ได้รับการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูที่เหมาะสมในภาวะทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยปัจจุบันมีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศรวม 76 จังหวัด ซึ่งมีจำนวนเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของสถานพินิจทั่วประเทศเป็นจำนวนมาก ทั้งที่อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษา และที่รับการฝึกอบรมในสถานฝึกและอบรมตามคำพิพากษา

ด้วยสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการแก้ไขปัญหาของกระบวนการยุติธรรมที่ผ่านมา ทำให้สังคมไทยเกิดการตระหนัก และรับรู้สภาพข้อจำกัดของการดำเนินการทางกระบวนการที่กล่าวมาแล้วนั้น สังคมไทยจึงเกิดแนวคิดของการยอมรับและแนวทางการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกใหม่ขึ้น ภายใต้กระบวนการยุติธรรมที่ชื่อว่า “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)” ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากชาวต่างชาติคือนาย Mark Yantzi พนักงานคุมประพฤติมลรัฐออนตาริโอ ประเทศแคนาดา ปี ค.ศ. 1970 เป็นคนริเริ่ม จุดประกายแนวคิดและรูปแบบการดำเนินงานนี้ขึ้น สำหรับประเทศไทยรู้จักคำว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ครั้งแรกจากเวทีวิชาการเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทยเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2543 (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2548: 4) โดย ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ เป็นผู้ให้ความหมายของคำว่า Restorative Justice ใช้ในภาษาไทยว่าการอำนวยความสะดวกเชิงสมานฉันท์ (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, 2545: 12) เพราะมองว่าเป้าหมายสุดท้ายของ Restorative Justice นั้นต้องการให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบได้กลับคืนสู่สภาพดีเช่นเดิม อันเป็นการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม ซึ่งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นี้เน้นที่รูปแบบการมีส่วนร่วมของเหยื่อ ผู้เสียหายและชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการแก้ไข ฟื้นฟู ชดเชยค่าเสียหายโดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้สึก ความเห็นและข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดการประสานความแตกแยกรอยร้าวที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมให้กลับคืนดีอย่างเดิม การดึงการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เข้ามาจัดการแก้ไขปัญหานั้นนั้นเหมือนกับเป็นเรื่องเก่านำมาเล่าใหม่ เพราะรูปแบบนี้สังคมไทยเคยมีมาแล้วในอดีต แต่สังคมไทยได้ละทิ้งสิ่งดีงามเหล่านั้นไปในที่สุด

ดังนั้นรัฐบาล และกระทรวงยุติธรรม ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าวนี้ และแนวความคิดที่จะหามาตรการที่เหมาะสมในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด โดยการสร้างมาตรการทางเลือกหรือกระบวนการยุติธรรมทางเลือกขึ้นมาเป็นนโยบายและมาตรการในการแบ่งเบาภาระคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นมาตรการที่จะนำมาใช้ในขั้นตอนใดกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน แทนมาตรการหรือวิธีการสำหรับเด็กเดิม ในขณะเดียวกันปัจจุบันประเทศไทยมีแนวคิดในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเปลี่ยนแปลงไป โดยมีแนวคิดใหม่ที่จะดำเนินการตามแนวทางของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มากขึ้น หลังจากที่ประสบกับปัญหาต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม และเพื่อเป็นการตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล กระทรวงยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในฐานะองค์กรหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีขอบข่ายภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ จึงมีนโยบายที่จะนำเอามาตรการในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family and Community Group Conferencing) มาใช้เป็นมาตรการทางเลือกหนึ่งสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด โดยมีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 รองรับ มาตรา 63 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำผิด เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณา

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษา โดยอาศัยศาสตร์ด้านการวิจัยประเมินผล เพื่อต้องการทราบถึงผล ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน การบริหารจัดการ และประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการดำเนินงานนโยบายการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะได้นำมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยการใช้กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ตลอดจนเพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษา การปรับปรุงระบบ รูปแบบการดำเนินงานต่อไป

โจทย์วิจัย / ปัญหาวิจัย

1. ปัจจัยด้านบริบท นำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล มีแนวโน้มไปในทางที่ดีหรือไม่
2. คุณสมบัติส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินแตกต่างกันในด้านบริบท นำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผลหรือไม่
3. เจ้าหน้าที่ของสถานพินิจ ที่ปรึกษาทนายความ และประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านบริบท นำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผลหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการดำเนินงาน ปัญหา ผลการดำเนินนโยบายการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยวิธีการใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งจะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินนโยบายการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และรูปแบบ วิธีการของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนา วางแผน ปรับปรุงและกำหนดนโยบายการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ รูปแบบและวิธีการประชุมกลุ่มและครอบครัวและชุมชนมาใช้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สถานพินิจ จำนวน 28 คน ที่ปรึกษากฎหมาย จำนวน 6 คน และประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเขต 2 จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐมและจังหวัดราชบุรี จำนวน 166 คน รวมกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 200 คน โดยผู้วิจัยทำการศึกษากลุ่มประชากรทั้งหมด เนื่องจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยมีจำนวนน้อย เพราะเป็นกระบวนการใหม่ และคดีของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดที่ดำเนินการตามมาตรา 63 แล้วเข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีจำนวน 158 คดี และเป็นผู้ที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนทุกครั้ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ตำแหน่ง อาชีพ ประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลการประเมินผลคำถามในแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ซึ่งเป็นมาตรจัดอันดับ (Rating Scale) เป็นมาตรจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนน 1-5 ตามลำดับ จากน้อยไปหามาก และ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะต่อการใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อการพัฒนาแนวทางการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา วิธีการสร้างเครื่องมือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลนโยบายการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

3.2 สร้างเครื่องมือ เพื่อศึกษาการประเมินผลนโยบายการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

3.3 นำเครื่องมือที่สร้างและพัฒนาขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ

3.4 นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเครื่องมือที่แก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง

3.5 นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่ไม่ได้เป็นกลุ่มที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha) (ศุภชัย ยาวะประภาส, 2544: 8-11)

3.6 ปรับปรุงเครื่องมือที่ทดลองใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสม แล้วจัดพิมพ์เครื่องมือเพื่อนำไปใช้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 ทำหนังสือขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตรถึงอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ สุพรรณบุรี นครปฐมและราชบุรี

4.2 นำแบบสอบถามส่งให้ผู้ประสานการประชุมทางไปรษณีย์โดยให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแต่ละจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมและส่งคืนกลับมายังผู้วิจัย

4.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 แบบสอบถามประเมินผล 7 ด้าน ผู้วิจัยจะเลือกค่าใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) t-test ใช้ในการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่มีการแบ่งเกณฑ์เป็น 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA: Analysis Of Variance) ใช้ในการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ

5.3 แบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อการพัฒนาแนวทางการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เนื้อหา

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพรรณนา (Description Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผล 7 ด้าน เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

6.2 สถิติอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อใช้ในการศึกษาหาความแตกต่างของตัวแปรและศึกษาอิทธิพลของตัวแปร เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของ

แบบสอบถามในกลุ่มที่มีตัวแปร 2 กลุ่ม เป็นอิสระจากกัน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ในกลุ่มตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA: Analysis Of Variance)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านบริบท นำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล มีแนวโน้มไปในทางที่ดีซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 ที่ว่า ปัจจัยด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล มีแนวโน้มไปในทางที่ดี

2. คุณสมบัติส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินแตกต่างกัน ในด้านบริบท นำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 ทดสอบเป็นรายคู่ที่ต่างกัน พบว่าด้านเพศและด้านบทบาทหน้าที่เป็นผลต่อด้านเพศและบทบาทหน้าที่ของบุคคล จะมีความคิดเห็นว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ 2 ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัย โดยภาพรวมพบว่าปัจจัยของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่สถานพินิจและที่ปรึกษากฎหมาย ได้แก่ เพศ และบทบาทหน้าที่ต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

3. เจ้าหน้าที่ของสถานพินิจ ที่ปรึกษากฎหมาย และประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีความคิดเห็นที่ต่างกันในด้านบริบท นำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล

อภิปรายผล

1. ปัจจัยด้านบริบท นำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล มีแนวโน้มไปในทางที่ดีซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 ที่ว่า ปัจจัยด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล มีแนวโน้มไปในทางที่ดี

ความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อย มีอยู่ 2 ข้อ คือ การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นการซ้ำเติมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด อธิบายได้ว่าประชากรส่วนใหญ่มีความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์และหลักการของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เนื่องจากการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนทำให้ผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความเข้าใจอันดีต่อกัน เพราะเป็นการประชุมเพื่อหาแนวทางที่ทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจกันและได้รับผลดีกลับคืนมาตามแนวคิดของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเปิดโอกาสให้ได้มีการชดใช้และรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งในการประชุมนั้นได้เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความรับผิดชอบ และชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยต้องได้รับความเห็นชอบจากทุกฝ่าย แสดงให้เห็นว่าการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในแต่ละครั้งไม่มีการเมืองเข้าไปแทรกแซง และต้องเป็นผลดีต่อเด็ก กล่าวคือ การประชุมจะช่วยป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนไปกระทำผิดซ้ำอีก เนื่องจากว่ามีข้อตกลงที่ว่าหากปฏิบัติตามข้อตกลงได้จะไม่ถูกดำเนินคดี เพราะฉะนั้นเด็กและเยาวชนจึงไม่กล้ากระทำผิดอีก

2. คุณสมบัติส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินแตกต่างกันในด้านบริบท นำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 ทดสอบเป็นรายคู่ที่แตกต่างกัน พบว่าด้านเพศและด้านบทบาทหน้าที่เป็นผลต่อด้านเพศและบทบาทหน้าที่ของบุคคล จะมีความคิดเห็นว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ 2 ที่ตั้งไว้

2.1 เพศ พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีการรับรู้ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยส่วนเพศชายจะมีการรับรู้พฤติกรรมมากกว่าเพศหญิง อธิบายได้ว่า เพศชาย มีความกระตือรือร้นในการแข่งขันการทำงาน การแสวงหาหนทางในการนำไปสู่ความสำเร็จ ความทะเยอทะยาน การเน้นผลงานเป็นหลัก และมีวัฒนธรรมในการหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน ลักษณะการใช้อำนาจ และมีลักษณะความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งหมายถึงการยึดมั่นในกฎระเบียบและขั้นตอนต่างๆ การทำงานอย่างมีอิสระ การตัดสินใจต่างๆ ตามความเชื่อของตน การยึดมั่นในคำสั่งและการสั่งการ ความต้องการมีชื่อเสียง การใช้อำนาจและการบังคับบัญชา จึงมีความคิดเห็นมากกว่าเพศหญิง แสดงให้เห็นว่าเพศชายมีการยอมรับแนวคิดความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้สำหรับเด็กกระทำผิด เพราะเชื่อว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดสามารถที่จะใช้วิธีการไกล่เกลี่ยคดีก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ โดยการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้แสดงความคิดเห็นและแสดงความรับผิดชอบในการกระทำผิดของตนก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

2.2 บทบาทหน้าที่ที่มีความแตกต่างกัน ในส่วนของผู้บริหาร ที่ปรึกษากฎหมาย ผู้ควบคุมความประพฤติ และผู้ประสานงานการประชุม ส่วนใหญ่มีขอบเขตของงานที่แตกต่างกันไป ตามความรู้ ความสามารถอาวุโส และประสบการณ์จากการปฏิบัติงาน ในขณะที่ผู้ควบคุมความประพฤติมีบทบาทมากที่สุด เพราะ หากพนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และอาจทำให้เกิดผลเสียได้ พนักงานคุมความประพฤติมีโอกาสที่ใกล้ชิดกับผู้ที่กระทำผิดและผู้เสียหาย ต้องเป็นคนกลางในการตัดสินใจใช้ความยุติธรรมเป็นหลักไม่ใช่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

3. เจ้าหน้าที่ของสถานพินิจ ที่ปรึกษากฎหมาย และประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านบริบท นำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของวันชัย รุจนวงศ์ (2547: 65) ที่ได้กล่าวถึงหลักการและเหตุผลการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนว่า เด็กต้องรับสารภาพด้วยความสมัครใจและรับผิดชอบต่อการกระทำผิดของตน และพยายามแก้ไขผลร้ายจากการกระทำของตนที่เกิดกับผู้เสียหายหรือผู้อื่น โดยอาจให้มีการชดเชยความเสียหายเป็นทรัพย์สินหรือโดยการทำงานชดเชยหรือ การกระทำโดยประการอื่นแก่ผู้เสียหาย ตามความเหมาะสมหรือทำงานบริการสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ด้านบริบท กรมพินิจฯ ควรกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานซึ่งมีทิศทางในการอำนวยความสะดวกที่ชัดเจน เร่งรัดและปรับกลยุทธ์การดำเนินงาน รวมทั้งพัฒนารูปแบบวิธีการทำงานให้หลากหลายและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2. ด้านปัจจัยนำเข้า กรมพินิจฯ ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับปัจจัยด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงความโปร่งใสในการดำเนินงานติดตามฯ ความยอมรับแนวทางการดำเนินงาน ความเหมาะสมของเครื่อง มือที่ใช้ในการติดตามฯ และความ ประหยัดทรัพยากร (เงิน คน วัสดุ เวลา) อีกทั้งยังทำให้กรมพินิจฯ สามารถกำหนดเป้าหมายและผลของการติดตามได้อย่างถูกต้อง

3. ด้านกระบวนการ เพื่อให้บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง จึงควรกำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลากร และมีทักษะในการทำงานเชิงบูรณาการและเชิงสหวิชาชีพ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ได้ดังนี้

4. ด้านประสิทธิผล การอำนวยความสะดวกเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบครัวและชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการบำบัด และแก้ไขพฤติกรรมและคืนทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าให้แก่สังคม อีกทั้งครอบครัวมีความสำคัญต่อเด็ก การแก้ไขปัญหาของเด็กต้องให้ครอบครัวเข้ามามีบทบาทเสมอ จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัว และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวก โดยสามารถกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการให้ความร่วมมือของประชาชนในการอำนวยความสะดวก

5. ด้านผลกระทบ ควรกำหนดแนวทางเพื่อให้การดำเนินงานการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนเกิดประสิทธิภาพ เช่น กำหนดให้เด็กหรือเยาวชนและครอบครัวมีสิทธิได้รับการให้คำปรึกษา แนะนำด้านกฎหมาย และประโยชน์จากการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ตลอดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

6. ด้านความยั่งยืน หัวใจของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันได้ของผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด รวมทั้งชุมชน ส่วนกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นการปฏิบัติที่นำไปสู่ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด ทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบสำนึกผิด และยอมรับการลงโทษในระดับหนึ่ง อีกทั้งให้ความสำคัญต่อผู้เสียหาย ครอบครัวชุมชน และสังคมพร้อมที่จะโอบอุ้มรับผู้เสียหายเข้ามาเยียวยา เกิดการมีส่วนร่วมของสังคมมากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนใน สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืนสามารถกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

7. ด้านการขยายผล การประชุมกลุ่มครอบครัวฯ เป็นนโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ควรมีการขยายผลการประชุมกลุ่มครอบครัวฯ ไปใช้อย่างกว้างขวาง เช่น ขยายผล

สู่ครอบครัว เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เยาวชนกลับตนเป็นคนดีและเชื่อฟังพ่อแม่ ขยายผลสู่โรงเรียน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาตั้งแต่ต้นทาง และยังช่วยลดภาระงานและงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก/เยาวชนอย่างเห็นได้ชัด ตลอดจนขยายผลในงานอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แก่หน่วยงาน สถาบันที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาด้วยกัน เพื่อจะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษา การดำเนินการแก้ไขปัญหา อุปสรรคต่างๆ และสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปพิจารณา ปรับปรุง และปรับใช้กับโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะ. (2545). **กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรม**. กรุงเทพฯ.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2548). **กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: “ทางเลือก” ในการยุติข้อขัดแย้งทางอาญาสำหรับสังคมไทย**. เอกสารการสอน มหาวิทยาลัยเกริก.
- ธวัชชัย ไทยเขียว. (2548). **รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานพินิจและคุ้ม**. นนทบุรี: กระทรวงยุติธรรม.
- วันชัย รุจนวงศ์. (2547). **ระบบการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาทละวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวประเด็นสำคัญจากหนังสือกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ The Little Book of Restorative Justice of Howard Rehr, z (2002)**. ในเอกสารประกอบการศึกษาดูงาน ณ ประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์. กรุงเทพฯ: ศาลเยาวชนและครอบครัว.
- ศุภชัย ยาวประภาช. (2544). **การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.